

A GYERMEKEK JOGAINAK BIZTOSÍTÁSA

KÉPZÉSI KÉZIKÖNYV
AZ ALTERNATÍV
GONDOSKODÁSBAN ÉLŐ
GYERMEKEKKEL FOGLALKOZÓ
GYERMEKVÉDELMI
SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

SOS CHILDREN'S
VILLAGES

A gyermekek jogainak biztosítása

**Képzési kézikönyv az
alternatív gondoskodásban
élő gyermekekkel foglalkozó
gyermekvédelmi szakemberek
számára**

Impresszum

A szerzői jogi oldal:

Kiadta a Nemzetközi SOS Gyermekfalu, Ausztria

©SOS Children's Villages International, 2015

Első kiadás: 2015. november

Minden jog fenntartva. A jelen kiadvány bármelyik részét, bármilyen formában és bármilyen eszközön, csak a Nemzetközi SOS Gyermekfaluak előzetes írásbeli engedélyével, vagy egyértelmű jogszabályi előírások alapján, a megfelelő reprográfiai jogi szervezetekkel megállapodott feltételek mellett lehet reprodukálni, visszakereső rendszeren tárolni, vagy továbbítani. A fentiekől eltérő módon történő reprodukálásra vonatkozó kérelmeket a Nemzetközi SOS Gyermekfaluak részére az alábbi címre kell elküldeni.

SOS Children's Villages International

Hermann-Gmeiner-Str.51

A-6020 Innsbruck

Austria

E-mail cím: advocacy@sos-kd.org

Idézetek: a fiataloktól és az esettanulmányokból származó idézetek a projektben szereplő nyolc partnerországból kerültek a kézikönyvbe, kivéve, ha más forrást tüntetünk fel.

A borítótérvet és a könyv szerkesztését a Bestias Design végezte.

A címlap fotót Romana Glavurdić készíttette.

A magyar kiadást az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa készítette.

Az Alapítvány elérhetősége:

1094 Budapest, Angyal u. 1-3.

A szöveget fordította:

Mészáros Julianna

Szakmailag lektorálták:

Lux Ágnes

Szlankó Viola

Szotyori-Nagy Viktória

SOS
GYERMEKFALVAK
MAGYARORSZÁG

This project is co-funded by the EU's Fundamental Rights & Citizenship Programme.

The responsibility for the content lies solely with SOS Children's Villages International. The European Commission is not responsible for any information contained therein.

A GYERMEKEK JOGAINAK BIZTOSÍTÁSA

KÉPZÉSI KÉZIKÖNYV
AZ ALTERNATÍV
GONDOSKODÁSBAN ÉLŐ
GYERMEKEKKEL FOGLALKOZÓ
GYERMEKVÉDELMI
SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

**SOS CHILDREN'S
VILLAGES**

Köszönetnyilvánítások

Az SOS Nemzetközi Gyermekfalvak köszönetet mond mindazoknak, akik részt vettek a projektben, a jelen kiadvány előkészítésében, és elkészítésében.

Szerző: Ellie Keen

Szerkesztőbizottság: Rumen Andreev, Anita Čavrag, Juhászné Czeglédy Ibolya, Sylvie Delcroix, Aleksandra Grassl, Mariela Ilieva, Ellie Keen, Krešimir Makvić, Ronan Mangan, Radostina Paneva, Raluca Verweijen-Slamescu.

Külső munkatársak az egyes országok részéről: Bulgária – Állami Gyermekvédelmi Hivatal, Országos Hálózat a Gyermekekért, Szociális Támogató Hivatal, Országos Ombudsman, Lumos Alapítvány, SOS Gyermekfalu Bulgária (SOS Detski Selishta v Bulgaria); Horvátország – Szociális Munkásképző Kar, Gyermekjogi Ombudsman Hivatal, “Most” Egyesület, SOS Gyermekfalu Horvátország (SOS Dječje Selo Hrvatska); Észtország – SOS Gyermekfalu Észtország (SOS Lasteküllä Eesti Ühing); Franciaország – Défenseur des Droits, Ministère des Affaires Sociales, Ministère de la Justice, Ministère de l’Éducation nationale, Assemblée des Départements de France (ADF), Association nationale des directeurs d’action sociale et de santé des Départements et des Métropoles (ANDASS), Association nationale des directeurs de l’enfance et de la famille (ANDEF), Université Paris Est Créteil (UPEC), Centre National de la Fonction Publique Territoriale (CNFPT) – INSET Angers, Sauvegarde de l’Enfance (ADSEA) 44, SOS Villages d’Enfants 95, Défenseur des droits – JADE, Fédération nationale des Associations départementales d’entraide des personnes accueillies en protection de l’enfance (FNADEPAPE), SOS Gyermekfalu Franciaország (SOS Villages d’Enfants France), Convention nationale des associations de protection de l’enfant (CNAPE); Magyarország – UNICEF Magyar Bizottsága, Volt Állami Gondozottak Országos Egyesülete, SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa, dr. Vajna Virág szakértő; Olaszország – Associazione Agevolando, Autorità Garante per l’Infanzia e l’Adolescenza, Coordinamento Nazionale Comunità per Minori, Istituto degli Innocenti, Provincia Autonoma di Trento, Ufficio Protezione e Pubblica Tutela dei Minori Regione Veneto, SOS Gyermekfalu Olaszország (SOS Villaggi dei Bambini Onlus Italia); Lettország – Rigai Önkormányzat Gyermek és Ifjúsági Központja, Jóléti Minisztérium, Gyermekjogi Felügyelet, Lett Szociális Munkások Társasága, SOS Gyermekfalu Lettország (SOS Bērnu Ciematu Asociacij Latvija); Románia – SOS Gyermekfalvak Románia (SOS Satele Copiilor România), Szociális Szakmai Erőforrások és Információk Központja, “Buna ziua, Copiii Romaniei” Szervezet, Szociális Segítő és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, Országos Gyermekvédelmi és Örökbefogadási Hatóság.

A kiadványt készítették: Mary Brezovich, Language Services and Bestias Design.

A Nemzetközi SOS Gyermekfalvak külön köszönetet mond a nemzetközi partnereinek, az Európa Tanácsnak, és az Európai Bizottság Jogértvényesülés, Szabadság és Biztonság Főigazgatóságának a pénzügyi támogatásukért és a projekt eredményei eléréséhez nyújtott folyamatos segítségükért, továbbá a Eurochild-nak azért, mert felhívták a figyelmet a gyermekvédelmi szakembereknek a minőségi ellátásban játszott fontos szerepére. Őszinte hálával tartozunk a független tanácsadóknak, és az alábbi fiataloknak, akik nagymértékben hozzájárultak a kézikönyv megszövegezéséhez: Rumen és Mariela Bulgáriából; Alina Horvátországból; Clémence, Victoria, Léo és Cédric Franciaországból, Fabio, Jenny, Adina, Raffaella, Matteo, Federica és Michela Olaszországból, és Andreea Romániából.

Végül, külön köszönet illeti Ellie Keen-t a munkaköri kötelességét messze meghaladó és kiadhatatlan elkötelezettségéért és erőfeszítéséért.

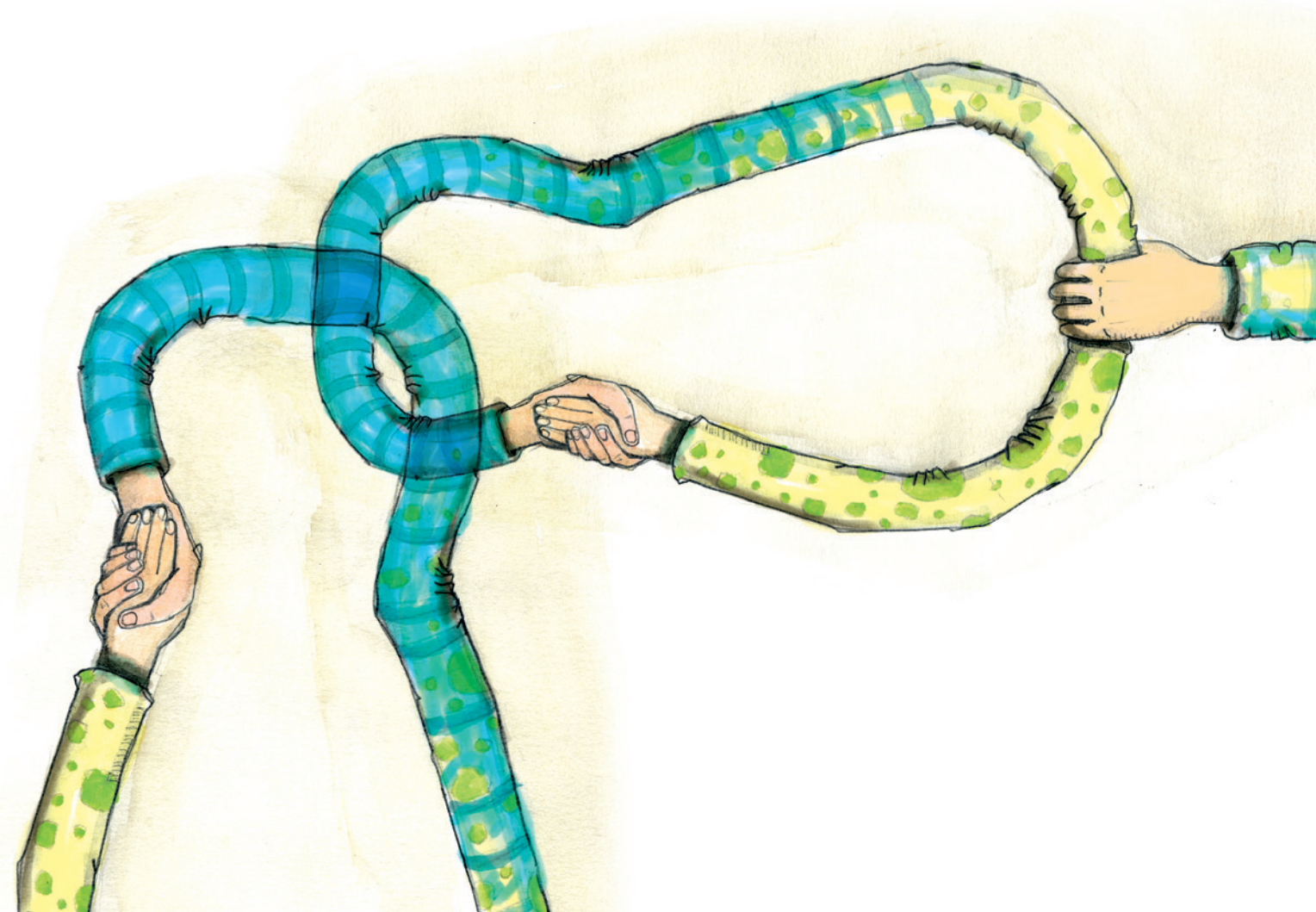
A projektről

A jelen kézikönyvet a Nemzetközi SOS Gyermekfalvak készítette egy olyan program keretében, amit az Európai Bizottság Alapvető Jogok és Állampolgárság Programja (Fundamental Rights and Citizenship Programme) társfinanszírozott. A projekt megvalósítására a Nemzetközi SOS Gyermekfalvak, az Európa Tanács, a Eurochild, a Nemzetközi SOS Gyermekfalvak társszervezetei, és azok partnerei közötti nemzetközi és hazai partnerségi viszony keretében kerül sor nyolc európai uniós tagországban, nevezetesen Bulgáriában, Horvátországban, Észtországban, Franciaországban, Magyarországon, Olaszországban, Lettországban, és Romániában.

A tanfolyam megtervezésében, és a kézikönyv megírásában mind a nyolc partnerország részt vett. 2015 novemberében 18, a partnerországok által kiválasztott tréner vesz részt a trénerképzésén, és 2016-ban, országos szinten, kétnapos képzéssorozat megtartására kerül majd sor. A fent említett nemzeti képzéseken összesen 800 gyermekvédelmi szakember vesz részt.

További információ az SOS Gyermekfalvak működéséről a következő címen található: <http://www.sos-childrensvillages.org/what-we-do/alternative-childcare/quality-in-care/training-of-care-professionals>

A további források és dokumentumok itt olvashatók: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/cps_international_standards.pdf

Előszó

A Nemzetközi SOS Gyermekfalvak

Több mint 60 éves tapasztalattal rendelkező globális szervezetként a Nemzetközi SOS Gyermekfalvak vezető szerepet tölt be abban az egész világra kiterjedő mozgalomban, melynek célja, hogy a szülői gondoskodás nélkül maradt, vagy a szülői gondoskodás elvesztésének kockázatával élő gyermekek számára biztosítsa a jogaikat. Sokat teszünk azért is, hogy gyermekjogi szószólóként, és a minőségi gondoskodást biztosító félként szerzett tapasztalatainkat átadjuk annak érdekében, hogy a szakpolitikai és az intézményi-strukturális keretek alakításával a szülői gondoskodás nélkül maradt, vagy annak elvesztésének kockázatával élő gyermekek esetében az ő jogaik és jól-létük legyen a gondoskodás, és a megelőzés központi kérdése.

A partneri kapcsolatok gyümölcsét leginkább az alábbi kiadványok elkészítése mutatja: a Quality 4 Children (Minőségi gyermekgondozás sztenderdjei), az Alternatív gondoskodás a gyermekekről – ENSZ Útmutató, és az ehhez kapcsolódó végrehajtási kézikönyv: Előrelépés: az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről – ENSZ Útmutató” végrehajtása.

Az alternatív gondoskodásban élő gyermekek életének pozitív irányú megváltoztatása nem csak az ellátás szerkezetének és minőségének a szükségletek szerinti megváltoztatását jelenti, hanem a fenti struktúrákban dolgozó gyermekvédelmi szakemberek munkavégzési gyakorlatának a megváltoztatását is. Ezért töltött el bennünket örömmel az, hogy ismét partneri kapcsolatra léphetünk az Európa Tanáccsal, a Eurochild-dal, és több mint 40 hazai, regionális, és helyi szervezettel a jelen, gyermekvédelmi szakembereknek szánt kézikönyv elkészítése során azzal a céllal, hogy a gyermekvédelmi szakemberek gyermekjogi megközelítést alkalmazzanak a gyermekekkel végzett mindennapi munkájuk során. A Nemzetközi SOS Gyermekfalvak a jövőben is folytatja a munkáját és a képviselői tevékenységét azért, hogy az alternatív és preventív ellátásban dolgozók a lehető legjobb eszközökkel és ismeretekkel rendelkezzenek a gyermekekkel és fiatalokkal végzett napi munkájuk során.

Végezetül, köszönetet mondunk azoknak a gyermekeknek, fiataloknak, és gyermekvédelmi szakembereknek, akik segítettek bennünket annak megértésében, hogy a mindennapi életük és a napi gondozói munkájuk során hogyan él meg a gyermekjogokat. Külön szívélyes köszönetet szeretnénk mondani azoknak a hazai és nemzetközi partnereinknek, akik velünk együtt alakították és formálták a jelen kézikönyvet, és elkötelezzük magunkat a velük való jövőbeni együttműködés mellett. Továbbá, gratulálunk az Európai Bizottság Jogérvényesülés, Szabadság és Biztonság Főigazgatóságának és az Európa Tanácsnak azért az állhatatos és progresszív erőfeszítésért, amivel nagyon sok európai országban előmozdították és támogatták a gyermekvédelmi szektor reformját, és amiért különös figyelmet szenteltek az alternatív gondoskodásban élő gyermekeknek.

Arra kérünk mindenkit, osztozzon abban a víziókban, ami szerint az alternatív gondoskodásból kikerülő gyermekek olyan gyermekkorra tudnak visszatekinteni, ami alatt a jogaikkal a lehető legteljesebb mértékben tudtak élni.

Richard Pichler

Ügyvezető igazgató, Nemzetközi SOS Gyermekfalvak

Az Európai Bizottság

Az utóbbi években az Európai Bizottság az integrált gyermekvédelmi rendszerekre fókuszált, és előnyben részesítette a gyermekeknek, az olyan gyermekvédelmi szakemberekhez való joggal kapcsolatos képzések finanszírozását, akik a gyermekekért és a gyermekekkel együtt dolgoznak a jogérvényesülés és a gyermekvédelem területén. A jelen kézikönyv részét képezi annak az európai uniós projektnek, amiben nyolc tagállam (Bulgária, Horvátország, Észtország, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Lettország, és Románia) vett részt. Ez a kézikönyv az alapja azoknak a képzéseknek is, amiket 800 gyermekvédelmi szakember részére tartanak. A projekt befejeztével mind a képzés, mind pedig a kézikönyv hozzáférhető lesz a szélesebb közönség számára is.

Az integrált gyermekvédelmi rendszerekről szóló 2014-es bizottsági, online nyilvános konzultáció keretében adott válaszok között az egyik legfontosabb, és minden esetben megemlített kihívást a képzés szükségessége jelentette. Jelen kézikönyv a 2015-ben rendezett Európai Gyermekjogi Fórumon megvitatott, az integrált gyermekvédelmi rendszerekkel kapcsolatos 10 alapelv megvalósítását is előmozdítja, ami elősegíti a gondoskodás színvonalának javítását, és annak eredményességének növelését az alternatív gondoskodásban levő gyermekek esetében. Egyes esetekben a kézikönyv dokumentálja azt is, hogy milyen következményekkel jár, ha az alternatív gondoskodás során nem veszik figyelembe a gyermekek jogait, és azt is, hogy milyen fontos, és pozitív eredményekkel jár, ha a gyermekvédelmi szakemberek beágyazzák a gyermekek jogait a munkájukba.

Örömmel tapasztalom, hogy a kézikönyvben az alternatív gondoskodásban élő gyermekek véleménye rendkívül fontos, és azt is, hogy a képzések lehetőséget biztosítanak az értelmes vitára, és a hozzászólásokra. Szilárd meggyőződésemm, hogy a jelenlegi képzés, nem csak biztosítja a gyermekek jogainak a tiszteletben tartását, ezáltal javítva a munka eredményességét, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy európai szinten egyformán értelmezzék és alkalmazzák a kívánatos normákat.

Végül, de nem utolsósorban, mindannyian tudatában vagyunk annak, hogy mennyire nehéz a gyermekvédelmi szakemberek munkája, és annak is, hogy milyen sok korlát közepette kell dolgozniuk. Ez a képzés minden kétséget kizáróan segíteni fogja a munkájukat.

Margaret Tuite,

Az Európai Bizottság gyermekjogi koordinátora (Jogérvényesülés, Szabadság és Biztonság Főigazgatósága)

Az Európa Tanács

Az Európa Tanács már közel egy évtizede dolgozik szoros együttműködésben a Nemzetközi SOS Gyermekfalvakkal annak érdekében, hogy a gyermekek jogait a gondozás során tiszteletben tartsák. Az első lépést a gyermekek megismertetése jelentette azzal a tudással és azokkal az eszközökkel, amelyek segítségével megérthetik, hogyan kell a jogaikat tiszteletben tartani. Ennek eredményeként született meg a „Fedezd fel a jogaidat” címet viselő gyermekbarát tájékoztatófüzet. A következő, lépés az volt, hogy a gyermekvédelmi szakembereket is elláttuk azokkal a konkrét eszközökkel és ismeretekkel, amelyek biztosítják, hogy mindannyian „egy nyelvet beszéljenek”. Ennek eredményeként készült el a szakemberek számára, útmutatóként, a „Gyermekek jogainak biztosítása” című kiadvány.

De tudjuk, még a legkiválóbb könyvek sem érnek semmit akkor, ha a könyvespolcon állnak, vagy egy honlapon maradnak, és azok, akiknek készült, nem olvassák, nem használják azokat. Éppen ezért nagy örömmel fogadtuk az Európai Bizottság által finanszírozott, a szakemberek számára szervezett képzési projekt hírét. A projekt hozzájárul a fontos üzenetek továbbításához, és ahhoz, hogy szilárd alapokat teremtsen az alternatív gondozásban élő gyermekek jogainak tényleges megvalósulásához.

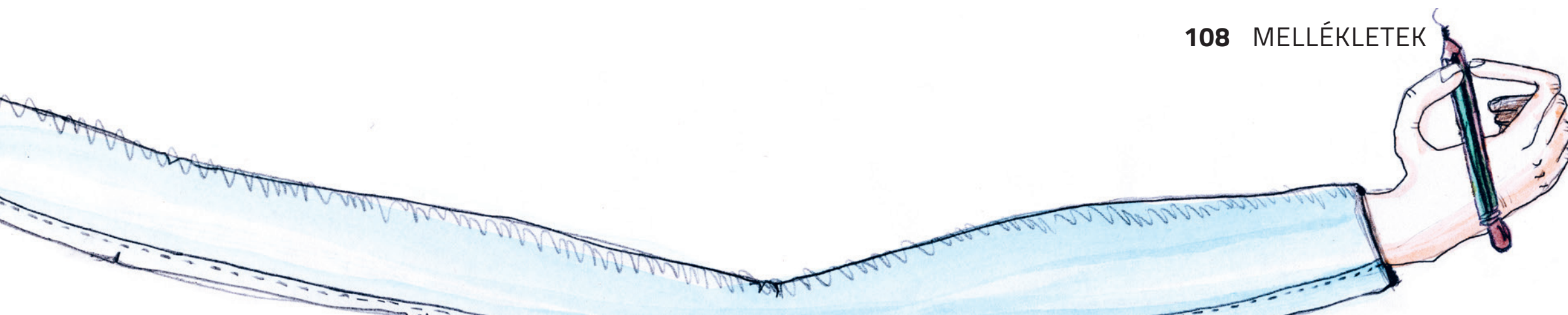
A projektben való részvétel, a résztvevők lelkesedésének szemlélése, és annak a megtapasztalása, hogy az SOS Gyermekfalvak milyen fontos eredményeket tudott elérni ezen a rendkívül fontos területen, nagy öröm és megtiszteltetés. Hasonlóan nagy öröm lesz majd az is, amikor azt látjuk, hogy a kézikönyvet egész Európában használják a gyermekvédelmi szakemberek a támogatásra szoruló gyermekek javára és előnyére.

Regina Jensdóttir,

Gyermekjogi osztályvezető, Európa Tanács

TARTALOMJEGYZÉK

10	BEVEZETÉS	
12	INFORMÁCIÓ A TRÉNEREK RÉSZÉRE	
18	TRÉNING FELÉPÍTÉSE	
20	1. ÜLÉS: BEVEZETÉS A KÉPZÉSBE	64 5. ÜLÉS: A GYERMEK LEGFONTOSABB ÉRDEKEI
23	HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK	68 HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK
32	2. ÜLÉS: A GYERMEKEK JOGAI, AZ EMBERI JOGOK	78 6. ÜLÉS: DISZKRIMINÁCIÓMENTESSÉG
35	HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK	82 HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK
40	3. ÜLÉS: ÉLET, TÚLÉLÉS, FEJLŐDÉS	90 7. ÜLÉS: A KIHÍVÁSOKKAL VALÓ SZEMBENÉZÉS
43	HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK	94 HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK
52	4. ÜLÉS: RÉSZVÉTEL	100 8. ÜLÉS: TOVÁBBVITEL
57	HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK	103 HÁTTÉR FORRÁSANYAGOK
		108 MELLÉKLETEK

BEVEZETÉS

Gyakran előfordul, hogy nem veszik figyelembe az alternatív gondoskodásban élő gyermekek jogait, és sok esetben meg is sértik azokat. A fentiekben említett célcsoport olyan hátrányoktól szenved, amiket a vér szerinti családjukban élő gyermekek nem tapasztalnak meg.

Az SOS Gyermekfalvak már sok éve dolgozik azon, hogy a gyermekek jogait szervesen beépítse a gyermekvédelmi környezetbe. Az általunk alkalmazott megközelítés többoldalú, és magában foglalja az intézményeket, a gyermekvédelmi szakembereket, és magukat a fiatalokat is. A munkánk során feltárt egyik hiányosság a gyermekvédelmi szakemberek számára biztosított, a gyermekek jogait középpontjába állító hatékony képzés hiánya volt.

A jelen kézikönyv azzal a céllal készült, hogy kiküszöböljük a fent említett hiányosságot. A két-napos képzési programot úgy terveztük meg, hogy a gyermekvédelmi szakemberek megismerkedhessenek a gyermekek jogait szabályozó nemzetközi elvekkel, és ezeket kapcsolatba hozzák a gyermekvédelmi gondoskodásban végzett napi munka tapasztalataival és kihívásaival. A képzés biztosítja a résztvevők számára azokat az információkat, motivációkat és stratégiákat, amelyek lehetővé teszik számukra a gyermekjogoknak a napi munkájukba történő beillesztését. A cél az, hogy hozzájáruljunk egy magasabb színvonalú gyermekvédelmi munka, és a gyermekek jogait tiszteletben tartó kultúra kialakulásához.

Szándékaink szerint a jelen kézikönyvet a gyermekvédelmi szakemberek alapképzése, és továbbképzése során használják majd és bízunk benne, hogy a képzéseknek ez a téma állandó összetevője lesz a jövőben.

A nemzetközi háttér

Európában több érdekelt fél felismerte már az egységes iránymutatások, szttenderdek, normák kialakításának, és a gyermekek jogainak a gyakorlatba, és a szakpolitikákba történő beépítésének a szükségességét. Az alábbiakban felsoroljuk a legfontosabb, témánkra vonatkozó kezdeményezéseket.

ENSZ Útmutató - Alternatív gondoskodás a gyermekekről

Ez a 2009-ben kidolgozott Útmutató elsősorban a szakpolitikai döntéshozók számára készült, de a gyakorlati szakemberek számára is hasznos. Irányadó útmutatásokat tartalmaz a gyermekek jogainak az ENSZ Gyermekjogi egyezménye szerinti megvalósításáról (lásd: a 98. oldalt rövid összefoglalásként).

Az SOS Gyermekfalvak elkészített egy kézikönyvet a fenti Útmutató értelmezésének és megvalósításának az elősegítése érdekében. A kiadvány címe: „Előrelépés: az 'Alternatív gondoskodás a gyermekekről - ENSZ útmutató' alkalmazása” /Moving Forward: Implementing the 'Guidelines for the Alternative Care of Children'. A kiadvány az alábbi honlapcímen található meg: <http://www.alternativecareguidelines.org/>

Az Európai Bizottság

Ebben a munkában a Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság fontos szerepet játszott. Ugyanis felismerte a szükségességét annak, hogy támogatást és pénzügyi segítséget kell nyújtani ahhoz, hogy a gyermekek jogai beépüljenek a gyermekekkel és a fiatalokkal - beleértve az alternatív gondoskodásban élőkkel foglalkozókat is - dolgozó szakemberek gyakorlati munkájába. A Főigazgatóság is hozzájárult annak a felismeréséhez, hogy a gyermekvédelmi szakemberek képzése mennyire

fontos, egyebek mellett az integrált gyermekvédelmi rendszerek 10 alapelvének megvalósítására vonatkozó kezdeményezések révén.

Az Európai Bizottság kiadott egy ajánlást „Beruházások a gyermekek érdekében: A hátrányos helyzetből való kitörés” (‘Investing in Children: Breaking the Cycle of Disadvantage’) ¹ címmel, amely kifejezett rendelkezéseket tartalmaz a gondoskodásban élő gyermekekre és fiatalokra, elsősorban a megfelelő erőforrások és szolgáltatások biztosításának hangsúlyozása által.

Az Európa Tanács

Az Európa Tanács az alternatív gondoskodásban élő gyermekekkel kapcsolatban átfogó stratégiai célkitűzésekkel bír. Felismerte annak a fontosságát és szükségességét, hogy a gyermekvédelmi szakemberek esetében meg kell teremteni azt a képességet, hogy gyermekközpontú megközelítéssel végezzék a munkájukat. Az Európa Tanács felhívása a gyors beavatkozásra és a fejlődésre a munkája sok területén megmutatkozik, aminek egyik illusztris példája a jelen kézikönyv elkészüléséhez elvezető projektben való részvételük.

Az Európa Tanács továbbá támogatást nyújtott két olyan kiadvány megjelentetéséhez is, amelyek fontos szerepet játszottak a jelenlegi képzés koncepciójának a kialakításában és a képzés megtervezésében:

1. 'Fedezd fel a jogaidat!'

Ennek a kiadványnak az volt a célja, hogy az alternatív gondoskodásban élő fiatalokat megismertesse a gyermekjogok koncepciójával, és képessé tegye őket arra, hogy ezeket a jogokat át tudják ültetni a mindennapi életükbe. A fiatalok nagyon jó véleménnyel vannak erről a kiadványról.

2. 'A gyermekek jogainak biztosítása'

Ez a forrásanyag az alternatív gondoskodásban élő gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó felnőtteknek készült, és részben az volt a célja, hogy bátorítsa a gyermekvédelmi szakembereket arra, hogy eredményesen reagáljanak a „Fedezd fel a jogaidat!” című kiadványban foglaltakra. A gyermekvédelmi szakemberek támogatása alapvető fontosságú volt ahhoz, hogy a jogokat be lehessen építeni az alternatív gondoskodás rendszerébe.

A fentiekben említett két kiadvány a jelen kézikönyvben szereplő képzési anyag segédanyagának számít.

A Eurochild

A Eurochild tagja az Európai szakértői csoport az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttérésről (European Expert Group on the Transition from Institutional to Community-based Care) nevet viselő csoportosulásnak. A feleknek ez a széleskörű csoportja, amelyik az ellátásra és támogatásra szoruló felnőtteket és gyermekeket képviseli, 2012-ben elkészítette a „Közös európai útmutatások az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttéréshez” (Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care) című kézikönyvet. A fent nevezett útmutatásokban – az ENSZ Gyermekjogi egyezményének, a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekét rögzítő 3. cikkével összhangban – a gyermekvédelmi szakemberek képzése az egyik legalapvetőbb eleme a gyermekvédelmi rendszerek megreformálását célzó folyamatnak.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013H0112&from=EN>

INFORMÁCIÓK A TRÉNEREK RÉSZÉRE

Tartalom

A jelen fejezetről	12
A tréning célja	13
Felépítés és tematika	13
A képzés módszertana	14
A kézikönyv használata és felkészülés a tanfolyamra	16

A tréning áttekintése

- A tréning 8 órából áll, amelyek mindegyike 90 perces időtartamban zajlik. A tervek szerint a tréning 2 egész napig tart.
- A célcsoportot az alternatív gondoskodásban élő fiatalokkal dolgozó felnőtt szakemberek képezik. A „gyermekvédelmi szakember” kifejezést a fenti csoport esetében használjuk.
- Az egyes órákon résztvevők száma 15 - 20 fő.
- A módszertan interaktív, és a résztvevők tapasztalataira és ismereteire épít.
- A tréninget úgy terveztük meg, hogy ne csak az ismereteket osszuk meg a résztvevőkkel, de motiváljuk és inspiráljuk is őket egyben: a cél az, hogy a résztvevők, ha visszatérnek a napi munkájukhoz, be tudják építeni a gyakorlatba a gyermekek jogait!

A jelen fejezetről

Az ebben a fejezetben található információk célja az, hogy útmutatást adjon a kézikönyv használatához, és a tréning lebonyolításához. Segítségével áttekintést kaphat a tréningről, és megértheti:

- A tréning céljait
- A tréning szerkezetét, tematikáját, beleértve azt, hogy a különböző órák hogyan illeszkednek egymáshoz
- Az alkalmazott módszertant, és hogy mindez mit jelent a tréning megtartása és a résztvevőkkel folytatott interakció szempontjából.

A fejezet utolsó részében gyakorlati tanácsokat olvashatnak a kézikönyv használatáról és a képzésre való felkészülésről.

A tréning célja

A Bevezetés tartalmazza a tréning hátterét, összefüggéseit (10. oldal). Az alapvető szándékunk az volt, hogy a résztvevők a munkájukhoz való visszatérést követően be tudják építeni a gyakorlati munkájukba a gyermekek jogait!

Annak érdekében, hogy mindez valóra válhasson, az alábbi célokat határoztuk meg a tréning megtervezésekor.

Ha többet szeretne tudni arról, hogy miért fontos az alternatív gondoskodásban élő gyermekekkel foglalkozó felnőttek számára a gyermekek jogainak megértése, lásd még: 'A gyermekek jogainak biztosítása' című kiadványt.

A résztvevőknek a tréning befejezésekor:

- A korábbinál jobb és alaposabb **ismeretekkel** kell rendelkezniük a gyermekek jogairól és az emberi jogokról
- Képesnek kell lenniük arra, hogy felismerjék** a gyermekek jogainak korlátozását, illetve megsértését
- Méltányolniuk kell** az alternatív gondoskodásban élő gyermekek **igényét** arra, hogy tiszteletben tartsák a jogaikat
- Rendelkezniük kell olyan **stratégiákkal**, amelyek révén a gyermekek jogai a korábbinál hatékonyabban építhetők be a munkájukba
- Gyermekek központú **perspektívával**, és a gyermeket „teljes emberként” kezelő hozzáállással kell rendelkezniük
- Nyitottnak**, és **hajlandónak** kell lenniük arra, hogy új munkamódszereket próbáljanak ki, és legyen kellő **motivációjuk** ennek a megtételéhez.

- Annak ellenére, hogy vannak olyan lényeges tartalmi elemek, amiket a tréning során meg kell értenie a résztvevőknek, ezeknek a lényeges tartalmi elemeknek az ismerete nem az egyetlen – és talán nem is a legfontosabb – tanulási célkitűzés.
- Legalább ennyire fontosak azok a képességek és jártasságok, amelyeket a résztvevőknek a tréning ideje alatt gyakorolniuk kell, és az a motiváció és elkötelezettség, amit fel kell kelteni a résztvevőkben ahhoz, hogy a gyakorlati munkájuk során változást érhessenek el.
- A képességekhez, jártasságokhoz, és az érzelmi elkötelezettséghez kapcsolódó célkitűzések sajátos követelményeket jelentenek a tréning lebonyolításával kapcsolatban. Az alábbiakban, a Képzés módszertana címet viselő fejezetben (14. oldal) további információt talál erről a témáról.

Szem előtt tartandó kérdések

Felépítés és tematika

A jelen kézikönyv 8, részletes óravázlatot tartalmaz, amik együttesen alkotják a gyermekek jogairól szervezett 12 órás képzési modult. A képzés 2 napos, azaz a 8 óra egyenként 90 perces.

A tréning az ENSZ Gyermekjogi egyezménye 4 vezérelve köré épül. Ezek a vezérelvek két, a gyermekek jogairól a tréning elején tartott bevezetőóra, és két, a tréning végén tartott óra közé ékelődnek be, mely utóbbiak azt vizsgálják meg, hogy a résztvevők hogyan tudják ezeket az elveket a gyakorlatba átültetni.

Bevezetés a gyermekek jogaiba és az emberi jogokba	A Gyermekjogi egyezmény vezérelvei	A jogok alkalmazása a gyakorlatban
1. óra: Bevezetés	3. óra: Az élethez, túléléshez, fejlődéshez való jog	7. óra: A kihívásokkal való szembenézés
2. óra: A gyermekek jogai és az emberi jogok	4. óra: A részvétel joga	8. óra: Előrelépés
	5. óra: A gyermekek legfőbb (mindenek felett álló) érdeke	
	6. óra: A diszkrimináció tilalma	

Az órák témájának egymást követő sorrendjét be kell tartani, mert az egyes órák az előzőkre épülnek!

Szem előtt tartandó kérdések	- Ne feledje, és emléktettesse a résztvevőket is arra, hogy a vezérelvekre nem különálló elvekként kell tekinteni: az elvek mindegyikének jelen kell lennie az összes, a gyermekkel kapcsolatban hozott döntésben. - Próbálja megerősíteni az elvek és a gyakorlat közötti kapcsolatokat.
------------------------------	---

A képzés módszertana

A tréning során alkalmazott módszertan a hatékony képzésről alkotott, általánosan elfogadott szempontokon alapul. A fent nevezett feltevések elsősorban az alábbi elképzeléseket foglalják magukba:

FELTEVÉSEK

- A résztvevők **aktív részvétel** esetén tanulnak a legjobban.
- Az információt fel kell **dolgozni** és **alkalmazni** kell ahhoz, hogy elmélyülhessen.
- A sokféle **kérdés** és a véleménykülönbségek **megvitatása** hozzájárul az elmélyültebb megértéshez.
- A témáknak a résztvevők valós élettapasztalataival való **összekapcsolása** az elméleti ismereteket életre kelti.
- A **tréning légköre** és a résztvevők **kényelem- és biztonságérzete** a csoportban rendkívül fontos szerepet játszik az érzelmi elkötelezettség kialakításában, és a hatékonyabb tanulásban.
- A **képességek, jártasságok és kompetenciák** – például, kommunikációs képességek – kialakulásához gyakorlásra van szükség!
- A résztvevők legalább annyit tanulnak **egymástól**, mint amennyit a trénertől!

A fenti feltevések segítettek az órák, és a tréning egészének a megtervezésében: mindegyik óra az ismeretek átadása, és a kérdésfeltevési lehetőségek, továbbá a kérdezés és a részvétel kombinációjából áll.

Ön, mint tapasztalt tréner biztosan jól ismeri azokat a technikákat, amelyek a legalkalmasabbak annak biztosítására, hogy ezeket az alapvető elképzeléseket tiszteletben lehessen tartani. Az alábbi javaslatokat csak azért vettük bele a kézikönyvbe, hogy emléktessünk mindenkit azokra a szempontokra, amiket ezen a speciális tréningen fontos figyelembe venni.

EMLÉKEZTETŐ

>>> Biztosítson elegendő lehetőséget (és adjon elég időt) a résztvevők számára ahhoz, hogy vitatkozzanak, kérdéseket tegyenek fel, vagy “csak” beszélgessenek a saját tapasztalataikról!

Mindez természetesen be van építve az óratermatikákba, de a vitára adott idő, nagy valószínűséggel, csak a minimálisan engedélyezhető idő: tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a tartalom ismertetése ne vegyen túl sok időt igénybe.

>>> Ne terhelje túl a résztvevőket a tartalmi elemekkel, vagy a szakmai zsargonnal!

A héttéranyagként szolgáló jegyzetekben szereplő információt nagy gonddal válogattuk ki ahhoz, hogy illeszkedjen a tréning számára rendelkezésre álló időkeretbe. De nem tartalmaz mindent, amit a gyermekek jogairól tudni kell.

Ha Ön gyermekjogi szakember, akkor kísértést érezhet arra, hogy további információkat nyújtson a résztvevőknek: arra kérjük, hogy ezt nagy óvatossággal tegye. Annak ellenére, hogy nyilvánvalóan vannak más olyan fontos témák is, amik nem szerepelnek a jegyzetekben, a tréning egésze szenvedni meg azt, ha nem marad elég idő a vitára!

>>> Adjon elfoglaltságot a résztvevőknek, és mindig ellenőrizze, hogy tényleg figyelnek-e, érdeklődődnek-e és valóban értik-e, amit mond!

Ha azt tapasztalja, hogy csökken a figyelem, ne gondolkozzon az okán: tegyen fel kérdéseket a csoportnak, vagy hozzon fel egy, a résztvevők tapasztalataival kapcsolatos példát. Rugalmasan kell kezelnie a rendelkezésre álló időt akkor, ha az emberek összezavartnak látszanak, vagy úgy tűnik, valami nyomasztja őket.

>>> Olyan létkört kell teremteni, amiben a résztvevők úgy érzik, hogy elmondhatják a véleményüket, és hangot adhatnak a kételyeiknek, illetve aggodalmaiknak!

Már a képzés legelején tegye nyilvánvalóvá a következőket: biztosítsa a résztvevőket arról, hogy szívesen látja a kérdéseket, és hogy a kételyek természetesek! A tanfolyam egész ideje alatt forduljon a résztvevőkhöz, és kérdezze meg őket arról, hogy egyetértenek-e a hallottakkal, vagy vannak-e kételyeik. Ha senki nem ad hangot a kételyeinek, aggodalmainak, vesse fel azokat!

>>> Ne feledkezzen meg a résztvevők által végzett fontos és kihívásokkal teli munkáról, és ismerje el azt!

Nagyon sokan úgy érezhetik, hogy a gyermekek jogai a korábbihoz képest még több kötelezettséget jelentenek számukra, ettől megijedhetnek, vagy túlterheltnék érezhetik magukat. Miközben fontos, hogy a gondoskodásban lévő gyermekekkel kapcsolatos kötelezettségeiket ismertetnie kell a résztvevőkkel, arról is biztosítani kell őket, hogy ha komolyan veszik a gyermekek jogait, akkor javul a kapcsolatuk a gyermekekkel, és gyümölcsözőbbé válik a munkájuk.

>>> Ugyanúgy bánjon a résztvevőkkel, ahogy az elképzelései szerint, nekik kellene bántani a gyermekekkel a munkájuk során!

Próbáljon olyan légkört és kapcsolatot teremteni a tanfolyam során, amelyet az Ön véleménye szerint a résztvevőknek kellene megteremteni azokkal az emberekkel, akikkel együtt dolgoznak. Mutassa be a konstruktív párbeszéd és részvétel jó példáit: tanulni fognak a megtapasztaltakból.

>>> Legyen őszinte a résztvevőkkel, bízson bennük, tartsa őket tiszteletben, és kezelje őket egyenlő felekként!

Teljes mértékben elfogadható egy tréner részéről, ha beismeri, hogy nem tud minden kérdésre válaszolni! Ha a résztvevők összetett kérdéseket vetnek fel, vagy a szakterületén kívül eső témákkal kapcsolatban rákérdeznek a részletekre, akkor legyen őszinte! Tegye fel a kérdéseket a csoport más tagjainak; vallja be nekik, ha bizonytalan; ígérje meg, hogy utánanézik a témának – vagy biztassa őket arra, hogy ezt tegyék meg ők. Az őszinteségért csak több tiszteletet fog kapni a résztvevőktől.

>>> Legyen rugalmas!

A tréning során a résztvevők igényeire reagáljon, amint lehet. Abban az esetben, ha egy téma túlságosan ellentmondásosnak tűnik, próbáljon meg időt szentelni a megoldásra – még akkor is, ha ez megszakítja a tanfolyam menetét. Fontos, hogy a csoportdinamika pozitív maradjon.

Ne feledje, hogy a jó képzés beszélgetések sorozatából áll össze: a tréner és a résztvevők között, továbbá a résztvevők egymás között!

MÁS FORRÁSOK A MÓDSZERTANRÓL

Ha a trénernek nem ismerik ezt a részvételen alapuló módszertant, akkor rendelkezésükre áll több olyan forrás, amelyek részletesebb javaslatokat és további ötleteket tartalmaznak. A „Kompass: Kézikönyv az emberi jogok fiatalok részére történő oktatásához („Compass: Manual for Human Rights Education with Young People”) című kiadvány 1. fejezete hasznos lehet, ami az alábbi címen érhető el: http://www.sos.hu/getmedia/9912805c-08de-4d33-9273-b1d66049a61f/Kompass_Kezikonyv_a_fiatalok_emberi_jogi_kepzesehez.pdf

A kézikönyv használata és felkészülés a tréningre

A TRÉNING KONCEPCIÓJÁNAK A MEGÉRTÉSE

A kézikönyv főszövegében találhatóak az óravázlatok, részletesen kidolgozott formában. Ugyanakkor nagyon fontos az is, hogy egyértelmű legyen, hogy a különböző órák hogyan illeszkednek egymáshoz, és hogyan járulnak hozzá az átfogó célkitűzések megvalósításához.

>>> Azt javasoljuk, hogy az egyes órák megtervezése előtt legalább egyszer olvassa el az egész kézikönyvet.

AZ ÓRÁK LEVEZETÉSÉRE VALÓ FELKÉSZÜLÉS

Minden óra esetében figyelmesen olvassa el az adott óra vázlatát, tematikáját; alapos ismeretekkel kell rendelkezni a háttéranyagokban szereplő tartalomról és a feladatok, játékok, csoportmunka megvalósításának mikéntjéről.

>>> Ha egy másik trénerrel közösen vezetik a tréninget, akkor legyen egyértelmű, hogy ki vezeti az egyes részeket, és gondoskodni kell arról is, hogy a kettőjük megközelítése azonos legyen. Egyértelművé kell tenni, hogy ki felelős a „Felkészülés és anyagok” részben foglaltak ellenőrzéséért, ami az órákról szóló vázlat elején található.

A HÁTTÉRANYAGOK HASZNÁLATA

Az óravázlatban említett háttéranyagok nagyon fontos tartalmi elemeket tartalmaznak az egyes témák vonatkozásában. Ez a tartalom képezi azt a minimumot, amit a résztvevőknek ismerni kell.

A prezentációk esetében a trénereknek kell elkészíteni a diákat (slides): a diáknak a háttéranyagokban szereplő ismeretek összefoglalását kell tartalmaznia. A fennmaradó ismereteket a prezentáció kiegészítésére lehet felhasználni.

Felkészülés

>>> Ismerni kell az „Ismerd meg a jogaidat” és „A gyermekek jogainak biztosítása” című kiadványokat! Ezeket az utolsó órákon fogják felhasználni, de ezek tartalmaznak olyan értékes háttér-információkat is, amiket más órákon is lehet hasznosítani.

Ideális esetben a résztvevőknek a képzés előtt el kell olvasniuk a fenti két kiadványt. Ha erre nincs lehetőség, a képzés elején mindenképpen ossza ki a kiadványok egy-egy példányát.

>>> Mindenképpen fontos ismerni az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről – útmutató” című ENSZ kiadványt! A 2. számú melléklet (109. oldal) tartalmazza az Útmutató rövid összefoglalóját.

>>> A tréning tartalmi részét magabiztosan kell bemutatni, ehhez gondolja végig a lehetségesen felmerülő kérdéseket és azokat a témákat is, amiket a résztvevők felvethetnek! Ha bizonytalan az egyes témákat illetően, még a tréning megkezdése előtt próbáljon utánanézni.

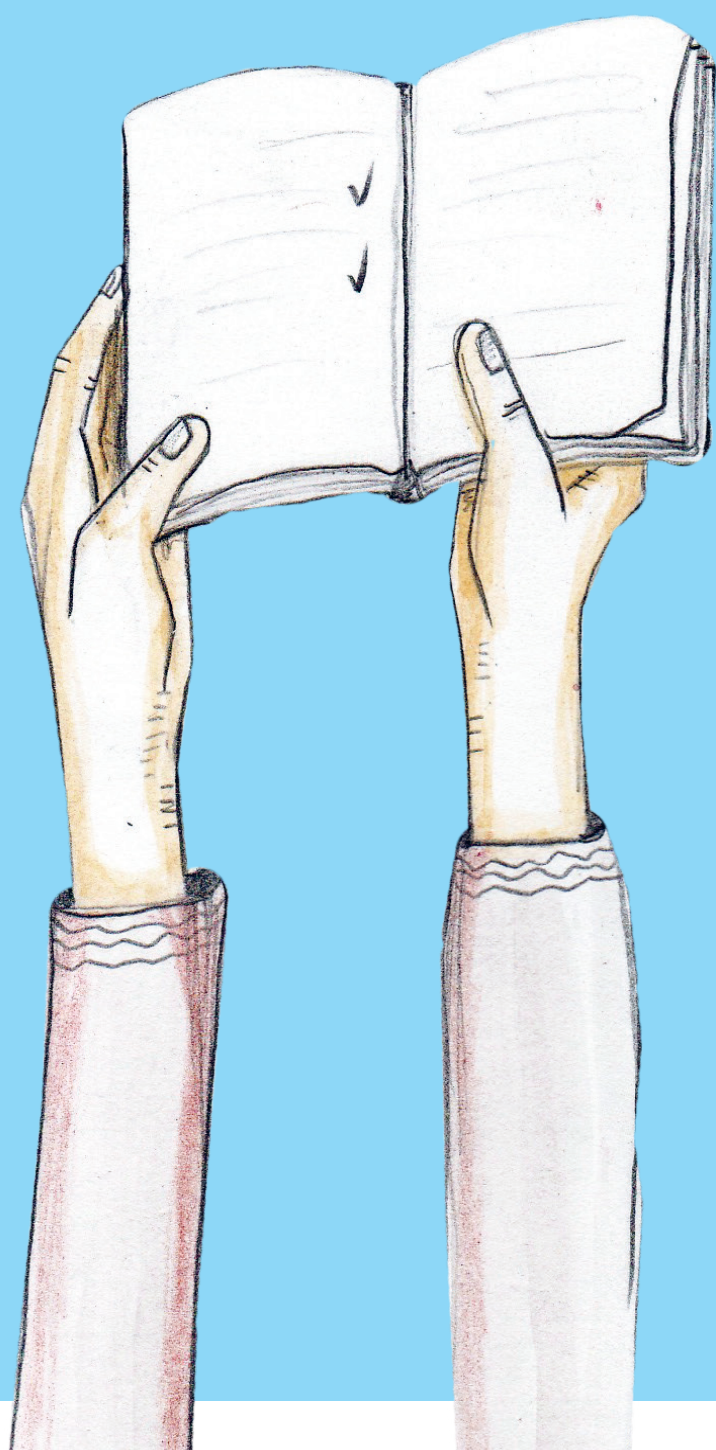
A TRÉNING FELÉPÍTÉSE

	Az óra témája	Az óra leírása
1	Bevezetés	Bemutatja a tréning célját, módszerét: elmondja a tréning hátterét, bemutatja a legfontosabb elképzeléseket, és lehetőséget ad a résztvevőknek arra, hogy egymással vitassák meg a fenti elképzeléseket. Ez az óra nagyon fontos: meghatározza az egész tréning alaphangulatát.
2	A gyermekek jogai, az emberi jogok	Megteremti a kapcsolatot a gyermekek jogai és a résztvevők saját tapasztalatai között; bemutatja a gyermekek jogairól szóló ENSZ egyezményt és annak vezérelveit.
3	Az élethez, túléléshez, fejlődéshez való jog	Esettanulmány segítségével vizsgálja a vezérleveket és az élethez, a túléléshez és a fejlődéshez való jogot. A résztvevők a fentiekben túlmenően foglalkoznak a fejlődéshez való joggal is a gondoskodásból kikerülő gyermekek esetében.
4	A részvétel joga	Bemutatja a gyermekek jogát a meghallgatáshoz és a részvételhez. A központban a hatékony kommunikáció áll.
5	A gyermekek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei	Áttekinti az előző napot, és alaposabban, részletesebben megvizsgálja a harmadik vezérelvet: a gyermekek legfőbb (mindenek felett álló) érdekeit. A résztvevők áttekintik azoknak a tényezőknek egy részét, amiket a legfőbb érdekek értékelésekor figyelembe kell venni.
6	A diszkrimináció tilalma	Áttekinti azokat a szempontokat, amiket a korábbi órák alkalmával már megvitattak – és megismerteti a résztvevőket a pozitív és negatív diszkrimináció fogalmával.
7	A kihívásokkal való szembenézés	Feltárja azokat a lehetőségeket, amelyek segítségével az elképzelések a gyakorlatban is alkalmazhatók. A résztvevők felkészülnek egy szerepjátékra és szimulálják azoknak a párbeszédnek egy részét, amikre a munkába való visszatérésük után sor kerülhet.
8	Előrelépés	A szerepjáték befejezésére kerül sor, és megvizsgálják a szerepjátéknak a résztvevők munkájában való hasznosulását. Megnézik azoknak az egyéneknek és intézményeknek a hálózatát, akikkel, és amelyekkel a gyermekvédelmi szakemberek kapcsolatba kerülnek – és akiktől / amelyektől segítséget kaphatnak. A képzés értékelése és lezárása.

ÓRA

Bevezetés

1

1. ÓRA:

BEVEZETÉS

Összefoglaló

Ez az óra határozza meg a képzés kontextusát és alaphangját. Bemutatja a tréning hátterét, legfontosabb elképzeléseit, céljait és lehetőséget biztosít a résztvevőknek arra, hogy mindezt egymás között is megvitassák.

Az óra vázlata

1	Üdvözlés: bemutatkozások, a tréning és a jelenlegi óra rövid áttekintése	30 perc
2	Prezentáció: Miért fontosak a gyermekek jogai az alternatív gondoskodásban?	20 perc
3	Csoportmunka: A résztvevők bemutatkozása, elvárásai és aggályai	20 perc
4	Visszajelzések a csoportmunkával kapcsolatban	20 perc

Az óra célja

- A tréning, a tréner, és a résztvevők bemutatkozása
- A tréning legfontosabb célkitűzéseinek a körvonalazása
- Biztosítani a résztvevők számára, hogy jól érezzék magukat egymással, és megvitassák a tanfolyammal kapcsolatos érzéseiket
- A résztvevők ismereteinek, elvárásainak, és aggodalmainak az értékelése

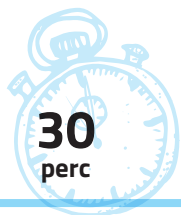
Felkészülés és a szükséges anyagok

- Névvel ellátott kitűzők a résztvevők számára
- A program, és a prezentációk nyomtatott példányának a szétosztása
- Flipchart papír és filcek (markerek) a csoportmunkához
- Opcionális: másolati példány az Alternatív gondoskodás a gyermekekről – Útmutató” című ENSZ kiadványról
- Szükség esetén: az előzetes értékelő lapok (4. melléklet)

Ellenőrizze, hogy az összes résztvevő beadta-e az előzetes értékelő lapot. Ha van olyan résztvevő, aki nem adta be, kérje meg, hogy gyorsan, még a képzés megkezdése előtt töltsön ki egyet.

Amire figyelni kell az óra kapcsán

Üdvözlés: Bemutatkozások, a tanfolyam és az óra rövid vázlata

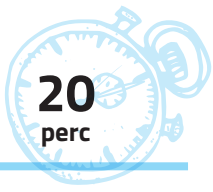

1. Az első 20-30 percet arra használja fel, hogy üdvözlje a résztvevőket, mutakozzon be (ha nem egyedül van, akkor trénerársával együtt), és mondja el a tréning tartalmával, célkitűzéseivel, és módszertanával kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat.

- A prezentációt követően hagyjon kb. 10 percet arra, hogy a résztvevők röviden bemutatkozhasanak. Mondja el, hogy a következő órán lehetőség lesz majd arra, hogy jobban megismerhesék egymást.
- A háttéranyagban található néhány olyan felsorolás, ami hasznos a prezentációhoz (23. oldal).
- A végén próbáljon meg időt hagyni arra, hogy a sürgető kérdéseket meg lehessen beszélni – de mondja el azt is, hogy az óra végén, a csoportmunka során, ezek legtoőbbjével foglalkozni fognak majd.

Tippek:

Prezentáció: Miért fontosak a gyermekek jogai az alternatív gondoskodásban?

2. Adjon rövid áttekintést az emberi jogokról, a gyermekek jogairól, és azok fontosságáról az alternatív gondoskodásban.

- Ennek a rövid prezentációnak az a célja, hogy általános áttekintést nyújtson a legfontosabb témákról.
- A kérdések során újból előkerül azoknak a témáknak egy része, amik szerepelnek az előzetes értékelő nyomtatványon: magyarázza el a résztvevőknek, hogy mind a tréner, mind a résztvevők számára hasznos, ha általános képet kapnak az egyes résztvevők tudásszintjéről.
- A végén lehetőleg hagyjon időt a sürgős kérdések megvitatására, de mondja el azt is, hogy az óra végén, a csoportmunka során, ezek legtoőbbjével foglalkozni fognak majd.

Tippek:

Csoportmunka: A résztvevők bemutatkozása, az elvárásaik és az aggályaik

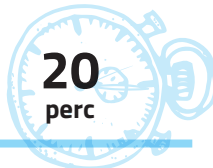

- 3. A résztvevőket ossza 4-5 fős csoportokba, és mindegyik csoportnak adjon egy flipchart papírt, és adja oda a 23. oldalon található feladatlistát. Magyarázza el, hogy ennek a feladatnak a fő célja az, hogy a résztvevők megismerkedjenek egymással, és megosszák a véleményüket a tréninggel és az órával kapcsolatban.

Tippek:

- Gondoskodjon arról, hogy azok, akik már ismerik egymást, ne ugyanabba a csoportba kerüljenek.
- Mondja el, hogy az egyes csoportoknak maximum 2 perce van arra, hogy visszajelzést adjanak a csoportban folyó vitáról. Ehhez képviselőt kell választaniuk maguk közül, és kérje meg őket arra, hogy az általuk készített flipchart-okat mások számára is érthető és olvasható formában készítsék el!

Visszajelzések a csoportmunkáról

- 4. Gyűjtse össze ismét egy csoportba a résztvevőket, és kérje meg a csoportok képviselőit, hogy röviden számoljanak be a kiscsoportban folyó beszélgetésről, vitáról. Próbálja biztosítani, hogy a beszámolók lehetőség szerint rövidek és összeszedettek legyenek.
- 5. A csoportok beszámolóit követően foglalja össze a hallottakat, és reagáljon rájuk. Mondja el azt is, hogy ezekkel a tréning során a későbbiekben részletesebben foglalkoznak majd.

Tippek:

- Még mielőtt ismét egybeterelné a kiscsoportokat, kérje meg őket, hogy az általuk készített flipchart-okat függesszék ki a teremben, és adjon a résztvevőknek időt arra, hogy körbesétáljanak, és megnézzék a többiek munkáját. Ezzel lerövidíthető a beszámolók megtartásához szükséges idő.
- Mindenképpen készítsen jegyzeteket az elhangzott elvárásokról és aggályokról – elsősorban azokra figyeljen, amelyek többeknél előfordultak. A későbbiekben esetleg szükség lehet arra, hogy a programban időt szenteljen a fenti elvárások és aggályok megválaszolására.

HÁTTÉRANYAGOK Bevezetés

Tartalom

Feladatlap a csoportmunkához	23
A bevezető előadás legfőbb pontjai	23
Előadás az emberi jogokról és a gyermekek jogairól	25

Feladatlap a csoportmunkához

Másolja le és ossza szét a feladatlapokat, vagy vetítse ki!

Kezdje azzal, hogy bemutatkozik a csoport tagjainak. Említse meg a gyermekek jogaival kapcsolatos Ön által korábban tartott tréningeket, vagy az e területen szerzett, egyéb tapasztalatait. A csoporttal vitassa meg az alábbi két kérdést. A flipchart-on készítsen jegyzeteket a válaszokról.

1. KÉRDÉS: A prezentáció, és a tréninggel kapcsolatos elvárások alapján, mitől lesz ez a képzés hasznos és fontos a munkájuk során?

2. KÉRDÉS: Vannak-e aggályaik a tréninggel, illetve azzal kapcsolatban, hogy a gyermekek jogait alkalmazzák a munkájuk során?

Mindegyik kérdés esetében csak két kulcsfontosságú témát emeljen ki az egész csoport részére történő visszajelzéskor. A visszajelzésekre csak 2 perce van!

Feladatlap

A bevezető előadás legfőbb pontjai

1. Köszöntő és bevezetés

- > Mutassa be a trénereket, és üdvözlje a résztvevőket!
- > Mutassa be a tréning tartalmát és célját, és mondja el, hogy Ön szerint miért fontos ez a képzés!
- > A háttér összefüggések keretében hivatkozhat a ‘A gyermekek jogainak biztosítása’ és a ‘Fedezd fel a jogaidat!’ című kiadványokra. Mondja el, hogy ezekre a tanfolyam során többször lesz utalás – és hogy hasznos lenne a résztvevők számára, ha megismerkednének a fenti két kiadvánnyal.

Jegyzet

2. Miért fontos ez a tréning?

A tréning azért fontos, mert a gyermekek jogai fontosak!

„A gyermekek státusza a társadalomban gyengébb, és a gyermekjogok egyfajta védelmet nyújtanak számukra. De csak akkor nyújtanak védelmet számukra, ha ismerik a jogait, és van valaki, aki támogatni tudja őket akkor, ha megsértik a jogait.”

Egy alternatív gondoskodásban élő fiatal

- Minden gyermeknek vannak emberi jogai: ezeket gyermekjogok néven ismerjük
- Az alternatív gondoskodásban élő gyermekek gyakran érzik úgy, hogy megsértik a jogukat
- A gyermekvédelmi szakemberek fontos szerepet játszanak abban, hogy a gondoskodásban levő gyermekek jogait kellőképpen tiszteletben tartsák
- A gyermekvédelmi szakembereknek vannak kötelezettségeik is a fenti feladat ellátása során – a hazai törvények és a nemzetközi jog alapján egyaránt
- Különböző nemzetközi szervezetek, beleértve az ENSZ-t, az Európa Tanácsot, és az Európai Bizottságot, javaslatokat tettek közzé arról, hogy a gyermekek jogait be kell építeni gondoskodási folyamatba

Jegyzet

- > Bemutathatja az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről – útmutató” című ENSZ kiadványt – vagy kioszthatja a kimásolt 2. mellékletet a résztvevők között.
- > A résztvevőknek bemutathatja még „A gyermekek jogainak biztosítása” című kiadvány 8-10. oldalait is, ami rámutat a gyermekjogi megközelítés alkalmazásának az indokaira.

3. A tréning céljai

Reméljük, hogy a tréning végére a szakemberek...

- A korábbinál jobban megértik és megismerik a gyermekek jogait és az emberi jogokat – és azok fontosságát
- Fel tudják ismerni a munkájuk során a gyermekek jogai területén bekövetkezett jogsértéseket
- Felismerik azokat az általános jogsértéseket is, amiket a gondozásában levő gyermekek nagy valószínűséggel megtapasztalnak
- Értékelik a munkájuk során a gyermekjogok figyelembevételének szükségességét
- Felismerik, hogy a gyermekjogi megközelítés segítheti a munkájukat
- Tisztában lesznek azzal, hogy a gyermekjogokat hogyan kell alkalmazni a munkájuk során

„Akkor érünk el jó eredményeket, ha együtt dolgozunk! Látjuk a munkánk eredményességét!”

Egy horvát gyermekvédelmi szakember

A gyermekek jogainak biztosítása, 11. oldal

4. Hogyan fogunk dolgozni?

- A képzés egymás közötti beszélgetésekből áll, ezért nagyon fontos az aktív hozzájárulása!
- Gyermekjogi ismeretekkel és sok információval szolgálunk – a prezentációk révén – de a képzés legnagyobb részébe Önt is be fogjuk vonni a többi résztvevővel folytatott csoportmunka által.
- Mindent megteszünk azért, hogy a kérdéseikre válaszoljunk.
- Szeretnénk meghallgatni a tapasztalataikat és az aggályait.
- Tiszteletben tartjuk a véleményüket, az aggodalmaikat, és a csoport tagjainak eltérő tudásszintjét: senkit nem fogunk elítélni azért, mert elmondja a véleményét. Éppen ellenkezőleg, erre bátorítunk!

Nem feledkezünk meg az Önök jogairól sem: a felnőtteknek is vannak emberi jogai! Figyelembe vesszük, hogy a gyermekvédelmi szakemberek olyan feszültségben élnek, amit a társadalom nem minden esetben ismer fel. Ennek a képzésnek részben az a célja, hogy segítsünk Önöknek: nem áll szándékunkban újabb terheket a vállukra rakni.

FONTOS

5. A tréning tematikája

- > Fussa át a kétnapos programot: használja a 18. oldalon található táblázatot, és körvonalazza a mostani óra hátralevő részének felépítését!
- > Mondja el a résztvevőknek, hogy ez a tréning nagyon intenzív! Sok új információt tartalmaz, amit rövid prezentáció-sorozatok keretében kell átadni. Figyelmeztesse a résztvevőket arra, hogy időnként nagyon szoros lesz az időbeosztás, így esetenként szükség lehet a viták, megbeszélések rövidre zárására vagy félbeszakítására.
- > Kérdezze meg a résztvevőktől, hogy vannak-e kérdéseik.

Jegyzet

Előadás az emberi jogokról és a gyermekek jogairól

6. Emberi jogok

- > Az első három kérdést használja fel a csoport tudás- és tapasztalatszintjének a felmérésére. Kérje meg a résztvevőket, hogy kézfelemeléssel jelezzék, melyik opció a legmegfelelőbb.
- > Bátorítsa a résztvevőket a lehető legőszintébb válaszra!

Jegyzet

Emberi jogok

Mennyire ismeri az emberi jogokat?

1. KÉRDÉS

Nagyon

☐

Eléggé

☐

Alapszinten

☐

Emberi jogok

Mennyire ismeri a gyermekjogokat?

2. KÉRDÉS

Nagyon

☐

Eléggé

☐

Alapszinten

☐

Emberi jogok

Milyen gyakran kerülnek elő a gyermekjogok a napi munkája során?

3. KÉRDÉS

Mindig

☐

Időnként

☐

(Szinte) soha

☐

7. Mit jelentenek az emberi jogok?

- Az emberi jogok az egyénekre vonatkoznak, és mindenkit egyenlően megilletnek, valamint betartásuk a **kormányok, az állami tisztségviselők** számára kötelezettségeket jelent. Eből a szempontból különböznek a többi jogszabálytól!
- Általános érvényű, egyetemes **értékeken** alapulnak – mint például a **szabadság, egyenlőség, és méltóság**.
- Mindenki számára biztosítják a **minimális védelmet**.
- A tisztességes és egyenlő bánásmódot a különböző korokban és az egész világon folytatott küzdelem eredményei.
- A **világ összes kormánya** elismerte ezeket a jogokat, és napjainkban már jogszabályokba vannak iktatva.

8. Az emberi jogok védelme

Az emberi jogok védelmének szintjei:

- Nemzetközi szint:** az ENSZ szintjén
- Regionális szint:** Európa szintjén
- Nemzeti szint:** az alkotmányokban

Függetlenül attól, hogy melyik országból jöttünk, a jogainkat, és azoknak a gyermekeknek a jogait, akikről gondoskodunk, mind a három szinten védik

Nemzetközi védelem (ENSZ)

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)

Regionális védelem

Európa Tanács (ET), Európai Unió

Nemzeti védelem

Hazai (nemzeti) jogszabályok

- > Megemlíthet néhány, az emberi jogok védelmét szolgáló európai és hazai jogszabályt!
- > A következő órán foglalkozunk a gyermekjogok védelmét szolgáló hazai jogszabállyal is!

Megjegyzés

9. Mit jelentenek a gyermekjogok?

“A gyermeknek, a fizikai és mentális éretlensége folytán, a születése előtt és a születése után egyaránt, **speciális védelemre és gondoskodásra van szüksége, beleértve a megfelelő jogi védelmet is.**”

Genfi nyilatkozat a gyermek jogairól (1959)

- A gyermekeknek nincs több joguk a felnőtteknél: **ugyanazok az emberi jogaik vannak.**
- Azonban a gyermekeknek, más védendő csoport-hoz hasonlóan, **különleges figyelemre** van szükségük a jogaik megfelelő tiszteletben tartásának biztosítása érdekében: a gyermekjogok nyújtják ezt a kiegészítő támogatást.
- Felismerték és elismerték, hogy az alternatív gondoskodásban élő gyermekeknek **speciális ellátásra, gondoskodásra** és figyelemre van szükségük ahhoz, hogy a jogaikat tiszteletben tartsák.

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 20. cikke

„Minden olyan gyermeknek, aki ideiglenesen vagy véglegesen meg van fosztva családi környezetétől, vagy aki saját érdekében nem hagyható meg e környezetben, jogosult az állam különleges védelmére és segítségére.”

- > A 3. pontra hozható néhány példa:

- Az alternatív gondoskodásban részesülő gyermekeknek különleges intézkedésekre van szükségük ahhoz, hogy láthassák a vér szerinti szüleiket, vagy a családjukat.
- Gyakran diszkriminálják őket csak azért, mert gondoskodásban élnek.
- Nincs minden esetben egy „bizalmi személy”, akihez a döntések meghozatalakor fordulhatnak.

Megjegyzés

10. A gyermekjogok védelme nemzetközi szinten

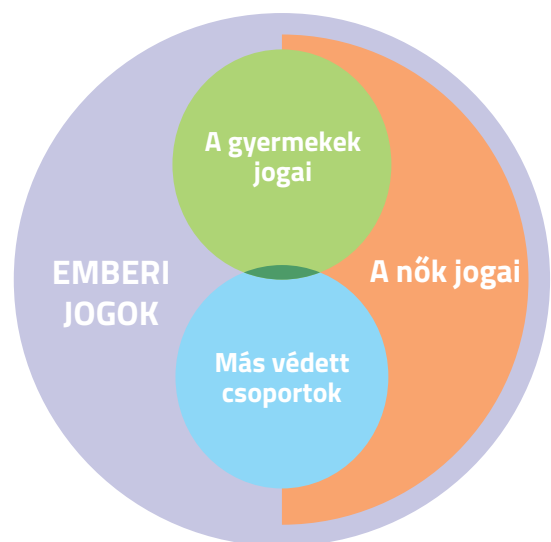
- Az ENSZ **Gyermekjogi egyezménye** nemzetközi szinten, egyetemesen védelmezi a gyermekek jogait.
- Az ENSZ számos egyéb **Útmutatót** dolgozott ki az alternatív gondoskodásban élő gyermekekre vonatkozóan: ezek az útmutatások a szakpolitikai döntéshozók részére készültek azzal a céllal, hogy az alternatív gondoskodásban élő gyermekek esetében az ENSZ Gyermekjogi egyezményének rendelkezései hatékonyabban legyenek végrehajtva.

- > Az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről – útmutató” címet viselő ENSZ kiadvánnyal kapcsolatban további információ található a 2. mellékletben. Az SOS Gyermekfalvak nagy segítséget nyújtó forrásanyagot dolgozott ki az Útmutatások megvalósításának elősegítése érdekében, amik az alábbi címen férhetők hozzá: <http://www.alternativecareguidelines.org/>
- > Emlékeztetni lehet a résztvevőket arra, hogy az összes emberi jogi egyezmény és jogszabály egyaránt alkalmazandó a gyermekekre és a felnőttekre – például: az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, az Emberi jogok európai egyezménye, az Európai szociális karta – stb.

Megjegyzés

11. A többi védett csoport emberi jogai

- A gyermekeken kívül vannak más olyan csoportok is, amelyeknek különleges támogatásra van szükségük a jogaik biztosítása érdekében.

Ezen csoportok között vannak az alábbiak:

- Nők (és lányok)
- Fogyatékossgal élők
- Nemzeti vagy etnikai kisebbségekhez tartozók
- Migráns, menekült háttérrel rendelkezők, stb.

Ez azért fontos, mert sok alternatív gondoskodásban élő gyermek egy-nél több védett kategóriába is beletartozhat – például ugyanazon gyermek lehet fogyatékossgal élő, nőnemű, és egy etnikai csoport tagja is.

12. A gyermekjogok védelme nemzeti szinten

Megjegyzés

Ha van rá idő, röviden ismertesse a résztvevőkkel azokat a hazai jogszabályokat, amelyek a gyermekek jogainak védelmét szolgálják.

13. Miért fontos a gyermekjogok védelme az alternatív gondoskodásban?

- Azért, mert minden gyermeknek vannak jogai: az alternatív gondoskodásban élő gyermekeket is megilleti, hogy ugyanolyan lehetőségeik legyenek, és **ugyanolyan tisztelettel bánjanak velük**, mint a vér szerinti családjukkal élő gyermekekkel.
- Azért, mert a gondoskodásban élő, gyermekek különösen sérülékenyek lehetnek, és **szükségük van a segítségre, vagy a támogatásra**.
- Azért, mert számtalan jelentés tárt fel olyan eseteket, amikor **megsértették a gondoskodásban élő gyermekek jogait**. Az esetek egy részében a jogsértések rendszerszintűek.
- Azért, mert mindenkinek, aki a gyermekek ellátásáért felelős, vannak **kötelezettségei** az emberi jogok védelmében: a gyermekvédelmi szakembereknek ismerniük kell a gyermekek jogait ahhoz, hogy biztosítani tudják a gyermekek megfelelő védelmét.
- Azért, mert az a gyermek, akinek a jogait tiszteletben tartják, **ki fog virulni**. És ezáltal az Ön munkája eredményesebb lesz és több örömet fog adni!

Esettanulmány: halmozott jogsértések

Egy ellátó intézményben egy gyermeket egy másik gyermek szexuálisan molesztált. Akkor az elkövető még kiskorú volt, ezért nem lehetett azonnal elvinni az intézményből. Az áldozatnak 6 hónapig az elkövetővel azonos intézményben kellett maradnia.

Kötelezettségeink vannak azzal kapcsolatban, hogy az alternatív gondoskodásban részesülő gyermekek jogainak a tiszteletben tartásáról gondoskodjunk!

FONTOS

14. Mit jelent mindez a napi munka szempontjából?

Az emberi jogi kötelezettségek megkövetelik, hogy a gyermekekről való gondoskodásért felelős személyek:

- Ismerjék, és **tiszteletben tartsák** a gyermekek jogait: senki sem sértheti meg szándékosan a gyermekek jogait. A jogok nem ismerése nem mentség!
- Védjék meg** a gyermekeket az esetleges jogsértésektől: kötelességük cselekedni akkor, ha meg lehet előzni a jogsértést.
- A gyermekek jogainak védelmére vonatkozó kötelezettségeket **meg kell valósítani** minden szinten: a szakpolitikákat, a jogalkalmazási eljárásokat, és az útmutatókat minden esetben úgy kell megtervezni, hogy a gyermekek minden jogukat tudják élvezni. Ebbe beletartozik a hatékony monitorozás, és a panaszok kezelése is.

TISZTELET

VÉDELEM

MEGVALÓSÍTÁS

- > Mondja el, hogy a képzés során a fenti témákhoz kapcsolódóan gyakorlati példákat és stratégiákat is meg fognak ismerni.
- > Ha van rá idő, használja az alábbi idézeteket, vagy példákat a témák jobb megvilágítására.

Megjegyzés

Példák a jogokkal kapcsolatos aggodalmakra

A fiatalok hangja

“Hiányzik a családom. Igazság szerint sohasem találkoztam velük. Küldtek egy képet, és csak azon láttam őket.”

“Amikor elküldtek bennünket a gyermekotthonba, akkor nem vették figyelembe a véleményünket azzal kapcsolatban, hogy melyik intézménybe szeretnénk kerülni. Nem figyeltek arra, hogy a testvéreknek együtt kellene maradni.”

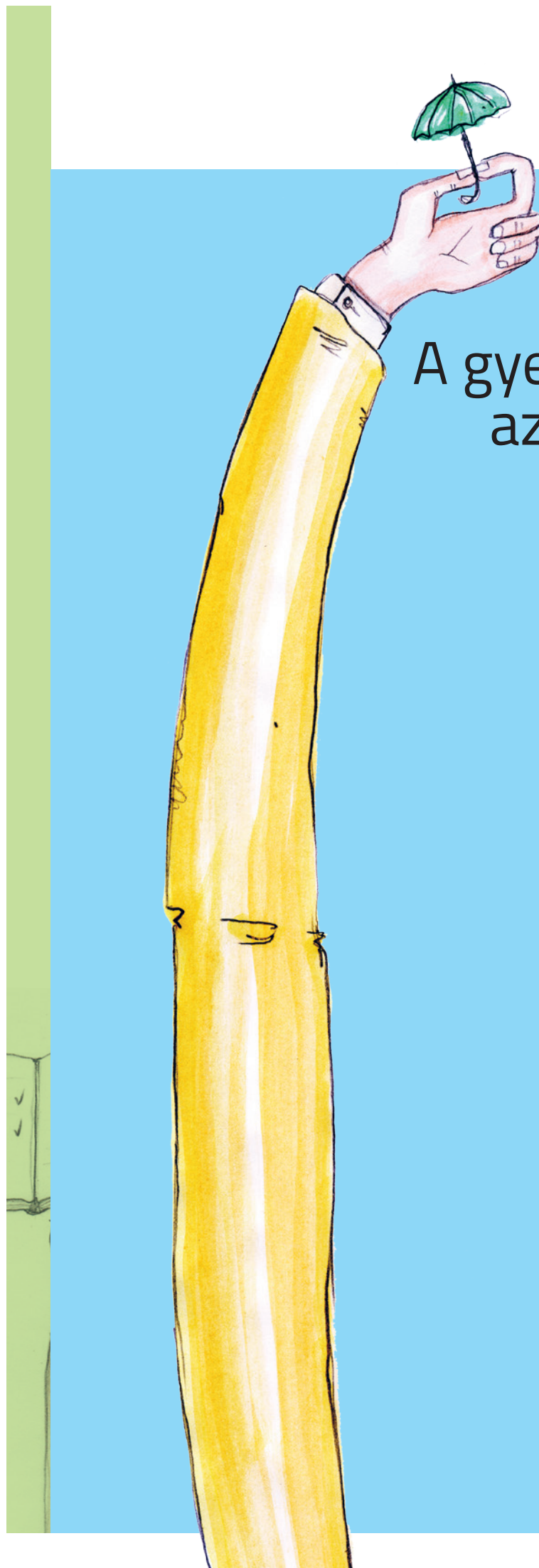
“Az egyik gyerek rosszul viselkedett. Ezután egy napig nem kaptam enni; nem tartották tiszteletben az ételhez való jogát.”

“Mindig az a rossz érzésem volt, hogy meg vagyok fosztva a magánéletemtől.”

ÓRA

2

A gyermekek jogai,
az emberi jogok

2. ÓRA:

A GYERMEKEK JOGAI,
AZ EMBERI JOGOK

Összefoglaló

Ezen az órán összekapcsoljuk a gyermekek jogait a résztvevők saját tapasztalataival, és áttekintjük az ENSZ Gyermekjogi egyezménye által megfogalmazott vezérelveket.

Az óra vázlata

1	Bevezetés és észrevételek: Mit jelent az alternatív gondoskodás a gyermekek számára?	10 perc
2	Kiscsoportos munka: - Egy saját „Gyermekjogi nyilatkozat” megfogalmazása - A jogok áttekintése az ENSZ Gyermekjogi egyezménye alapján	45 perc
3	Az eredmények összegyűjtése – kérdések	25 perc
4	Záró prezentáció: Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye és vezérelvei	10 perc

Az óra célja

- Megvitatjuk azokat a jogokat, amik az alternatív gondoskodás során kiemelten jelennek meg
- Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének és vezérelveinek bemutatása
- Azoknak az értékeknek és elveknek a vizsgálata, amelyek irányítják a résztvevők munkáját
- A résztvevők által képviselt értékek, és a gyermekjogok középpontjában álló értékek közötti kapcsolat hangsúlyozása

Felkészülés és a szükséges anyagok

- Flipchart papír és markerek
- Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének másolata (rövidített változat – lásd: 1. számú melléklet)
- A prezentáció diái (lásd. 35. oldal)
- OPCIONÁLIS: Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének teljes szövege

Amire figyeljünk az órával kapcsolatban

Bevezetés és észrevételek: Mit jelent az alternatív gondoskodás a gyermekek számára?

1. Kérje meg a résztvevőket arra, hogy gondoljanak egy hozzájuk közel álló gyerekre; ez a gyerek lehet a sajátjuk, egy unokatestvérük, vagy egy másik olyan gyermek, akivel szoros érzelmi kapcsolatban állnak. Mondja el, hogy a következő feladat során azt kell elképzelniük, hogy döntés született arról, hogy a gyermeket gondozásba veszik.
2. Adjon néhány percet a résztvevőknek arra, hogy csendben elgondolkozzanak arról, hogy mit jelent mindez egy gyermeknek, és azokról az aggályokról, amelyek ilyen esetekben felmerülhetnek.

Kiscsoportos munka:

1) Egy „Gyermekjogi nyilatkozat” megfogalmazása

3. Néhány perc elteltével ossza a résztvevőket 4-5 fős csoportokba. Adjon mindegyik csoportnak markereket, és egy darab flipchart papírt. Mondja el, hogy mindegyik csoportnak 20 perce van arra, hogy listát készítsen azokról a dolgokról, amiket biztosítani szeretnének a gyermek számára az új otthonában. Mondja el nekik, hogy ez lesz az Ő Gyermekjogi nyilatkozatuk!

- Megkérheti a résztvevőket arra, hogy gondolkozzanak el azokról a „határokról”, amiknek átlépését mindenképpen el szeretnék kerülni.
- Bátorítsa őket arra, hogy olyan dolgokra gondoljanak, amiket a gyermekvédelmi szakembereknek mindenképpen meg kell csinálni, illetve mindenképpen el kell kerülni.

Tipppek:

Kiscsoportos munka:

2) A jogok áttekintése az ENSZ Gyermekjogi egyezménye alapján

4. Körülbelül 20 perc elteltével kérjen egy kis figyelmet a résztvevőktől. Mondja el, hogy ugyanabban a csoportban, ahol most dolgoznak, lehetőség lesz arra, hogy a saját „nyilatkozataikat” összevessék az ENSZ Gyermekjogi egyezményével.
5. Ossa szét az ENSZ Gyermekjogi egyezményének egy-egy példányát (rövidített változat – lásd: 1. számú melléklet), és kérje meg a csoportokat arra, hogy olvassák el a szöveget, és jegyezzék le a hasonlóságokat és a különbségeket az egyezmény szövege és az általuk korábban készített saját „Gyermekjogi nyilatkozat” között. Kérje meg őket arra, hogy mindezt írják fel a flipchart-ra is, azért hogy a többi csoport is megismerhesse.
 - > Hol vannak átfedési pontok?
 - > Hol vannak eltérések?
 - > Az egyezményben vannak olyan jogok, amiket nem értenek (vagy amikkel nem értenek egyet)?

Tippek:

- Hívja fel a résztvevők figyelmét arra, hogy a kiosztott szöveg csak rövidített változat.
- A tevékenység végeztével esetleg kiosztható az egyezmény teljes szövege is azért, hogy referenciaként használhassák.

Az eredmények összegyűjtése - kérdések

- Amikor a csoportok készen vannak a saját listájuk és az egyezmény szövegének az összevetésével, kérje meg őket arra, hogy függesszék ki az általuk készített flipchart-ot a falra. Adjon kb. 5 percet arra, hogy mindenki körbesétálhasson, és megnézhesse a többi csoport által végzett munka eredményét.
- Ezt követően vonja össze ismét az egész csapatot, hogy közösen megvitathassák a feladatot. A beszélgetések irányításához használjon az alábbi kérdésekből:

Vezetőkérdések

- Milyen volt a feladat? Hasznos volt?
- A saját „Gyermejjogi nyilatkozat” mennyiben volt azonos a „Gyermekek jogairól szóló egyezményben” foglaltakkal? Melyek voltak a legfontosabb eltérések?
- Volt-e alapvető különbség az általatok készített flipchart és a többi csoport által készített flipchart-ok között?
- Az ENSZ Gyermejjogi egyezményében voltak-e olyan cikkek, amiket nem értettetek, vagy amikkel nem értettetek egyet?

Záró prezentáció: Az ENSZ Gyermejjogi egyezménye és vezérelvei

- Az óra zárásaként vezesse fel az ENSZ Gyermejjogi egyezményének 4 vezérelvét. Mondja el, hogy a következő 4 óra során mindegyik vezérelvet meg fogják vizsgálni. Használja a 35. oldalon található háttéranyagot.

HÁTTÉRANYAGOK

A gyermekek jogai, az emberi jogok**Prezentáció: Az ENSZ Gyermejjogi egyezménye****1. Az egyezményről**

- Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1989-ben fogadta el New York-ban a Gyermekek jogairól szóló egyezményt. A nemzetközi jog részévé 1990-ben vált. Magyarországon 1991-ben hirdették ki külön törvénnyel.
- Jogerős egyezmény, tehát azok az országok, amelyek aláírták és ratifikálták az egyezményt, a nemzetközi jog alapján kötelesek azt végrehajtani.
- A ENSZ Gyermejjogi egyezménye a legszélesebb körben ratifikált emberi jogi egyezmény a világon. Mára egyedül csak az Amerikai Egyesült Államok nem ratifikálta (de az USA is aláírta (1995-ben)!
- Az egyezményben a „gyermek” kifejezés minden, 18. életévét be nem töltött személyre vonatkozik.

2. Gyermejjogok a hazai jogszabályokban

- > Ha van rá idő, akkor adjon rövid tájékoztatást a résztvevőknek a gyermejjogok védelmét szolgáló hazai jogszabályokról.

Megjegyzés**3. Miben nyújt segítséget az ENSZ Gyermejjogi egyezménye?**

- A gyermekeket sérülékeny és segítségre szoruló felekként tartja nyilván. Az egyezmény biztosítja, hogy megkapják azt a támogatást, ami a **jogaik érvényesítéséhez** szükséges.
- Az ENSZ Gyermejjogi egyezménye arra figyelmeztet, hogy a gyermekek nemcsak sérülékenyek, és a felnőttek segítségére szorulnak, hanem **a gyermekek emberek!** Autonómiát, és a saját életük feletti ellenőrzési lehetőséget kell biztosítani számukra.
- Az egyezmény arra is figyelmeztet, hogy minden emberi jog egyformán fontos: nem léteznek „elsőbbségi jogok”.
- Az egyezmény **egységes jogi és etikai keretet** biztosít a világ összes gyermeke számára. Ez az egységes keret referencia pontként szolgál az előrehaladás monitorozása és a jogsértések feltárása során.
- Az egyezmény lehetőséget biztosít a **felelősségre vonhatóságra**: végső soron a kormányok felelőssége a gyermejjogok tiszteletben tartásának garantálása, de az egyezmény szerint a többi felnőttnek is vannak feladatai.

A gyermekvédelmi szakemberek az ENSZ Gyermejjogi egyezményében megfogalmazott feladatokat látják el – függetlenül attól, hogy állami, önkormányzati, vagy magán tulajdonban levő intézménynél dolgoznak.

FONTOS

Megjegyzés

- > A 3. ponthoz: Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye az első olyan nemzetközi egyezmény, amely lefedi a **gyermekjogok teljes skáláját**.
- > Ami a beszámoltathatóságot illeti, megemlítheti a felelősségre vonhatósági mechanizmusok fontosságát. Ide tartoznak azok a hatékony monitorozási folyamatok, és a panaszkezelési eljárások, amiket a fiatalok ismernek, és használni tudnak. A panaszokkal mindenképpen foglalkozni kell!

4. Hogyan működik az ENSZ Gyermekjogi egyezménye?

- Ötévenként az aláíró országoknak egy jelentést kell készíteni az **ENSZ Gyermekjogi Bizottsága** számára. Ez a Bizottság 18, különböző nemzetiségű, független gyermekjogi szakemberből áll.
- A kormányoknak jelentést kell tenni arról, hogy betartják-e az egyezményben foglaltakat:
 - > Be kell mutatniuk, hogy nem történtek súlyos **jogsértések** a gyermekek jogaival kapcsolatban
 - > A megfelelő **jogi és politikai keretekkel** kell rendelkezniük a gyermekjogok tiszteletben tartásának a biztosítása érdekében
 - > Be kell bizonyítaniuk, hogy rendelkeznek **monitorozási** rendszerekkel, és olyan rendszerekkel, amelyek alkalmasak a jogsértések hatékony kezelésére
- Más szervezetek – nem kormányzati szervek (NGO), civilszervezetek – is benyújthatják a saját ún. árnyékjelentéseiket a Bizottsághoz. Általában ezek a jelentések sokkal kritikusabban, mint a kormányzati jelentések!

FONTOS

Ha a fiatalok félnek a panasztételtől, vagy nem tudják, hol és hogyan kell panaszt emelni; ha a panaszokra nem reagálnak, vagy ha a fiatal nem kérdőjelezheti meg a döntéseket – akkor nem tartják megfelelően tiszteletben a jogait.

5. Milyen jogokról van szó?

Az egyezményben szereplő jogok 3 fő csoportba oszthatók:

Védelemhez kapcsolódó jogok

- Ezek biztosítják, hogy a gyermekek védelmet élvezzenek a bántalmazással, erőszakkal, kizsákmányolással, illetve minden más visszaéléssel szemben.

Ellátáshoz-gondoskodáshoz való jogok

- Ebbe a csoportba olyan jogok tartoznak, mint az identitáshoz való jog, a gyermek családhoz való joga, továbbá az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, a lakhatáshoz, és – szükség esetén – a minőségi gondozó és ellátó intézményhez való jog.

Esettanulmány: A jogok biztosítása

Két, 9 és 12 éves fiútestvér 5 éven keresztül egy alternatív gondoskodást nyújtó intézményben élt. Egy éven keresztül nem látták a vér szerinti anyjukat, és nem is volt vele semmi kapcsolatuk.

Jól beilleszkedtek az intézménybe, és a helyi iskolába is, és rendszeres kapcsolatot tartottak a közeli, pszichológiai problémákkal küzdő gyermekeket ellátó intézményben lakó fiútestvérükkel.

Öt év elteltével a két fiútestvért elküldték az édesanyjuk közelében lakó nevelőszülőkhöz háromhetes üdülésre. Azzal a céllal, hogy találkozzanak az édesanyjukkal, és ennek alapján fel lehessen mérni, hogy kíváncs-e a kapcsolattartás újraszabályozása a gyermekek és a vér szerinti anya között – és talán azzal, hogy egy, vagy másfél év elteltével visszatérhessenek hozzá, és vele éljenek.

A valóságban a fiúk soha nem mentek vissza az ellátó intézménybe. A helyzetüket nem ismerő szakemberek úgy döntöttek, hogy a fiúgyermeket az új nevelőcsaládnál helyezik el, anélkül, hogy az ügyet bárkivel is megbeszélték volna az eredeti gondoskodást nyújtó intézményben – és anélkül, hogy meggyőződtek volna arról, hogy a vér szerinti anya tényleg hajlandó időt és energiát szentelni a gyermekekkel való kapcsolattartásra. A két fiú még a saját holmiját sem hozhatta el az eredeti intézményből, és búcsút sem mondhattak azoknak a barátaiknak, akikkel 5 évet töltöttek el. Az új lakóhelyükön nem volt lehetőség arra, hogy kapcsolatot tartsanak a régi barátaikkal, és ami még ennél is fontosabb, a harmadik fiútestvérükkel.

Részvételhez való jog

- Minden valószínűség szerint az Egyezményben ez jelentette a legnagyobb újdonságot: felismerték, hogy a gyermekek jogait figyelembe kell venni a döntéshozatalnál, a gyermekek véleményét meg kell hallgatni, megfelelő információt kell nyújtani a gyermekeknek, és biztosítani kell számukra a magánélethez való jogot – egyebek mellett.

6. Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének vezérelvei (zsinórmértéke)

- A Gyermekjogi Bizottság néhány kulcsfontosságú cikket vezérelvekként, zsinórmértékként definiált. Ez a négy cikkely alátámasztja az egyezményt, és útmutató jellegű keretet biztosít az egyezménynek a megértéséhez.

Vezérelv: A diszkrimináció tilalma

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 2. cikke

A gyermekjogokat **egyetemesen** kell alkalmazni **minden** gyermekre. A gyermekeket nem szabad hátrányosan megkülönböztetni nem, faj, vallási hovatartozás, képességek, fogyatékoság, anyanyelv, avagy más okok miatt. Léteznek olyan kötelezettségek, amelyek biztosítani hivatottak, hogy a gyermekekkel soha ne bánjanak tisztességtelenül, és időnként ez azt jelenti, hogy más (kedvezőbb) elbánásban kell részesíteni egy gyermeket akkor, ha a többiekhez képest hátrányos helyzetben van.

Vezérelv: A gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 3. cikke

Minden esetben a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekét kell **elsődlegesen szem előtt tartani** a gyermeket érintő döntések meghozatalakor. Ez azt a kötelességet rója a felnőttekre, hogy fontolóra kell venniük a döntéseik hatását az érintett gyermekekre, és biztosítaniuk kell, hogy a gyermekek érdekei az első helyen szerepeljenek.

“Menekült vagyok ... Nekem is jogom van ahhoz, hogy ugyanolyan állampolgárként bánjanak velem, mint a többiekkel.”

Vezérelv: Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 6. cikke

A kormányok kötelessége biztosítani a gyermekek **túlélését és egészséges fejlődését**. Ebbe beletartozik nemcsak annak garantálása, hogy az életüket fenyegető veszélyekkel szemben védelmet kapjanak, de az is, hogy **maximális lehetőséget** kapjanak a **lehetőségeik kiaknázására és képességeik kibontakoztatására**.

Vezérelv: A részvétel és a gyermekek joga ahhoz, hogy a véleményüket figyelembe vegyék

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 12. cikke

A fentiekben említett „részvételi jogok” elég fontosak ahhoz, hogy olyan alapelvként tekintsünk rájuk, amelyek áthatják az egyezmény egészét. Ez hangsúlyozza, hogy a gyermekekre olyan *személyekként és egyénekként* kell tekinteni, akiknek az autonómiáját (függetlenségét) és méltóságát tiszteletben kell tartani – pontosan úgy, mint a felnőttekét.

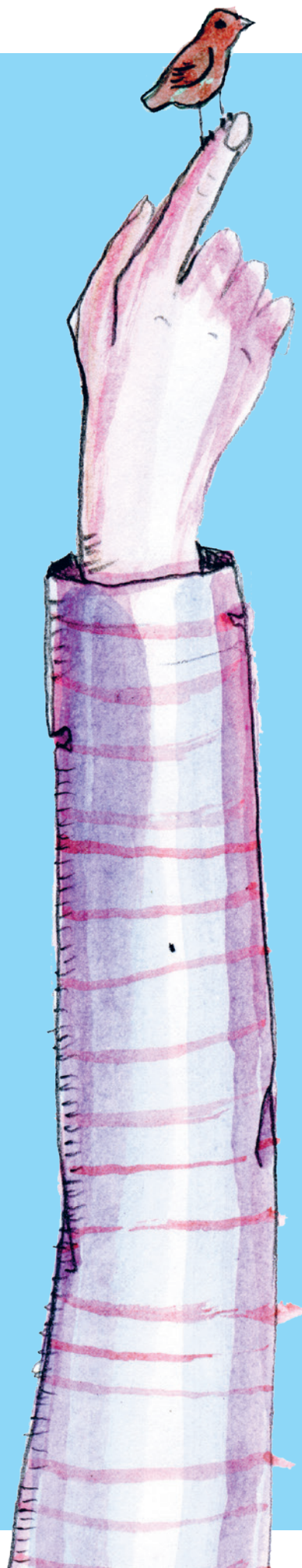

Megjegyzés

- > Mondja el a résztvevőknek, hogy a képzés során részletesen foglalkoznak majd ezekkel a vezérelvekkkel.
- > A jogok bemutatására mondhat néhány hazai példát.

ÓRA
Az élethez,
a túléléshez,
a fejlődéshez való jog

3

3.ÓRA:

AZ ÉLETHEZ, A TÚLÉLÉSHEZ, A FEJLŐDÉSHEZ VALÓ JOG

Összefoglaló

Ezen az órán egy esettanulmány segítségével vizsgáljuk meg az élethez, a túléléshez, és fejlődéshez való jogot, mint az ENSZ Gyermekjogi egyezménynek egyik vezérelvét. A résztvevők a fejlődéshez való jogot a gondoskodásból kikerülő gyermekek esetében külön vizsgálják meg.

Az óra vázlata

1	Prezentáció: Az élethez, a túléléshez, a fejlődéshez való jog	20 perc
2	Kiscsoportos viták: A fejlődéshez való jog vizsgálata	20 perc
3	Az esettanulmány bemutatása: Öko-térkép (a család külső kapcsolatai) készítési feladat	20 perc
4	Visszajelzés a csoportmunkáról	20 perc

Az óra célja

- Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog vizsgálata
- A gondoskodásban élő gyermekek fejlődési szükségleteinek a megfontolása
- Egy olyan, valódi esettanulmány megvitatása, amiben a gyermek túléléshez és fejlődéshez való joga veszélybe került

Felkészülés és a szükséges anyagok

- Nyomtassa ki az esettanulmányt és a feladatlapot (48. oldal)
- Készítsen diákat a prezentációhoz (43. oldal)
- A résztvevőknek flipchart papírra és filcre lesz szükségük

Amire figyeljünk az órával kapcsolatban

Prezentáció: Az élethez, a túléléshez és a fejlődéshez való jog

1. Emléktesse a résztvevőket az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 4 vezérelvére. Kérdezze meg tőlük, hogy fel tudják-e sorolni azokat fejből!
2. Mondja el, hogy ezen az órán az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jogról lesz szó – jogként és elvként egyaránt.
3. Kezdje a 43. oldalon található prezentációval.

Vita kiscsoportban

4. A prezentáció végén kérje meg a résztvevőket arra, hogy 10 perc alatt vitassák meg a szomszédjukkal a „fejlődéshez való jogot”. Kérje meg őket arra is, hogy a gondoskodásból éppen kikerülő gyermekekre koncentráljanak: emléktesse őket arra, hogy ha tiszteletben tartják ezeknek a gyerekeknek a fejlődéshez való jogát, akkor a gyermekeknek ugyanolyan lehetőségeket kell biztosítani, mint az ellátási rendszeren kívül levő gyermekeknek; és nekik is pont annyira képesnek kell lenni arra, hogy éljenek ezekkel a lehetőségekkel.

FONTOS: Elsősorban a gondoskodásból kikerülő gyermekekre gondoljunk!

Vezetőkérdések

- Milyen kihívásokkal kell szembenézniük?
- Ha az életük egy korábbi szakaszában más megközelítést alkalmaztak volna, vagy más dolog lett volna a középpontban, akkor jobban fel tudtak volna készülni a kihívásokra?

Tippek

- Nyugtassa meg a résztvevőket, hogy a gondoskodásból kikerülő gyermekek előtt álló kihívásokra nem szabad egyetlen gyermekvédelmi szakember kudarcaként tekinteni! A gondoskodásból kikerülő gyermekek előtt álló sajátos nehézségeket minden valószínűség szerint több tényező okozza, amelyek legtöbbje kívül áll a gyermekvédelmi szakember hatáskörén.
- Hangsúlyozza, hogy nem várja el tőlük, hogy egyedül oldják meg az összes felmerülő problémát, hanem csak azt, hogy alternatív megoldásokat, illetve új hangsúlyokat igyekezzenek feltárni.

5. A párban dolgozó résztvevők némelyikétől kérjen visszajelzést. Mondja el, hogy a következő feladatban egy esettanulmány segítségével vizsgálják meg azoknak a konfliktusoknak egy részét, amelyek az egymással versengő jogok között felmerülhetnek.

Az esettanulmány bemutatása

6. Kérdezze meg, hogy a résztvevők közül ismeri-e valaki az „öko-térkép” fogalmát. Magyarázza el, hogy ez egyike azoknak a tevékenységeknek, amiket a fiataloknak a „Fedezd fel a jogaidat!” című kiadvány szerint el kell végezni. Mutassa meg nekik a „Fedezd fel a jogaidat!” című kiadvány 23. oldalát, ahol elmagyarázzák a fiataloknak ennek az eszköznek az alkalmazását. Mondja el a résztvevőknek, hogy ezt a súlyos viselkedési problémákkal küzdő gyermek esetében az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog vizsgálatakor használják fel.
7. Olvassa fel a háttéranyagok 48. oldalán található esettanulmányt (vagy használjon saját esetet). Ezt követően használja a 47. oldalon található nagyméretű öko-térképet, hogy meghatározzák Jakab egy adott időszakban fennálló családi kapcsolatait. Kérje meg az egész csoportot arra, hogy töltsse ki az ábrát.

Tippek

- Ha az ábra csak negatív kapcsolatokat tartalmaz, ösztönözze a résztvevőket arra, hogy gondoljanak olyan más személyekre, akik felbukkanhattak Jakab életében, de az esettanulmány nem tesz róluk említést.
- Kérdezze meg, hogy szerintük van-e annak bármekkora valószínűsége, hogy Jakab életében nem volt olyan ember, aki fontos szerepet játszott, és erőt adott neki. Említsen meg néhány olyan embert, akik betölthették ezt a szerepet.

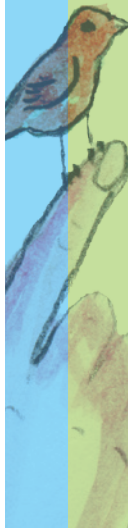
Visszajelzés - példák a résztvevők saját gyakorlatából

9. Ossza a résztvevőket 4-5 fős csoportokba, és ossza ki közöttük az esettanulmány, és a feladatlap egy-egy példányát (49. oldal). Kérje meg őket arra, hogy 20 perc alatt vitassák meg ezt a kérdést a saját kiscsoportjukban.
10. Az óra utolsó 10 percében kérje meg a kiscsoportokat arra, hogy adjanak rövid visszajelzést a kiscsoportban folyó vitáról. Feltétlenül tartsák be a kiscsoportonként rendelkezésre álló 2 percet!

Tippek

- Mivel a visszajelzésekre szánt idő az óra egész ideje alatt viszonylag rövid volt, érdemes emlékeztetni a résztvevőket arra, hogy a kiscsoportos megbeszéléseknek nem az a célja, hogy a tréner által „leellenőrizhető”, „helyes” válaszokat adjanak. Az elsődleges cél az, hogy a résztvevők megvitassák a különböző elképzeléseket a kollégáikkal.
- A munka során érdemes körbejárni a kiscsoportokat, hogy szükség esetén segítse a munkájukat.

HÁTTÉRANYAGOK

Az élethez,
a túléléshez,
a fejlődéshez való jog

Tartalomjegyzék

Prezentáció: Élet, túlélés, fejlődés	43
Öko-térkép	47
Esettanulmány: Jakab	48
Feladatlap a csoportmunkához (9. pont)	49
További információk	49

Prezentáció: Az élethez, a túlélés, a fejlődéshez való jog

1. Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog

Az ENSZ Gyermejkogi egyezményének egyik vezérelve az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog. A többi vezérelvhez hasonlóan különálló jogként jelenik meg (6. cikk).

Az ENSZ Gyermejkogi egyezményének 6. cikke

1. A tagállamok elismerik, hogy minden gyermek jellemző és lényegi (inherens) joga az élethez való jog.
2. A tagállamok a lehető legnagyobb mértékben kötelesek biztosítani a gyermek túlélését és fejlődését.

2. Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog, mint vezérelv

Vezérelvként ez a jog nem csak az élethez való jogot jelenti, hanem azt is, hogy figyelembe vesszük a gyermek jól-létének és fejlődésének minden aspektusát.

Az ENSZ Gyermejkogi egyezményéről szóló összefoglaló az alábbiakat mondja:

“[Ezt a jogot] a „lehető legteljesebb mértékben” biztosítani kell. A „fejlődés” kifejezést - ebben az összefüggésben – széles körben kell értelmezni, a minőségi dimenzió hozzáadásával: nem csak a fizikai egészséget, hanem a mentális, érzelmi, kognitív, szociális és kulturális fejlődést is magába foglalja.”

- Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog részben a **fizikai kockázatok** kezelését, részben pedig azt jelenti, hogy a gyermeket meg kell védeni **az életét fenyegető veszélyektől**.
- De vezérelvként mindez a fentieknél sokkal többet jelent: magába foglalja a gyermek **pszi- chés jól-létét és fejlődését** is.

“Úgy gondolom, hogy minden gyerekek biztonságban kell éreznie magát. Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat, és megkapják, amire szükségük van, akkor ez azt jelenti, hogy olyan emberekké válnak, akik fontos változások megvalósítására képesek. Az emberek megsértésének eredménye sok elvesztegetett lehetőséggel jár.”

3. Az élethez való jog

A 6. cikk első része a gyermeket az életét közvetlenül fenyegető veszélyektől védi.

- Az „élethez való jog” a fizikai életre utal.
- Ez a jog minden embert megillet, a jogállásától, és az esetleges viselkedésétől függetlenül. Mindenkinek az élete szent és sérthetetlen.
- Ez a jog **abszolút** jogként ismert. Minden más szemponttal szemben elsőbbséget élvez – és minden lehetséges fizikai erőszakkal azonnal foglalkozni kell.

Megjegyzés

- > Megemlíthetők más abszolút jogok is: ezeket a jogokat gyakorlati megfontolások, mint például a gazdasági szempontok, vagy az intézményi-szakpolitikai szükségszerűségek miatt soha nem szabad korlátozni.
- > A többi abszolút jog magába foglalja a gyermek biztonságát és integritását közvetlenül és súlyosan veszélyeztető jelenségek elleni védelem – pl. a gyermekek elleni erőszak.
- > Időnként a szabadsághoz való jogot is „abszolút” jognak tekintik: ez azt jelenti, hogy a gyermekek büntetése céljából nem szabad a szabadságukat korlátozni – például nem szabad őket elzárni, vagy megkötözni (lásd az alábbi esettanulmányt).

Esettanulmány: fizikai erőszak alkalmazása rossz magaviselet esetén

A vélhetően tanulási nehézségekkel küzdő kétéves kislány korán rájött arra, hogy ha megfeszíti a testét, és tépkedi a haját, akkor felkelti a személyzet figyelmét. Minél gyakrabban volt ez így, annál gyakrabban feszítette meg magát, és tépte a haját. Az elhanyagoltság helyett inkább a fájdalmat választotta. Mivel a személyzet minden tagjára hét másik gyermek ellátása hárult, úgy oldották meg a helyzetet, hogy a gyermeket megkötözték a saját ágyneműjébe, azért, hogy ne okozzon kárt saját magában. A gyermek természetes igénye a csak neki szóló figyelemre a fizikai bántalmazását és elhanyagolását eredményezte, vagyis olyan gyakorlatot, amit az intézmény felső vezetése elítélt.

K. Brown (2009), A kisgyermekek bántalmazásának kockázata intézményi ellátásban (The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care).

4. A túléléshez való jog

- Ez a rész a gyermek legalapvetőbb igényeiről szól – például, biztonság, táplálék, fedél, megfelelő életkörülmények, és orvosi ellátás.
- A túléléshez való jog magába foglalja a gyermeknek a hosszabb élethez való jogát. Ez lehetővé teszi a gyermek számára az egészséges, és a fizikai veszélyektől és erőszaktól mentes fejlődést.
- A rossz viselkedésért kiszabott büntetés soha nem jelentheti a gyermek túléléshez való jogának a veszélyeztetését, vagy megsértését.

5. Pozitív és negatív kötelezettségek

Az élethez való jog 2 egymástól eltérő kötelezettséget jelent a szülők, a nevelőszülők, gyermekvédelmi szakemberek, és minden olyan személy számára, akik felelősséggel tartoznak a gyermekért:

- Létezik az a kötelezettség, hogy **nem szabad elvenni az életet**
- Létezik az a kötelezettség is, hogy **fel kell lépni** a gyermek életét azonnal fenyegető veszélyek **megelőzése** érdekében

A fentiekben említett 2 kötelezettség példa a „negatív” és a „pozitív” viselkedésre. Eltérő mértékben, de minden jog esetében jelen vannak.

Negatív kötelezettségek:

Vannak olyan dolgok, amiket nem szabad megtenni, például:

- Nem olthatjuk ki az életet.
- Nem foszthatjuk meg a gyermeket az ételtől.
- Nem akadályozhatjuk meg a gyermeket abban, hogy orvosi ellátást kapjon.

Pozitív kötelezettségek:

Vannak olyan dolgok, amiket meg kell tenni, például:

- Ha lehetséges, be kell avatkoznunk abban az esetben, ha a gyermek életét a gondoskodás során, vagy azon kívül közvetlen veszély fenyegeti. Ebbe beleértendő azok az esetek, amikor azonnali öngyilkossági kockázatot, vagy olyan erőszak-helyzetet érzékelünk, ami halálhoz vezethet.
- Biztosítanunk kell a gyermek egészségügyi ellátáshoz való hozzáférését.
- Minden, a gyermekkel szembeni erőszak-fenyegetéssel foglalkoznunk kell – beleértve a lelki erőszakot is.

- > Ha van rá idő, szakítsa meg az előadását egy gyors kérdés erejéig: kérdezze meg a résztvevőktől, hogy találkoztak-e már a gyakorlatukban olyan esettel, amikor veszélybe került az élethez, vagy a túléléshez való jog. A veszélyt hogyan kezelték?

Megjegyzés

6. A fejlődéshez való jog

A 6. cikk második része a **túléléshez és a fejlődéshez** való joggal foglalkozik:

- A fejlődéshez való jog a fizikai igényeknél sokkal többről szól: támogatni kell a gyermeket a lehetőségei legteljesebb kiaknázásában. Ebbe nagyon sok dolog beletartozhat.

Egyebek mellett a fejlődéshez való jog tiszteletben tartása az alábbiakat jelenti:

- Biztosítani kell a gyermek érzelmi szükségleteinek a kielégítését – például azáltal, hogy lehetővé tesszük a testvéreivel, vagy vér szerinti családjával való kapcsolattartást
 - Tiszteletben kell tartani a vallási, vagy a kulturális szükségleteit
 - Biztosítani kell, hogy a gyermek hozzájusson a megfelelő oktatási szolgáltatásokhoz
 - Megfelelő felkészítést kell adni a gyermeknek a gondoskodásból való kikerüléshez – beleértve az „élethez szükséges képességek” kifejlesztésének elősegítését
 - Tiszteletben kell tartani a gyermek egyéb szükségleteit is – mint például a magánélethez és az autonómiához való jogát
 - Lehetővé kell tenni a gyermek számára, hogy normális társadalmi kapcsolatokat létesítsen, és elő kell segíteni a fontos szociális képességek kifejlődését
 - A diszkrimináció, a bántalmazás jelenségével foglalkozni kell
- ... és így tovább!

“A gyermekeket nem szabad kizsákmányolni, elő kell segítenünk a lehetőségeik kiaknázását.”
Idézet: 'A fiatalok hangja'

FONTOS

A gyermek jogát a fejlődéshez a lehető legnagyobb mértékben „támogatni” kell. Ez azt jelenti, hogy a gyermek hosszú távú igényeit kell figyelembe vennünk – nemcsak a fizikai, de az érzelmi, kulturális, szociális és oktatási szükségleteket is.

A fejlődéshez való jog tiszteletben tartása azt jelenti, hogy meg kell tanulnunk a gyermekre, mint „teljes egészre” tekinteni: a döntések meghozatala során a lehető legteljesebb mértékben tekintetbe kell venni a gyermeknek, mint személyiségnek, az összes szükségletét.

7. Az alternatív gondoskodásban élő gyermekekre vonatkozó vezérelv

- Ez a vezérelv különbözik a másik háromtól, mivel nagy hangsúlyt helyez arra, hogy **meg kell védeni** a gyerekeket fizikai vagy szellemi integritásukat fenyegető esetleges veszélyektől és fenyegetettségtől.
- Az alternatív gondoskodásban élő gyermeknek gyakran kell szembenéznie speciális kihívásokkal és fenyegetettséggel. Ezeknek a veszélyeknek egy része azonnali, és a fizikai biztonságukat veszélyeztető. A másik részük a gyermek **jövőbeni fejlődésére** gyakorolhat káros hatást.
- Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy minden esetben figyelniük kell azokra a szükségletekre és jogokra, amelyek a „normális életre” és a „normális felnövekedésre” vonatkoznak. A vér szerinti családjából elhozott gyermekek esetében - az esetek egy részében - ezek a szükségletek és jogok különleges figyelmet, és sokkal proaktívabb megközelítést igényelnek.

8. A vezérlevek szerinti kötelezettségek

A vezérlevek a kötelezettségeinkre figyelmeztető emlékeztetőként kell értelmezni:

- Gondoskodni kell arról, hogy a gyermek élete minden esetben védelmet élvezzen
- Tiszteletben kell tartani, és meg kell védeni a gyermek szellemi és fizikai integritását
- Lehetővé kell tenni a gyermek számára, és segíteni kell őt abban, hogy minden képességével és lehetőségével a lehető legteljesebb mértékben élhessen, és azokat kibontakoztathassa
- Az „egész gyermeket” kell nézni, valamint a gyermekre, mint emberi lényre kell tekinteni; a pszichés és nemcsak a fizikai létezését kell figyelembe venni
- Most kell megvédeni a gyermeket, de arról is kell gondoskodni, hogy fel legyen készülve a jövőre

9. A jogok egyensúlya

- A legtöbb jogot **egyensúlyba kell hozni** az adott joggal versengő többi joggal – amelyek időnként más emberek jogai, máskor pedig ugyanannak az embernek a jogai. Például:
 - > Egy adott gyermek biztonságához való joga jelentheti azt is, hogy nem tudsz a többi gyermek (jogaival) szükségleteivel foglalkozni
 - > Egy adott gyermek autonómiához és fejlődéshez való joga arra vezethet, hogy a gyermek olyan döntéseket hoz, amelyek esetleg veszélyeztetik a többi jogát
- Az esetek egy részében ez azt jelenti, hogy **fontossági sorrendet** kell felállítani az egyes jogok között: az abszolút jogok esetében, mint például az élethez és emberi méltósághoz való jog, vagy a kínzás, embertelen és megalázó bánásmód tilalmához való jog esetében mindig így kell eljárni.

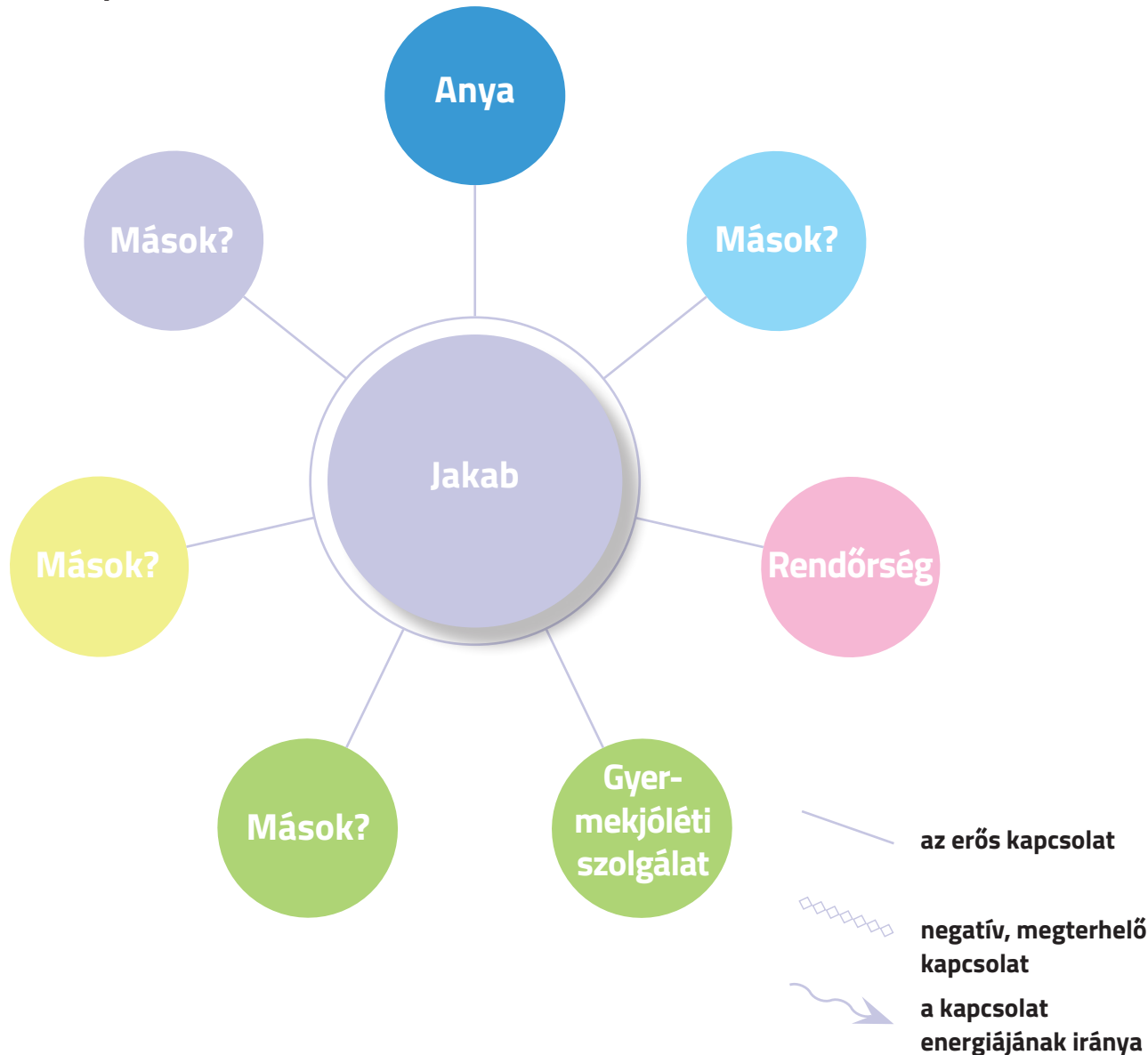
- Ugyanakkor az egyes jogok fontossági sorrendbe állítása soha sem jelentheti a többi jog teljes mértékű figyelmen kívül hagyását. Ahol jogokról van szó, ott minden esetben vannak **kötelezettségek is**.

- > Érdemes emlékeztetni a résztvevőket a 44. oldalon található példára, amiben a gyermeknek a kínzás, embertelen és megalázó bánásmód tilalmához való jogát figyelmen kívül hagyták, látszólag azért, hogy megvédjék az élethez való jogát. Olyan megközelítést kellett volna alkalmazni, amely elősegíti az összes jognak az érvényesülését.
- > Azt is elmondhatja, hogy a fejlődéshez való jog – és a túléléshez való jog – valóban jog, és ezeket nem lehet teljes mértékben figyelmen kívül hagyni akkor, amikor az élet védelmének lehetőségét vesszük figyelembe. Jakab esete (alább) ezt a szempontot hangsúlyozza.

Megjegyzés

Öko-térkép

Esettanulmány: Jakab este

Jakab 17 éves, és hat éves kora óta alternatív gondoskodásban él. Eredetileg az édesanyja vitte el a gyermekjóléti szolgálathoz, mert aggasztotta a fiú viselkedése, és attól tartott, hogy nem lesz képes megfelelően gondoskodni róla, és a négy testvéréről. Jakab csecsemőkora óta nem látta az apját, és a gyermekjóléti szolgálatnak sem volt tudomása az apa hollétéről.

Egy sor sikertelen beavatkozást követően Jakab végül **nevelőszülőkhöz került**. A testvérei az anyjukkal maradtak, aki támogatást kapott a helyi családsegítő szolgálattól.

Kezdetben Jakab édesanyja hetente egyszer meglátogatta a fiát. Kis idő elteltével azonban olyan döntés született, hogy **beláthatatlan időre fel kell függeszteni a látogatásokat**, mert a nevelőszülők, és a gyermekvédelmi szakemberek szerint a fiú viselkedése minden egyes látogatás után romlott. Jakab nagyon szomorú volt amiatt, hogy nem láthatja többé az édesanyját, de **a gyámhatóság nem volt hajlandó felülvizsgálni a döntését**.

Az évek során Jakab viselkedése egyre rosszabbodott, és ezért megszűnt a nevelőszülőknél való elhelyezése. Jakab másik nevelőszülőkhöz került, de rendszeresen elszökött az anyjához, és ott gyakran erőszakos viselkedést tanúsított a fiatalabb testvéreivel szemben.

Jakab elkezdett lopni az új nevelőszüleitől, és verbálisan is agresszív lett velük. Négy hónap után ez a megoldás is kudarcot vallott. **Jakabot az iskolából is kizárták**, mert agresszíven viselkedett a tanárokkal és az osztálytársaival.

15 éves korában a gyámhatóság **Jakabot viselkedési zavarai miatt egy speciális gyermekotthonba** helyezte. Bár az a hely mindentől távol volt, Jakab továbbra is elszökdösött az intézményből. A rendőrség látókörébe is bekerült lopás és tiltott alkoholfogyasztás miatt.

A speciális gyermekotthonban csak tovább rosszabbodott Jakab viselkedése. **Korlátozni kezdték a szabadságjogait, beleértve a hétvégi kimenőket**. Jakab folyamatosan jelezte, hogy szeretné látni az édesanyját, de a viselkedése miatt a gyámhatóság elutasított minden személyes találkozást az anyával.

17 éves korára Jakabnak már volt egy sor felfüggesztett bírósági ítélete deviáns magatartása miatt. Végül **1 év szabadságvesztésre ítélték**, amit fiatakorúak börtönében kellett letöltenie, mivel ellenállt a letartóztatásakor, és alkohol, továbbá kábítószer hatása alatt megtámadott egy rendőrt. A börtönben Jakab többször kérte, hogy meglátogathassa őt az édesanyja. A bíróság úgy döntött, hogy jobb, ha nem engedélyezik az anya látogatását, és Jakab anyja sem kapott segítséget ahhoz, hogy a fiához utazhasson. Néhány hét elteltével Jakab elkezdett önmagának ártó viselkedést tanúsítani azzal, hogy megvágta, illetve összeharapta magát, vagy a fejét verte a falhoz, és az üveghez. Amikor kiengedték a börtönből, Jakab visszakerült a speciális gyermekotthonba, ahol továbbra is önveszélyes módon viselkedett.

Feladatlap a csoportmunkához (9. pont)

Mialatt Jakab alternatív gondoskodásban volt, úgy tűnik, hogy a döntéseket úgy hozták meg, hogy lehetséges volt a jogai súlyos megsértése: Jakab védelme érdekében fontos lett volna fi-gyelembe venni ugyanakkor az édesanyját és a testvéreit. Így azonban az eredmény végül az lett, hogy Jakab a saját biztonságát is veszélyeztette.

1. Nézzük meg Jakab életében a felnőttek által hozott legfontosabb döntéseket – ezeket piros színnel jelöltük. A pirossal jelzett esetekben mennyire tartották tiszteletben Jakabnak a túléléshez és a fejlődéshez való jogát?
2. Ha Ön gondoskodott volna Jakabról, milyen stratégiákat alkalmazott volna a fenti jogok védelme érdekében?

A javaslatokat írjuk fel a flipchart-ra.

Megjegyzés:

Csak 2 perc áll rendelkezésre ahhoz, hogy visszajelzést adjon a csoportnak, ezért ahelyett, hogy az egyes döntéseket kommentálná, inkább általános megjegyzéseket fűzzen azokhoz.

További információ

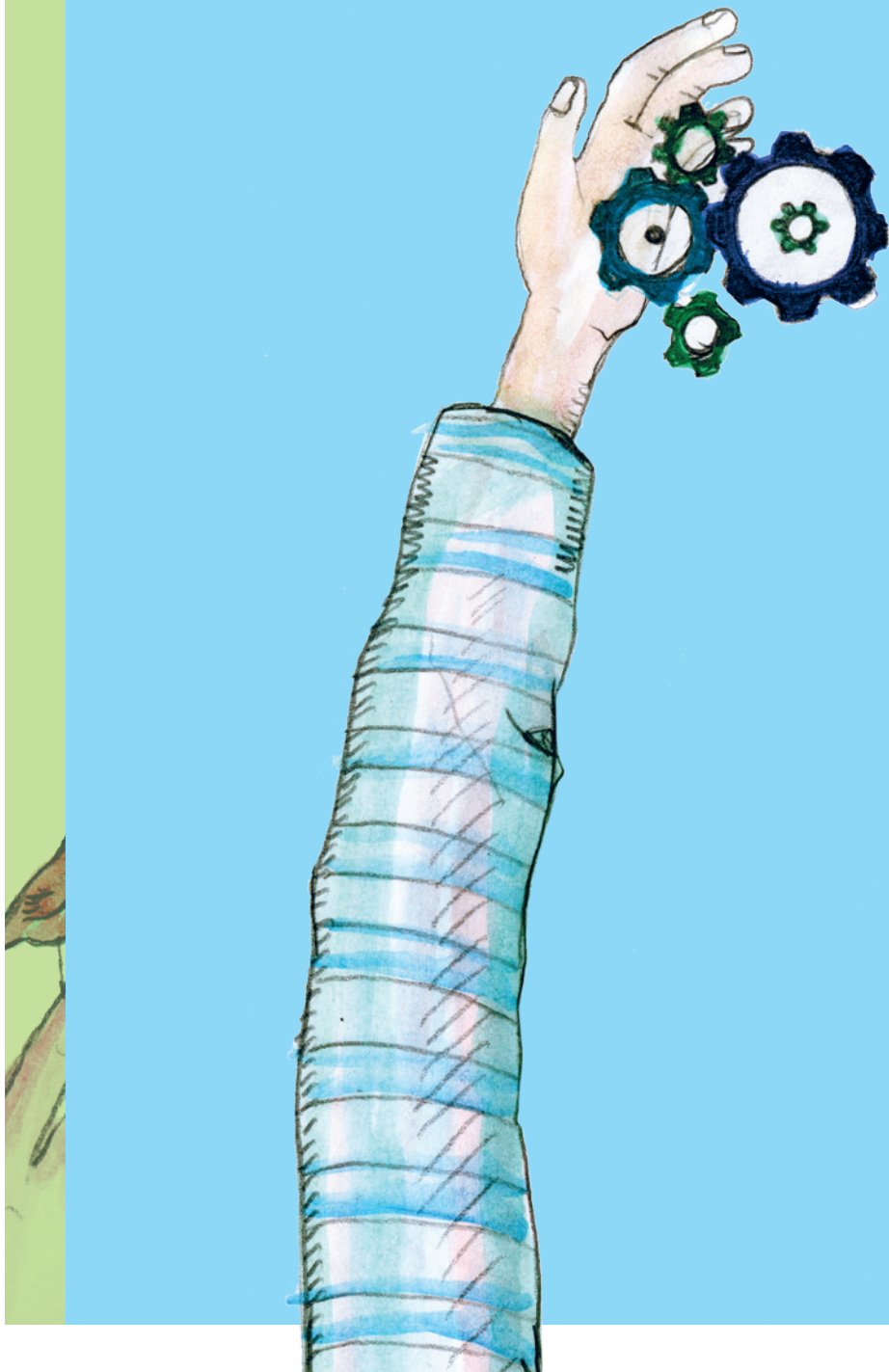
Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 9. cikke

A 9. cikk néhány olyan kérdéssel foglalkozik, amelyek közvetlenül alkalmazhatók a Jakabéhoz hasonló esetekben. A cikk 4 részből áll:

- A 9.1 szerint a gyermeket szüleitől, ezek akarata ellenére, ne válasszák el, kivéve, ha az illetékes hatóságok, bírói felülvizsgálat lehetőségének fenntartásával és az erre vonatkozó törvényeknek és eljárásoknak megfelelően úgy döntenek, hogy ez az elválasztás **a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekében** szükséges.
- A 9.2 kimondja, hogy az „összes érdekelt fél” számára – és ebbe beletartozik a gyermek is – lehetőséget kell biztosítani a folyamatokban való **részvételre**, és a **véleményük kinyilvánítására**.
- A 9.3 kimondja, hogy az egyik, vagy mindkét szülőjétől elválasztott gyermeknek **joga van ahhoz, hogy személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn** mind a két szülővel, **rendszeresen**, kivéve, ha ez ellentétben áll a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekeivel.
- A 9.4 kimondja, hogy a gyermekeknek **joguk van az információhoz** azokról a szülőkről, akikkel nem tudják tartani a kapcsolatot – kivéve, ha ez káros lehet a gyermek jól-létére.

ÓRA
A részvétel
joga

4

4. ÓRA:

A RÉSZVÉTEL JOGA

Összefoglaló

Ezen az órán elkezdjük megvizsgálni a gyermekek jogát a meghallgatáshoz és részvételhez. A középpontban a hatékony kommunikáció áll: hogyan biztosítható, hogy tényleg meghallgassuk a fiatalokat oly módon, hogy meghalljuk az üzeneteiket, és reagálunk a szükségleteikre.

Az óra vázlata

1	Melyik oldalon állsz? A résztvevők véleményének az értékelése a részvételtől	25 perc
2	Prezentáció / vita: A részvétel, mint vezérelv; kapcsolat a hatékony kommunikációval	15 perc
3	Kommunikációs feladat: Mit jelent a hatékony kommunikáció?	15 perc
4	Kérdések	30 perc
5	Értékelés és lezárás	5 perc

Az óra célja

- A fiatalok meghallgatáshoz és részvételhez való jogának a megvitatása
- A hatékony kommunikációs képességek fontosságának az elmagyarázása a fenti jog valóra váltása terén
- A résztvevők kommunikációs képességeinek az értékelése
- A hangulat felvillanyozása a nap végén!

Felkészülés és a szükséges anyagok

- Vetítse ki, vagy ossza szét kinyomtatva a prezentációt

A „Melyik oldalon állsz?” tevékenységhez:

- Az óra megkezdése előtt készítsen ki két darab A4-es papírt. Az egyikre írja fel azt a szót, hogy „egyet értek”, a másakra azt, hogy „nem értek egyet”
- A feladathoz helyre van szükség: a résztvevőknek sorban kell állni a teremben

A kommunikációs gyakorlathoz

- Válasszon ki egy fényképet, és készítsen arról másolatot a résztvevőknek, vagy vetítse ki. Lásd az alábbi, 11. pont alatti megjegyzéseket, amelyek segítenek a fénykép kiválasztásában.

- Minden résztvevőnek legyen tolla, jegyzetfüzete, vagy egy darab papírja
- A „Feladat önkénteseknek” egy példánya (60. oldal)
- Minden csoporttag részére az Ellenőrző lista egy példánya (61. oldal)

A feladat értékeléséhez

- Kisméretű, színes öntapadós papírra (post-it) lesz szükség: elég, ha minden résztvevőnek 4 ilyen post-it-je van
- Az 62. oldalon található modell alapján készítsen négy flipchart-ot

Amire figyelni kell az órával kapcsolatban

Feladat: Melyik oldalon állsz?

1. Ez az óra egy rövid feladattal kezdődik. Mutassa meg az „egyet értek”, és a „nem értek egyet” feliratú lapokat, és mind a kettőt rakja ki a terem más-más részébe. Mondja el, hogy több állítást fog felolvasni, és nekik el kell dönteni, hogy azokkal egyet értenek-e, vagy sem.
 - Ha nagyon nem értenek egyet, akkor a „nem értek egyet” feliratú lap mellé kell állniuk
 - Ha teljes mértékben egyet értenek, akkor az „egyet értek” feliratú lap mellé kell állniuk
 - Ha csak részben értenek egyet, vagy csak részben nem értenek egyet, akkor a két lap közé kell állniuk, közelebb ahhoz, amelyikkel a leginkább egyet értenek
 - Mondja el, hogy a pontos középpont tiltott terület! (Szükség esetén jelölje meg ezt a pontot úgy, hogy a padlóra egy darab papírt tesz)
2. Ellenőrizze, hogy mindenki érti-e a feladatot, majd kérje meg a résztvevőket arra, hogy álljanak valahová a jelzések közötti helyre. Olvassa fel az 57. oldalon található első állítást és kérje a résztvevőket arra, hogy álljanak ahhoz a laphoz közel, amivel egyet értenek. Mondja, hogy egyelőre ne beszéljék meg a döntésüket a többiekkel.
3. Amikor már mindenki elhelyezkedett, kérdezze meg a sorban különböző helyen álló emberek véleményét. Kezdheti a szélsőségekkel: azzal, aki a leginkább nem ért egyet, vagy azzal, aki a leginkább egyet ért.
4. Pár perc elteltével olvassa fel a következő állítást, és kérje a résztvevőket, hogy más helyre álljanak. Miután ezt megtették, hallgassa meg a véleményüket – és lehetőleg azokat kérdezze meg, akik eddig még nem szólaltak meg.
5. Tegye ugyanezt a többi állítás esetében is.
6. Amikor felolvasta az összes állítást, kérje meg a résztvevőket, hogy foglalják el ismét a helyüket.

- Előfordulhat, hogy a résztvevők más helyre próbálnak állni akkor, amikor meghallják mások véleményét a csoportból: hagyja, hogy ezt tegyék!
- Megkérdezheti, hogy miért álltak más helyre – vagy megvárhatja, amíg véget ér a feladat, és akkor kérdezze meg, hogy bárki megváltoztatta-e a véleményét bármelyik állítással kapcsolatban.

Tippek:

Prezentáció / vita: A részvétel, mint vezérelv

7. Használja az 57. oldalon található jegyzeteket ahhoz, hogy rövid áttekintést adjon a részvételhez való jogról. Bátorítsa a résztvevőket arra, hogy tegyenek fel kérdéseket.
8. Mondja el, hogy a most következő feladat a kommunikációs készségek felmérését szolgálja.

Kommunikációs feladat: Mit jelent a hatékony kommunikáció?

9. Kérjen 4 önkéntes jelentkezőt a feladatra, és kérje meg őket arra, hogy kb. 5 percre menjenek ki a teremből. Adja oda nekik az 60. oldalon található feladatlapot, hogy megvitassák, és mondja meg, hogy hamarosan visszahívja őket a terembe. Mondja el, hogy egyenként fogja őket szólítani, és hogy nagyon egyszerű lesz a feladatuk!
10. Amikor az önkéntesek kimentek a teremből, mutassa meg a csoport többi tagjának a kiválasztott fényképet, és magyarázza el a feladatot (az alábbi 1 – 3 lépés). Mondja el, hogy ez a „Kínai fülbesúgás” nevű népszerű játéknak a módosított változata.

1. lépés:

A csoport első feladata az lesz, hogy az első önkéntesnek, amikor visszajön a terembe, le kell írnia a képet. Az önkéntesnek nem lehet megmutatni a képet, a csoportnak kell a lehető legmegfelelőbb szavak segítségével leírni azt. Az önkéntes nem tehet fel kérdéseket, és nem jegyzetelhet.

2. lépés:

Hívja be a második önkéntest, és az első önkéntesnek kell neki elmagyarázni azt, amit megtudott (és amire emlékszik) a fényképpel kapcsolatban. Kérdéseket nem lehet feltenni.

3. lépés:

A második lépést ismételve meg a másik két önkéntessel is (egyesével). Mindegyik önkéntes elmondja az utána következőnek, hogy mire emlékszik. Az utolsó önkéntesnek a képet az egész csoportnak kell bemutatni - de arra is megkérhető, hogy a saját benyomásai alapján írja le a képet!

11. Mondja el a csoportnak, hogy amíg az önkéntesek végzik a dolgukat, addig a csoport fennmaradó részének jegyzetet kell készítenie arról, amire helyesen emlékeztek, és amire nem jól emlékeztek, vagy amit hozzátettek az általuk elmondottakhoz. Használhatják az 61. oldalon található ellenőrző listát.

Tippek

- A fotón bármi lehet, de jó lenne olyat választani, amelyik az emberi érzelmeket mutatja, ideális esetben oly módon, hogy különbözőképpen lehessen értelmezni.
- Lehetőleg készítsen másolatokat a fotóról, vagy vetítse ki, hogy a csoport alaposan tanulmányozhassa.

12. Győződjön meg róla, hogy a csoport megértette a feladatot, és kérje meg őket arra, hogy a képeket tegyék el, mielőtt az első önkéntes bejönne: ettől kezdve nem beszélhetnek a fotóról.
13. Hívja be az első önkéntest, és mondja el neki, hogy egy képet fognak neki leírni, és neki emlékezni kell az elmondottakra, és el kell mondania a hallottakat a következő önkéntesnek. Mondja meg neki, hogy nem jegyzetelhet – de biztosítsa arról, hogy ez nem vizsgafeladat! Könnyítse meg az önkéntesek helyzetét: tegye lehetővé, hogy ezt szórakoztató feladatnak, játéknak tekintsék.
14. Folytassa a többi önkéntessel, amint azt a fenti lépések során bemutattuk. Mindegyik szakasz max. 1-2 percig tarthat. Az utolsó önkéntesnek engedje meg, hogy a képet a maga módján mutassa be, akár szavakkal, akár rajzzal, vagy más formában.

A feladat megbeszélése

15. Kezdje azzal, hogy köszönetet mond az önkénteseknek, és ismerje el a rájuk bízott feladat nehézségét. Mutassa meg nekik a fényképet.
16. Mielőtt a csoporthoz fordulna, hallgassa meg az önkéntesek hozzászólásait. Kérje meg az önkénteseket, hogy az alábbi kérdésekkel kapcsolatban mondják el röviden a véleményüket:
 - Egyszerű volt-e a feladat? Ha igen, miért? Vagy nehéz volt-e? Ha igen, miért?
 - Mitől lett volna egyszerűbb?
17. Ezután foglalkozzon az egész csoporttal. Kérje meg őket arra, hogy röviden kommentálják az önkéntesek megjegyzéseit.

- Hangsúlyozza a csoport felé, hogy a feladat megbeszélése során tett megjegyzéseknek konstruktívnak kell lenni: nem szabad „hibáztatni” az önkénteseket azért, hogy egyes üzeneteket nem voltak képesek továbbadni.

Tippek

18. Adjon kb. 10 percet arra, hogy a feladathoz közvetlenül kapcsolódó megjegyzéseiket elmondhassák a résztvevők. Aztán vessen fel általánosabb kérdéseket:
 - Mi lehetett az oka annak, hogy a fényképpel kapcsolatos üzenetek, jellemzések egy részét a feladat végrehajtása során átfogalmazták?
 - Mennyire használták a saját értelmezésüket – akár az első lépésben, amikor a csoport az első önkéntesnek írta le a fotót, akár azt követően?
 - Beszélgessenek arról, hogyan kommunikálnak azokkal a gyerekekkel, akikkel együtt dolgoznak:
 - > Szerinted bizonyos dolgokat „meghallasz”, másokat meg nem?
 - > A gyerek minden esetben „veszi” azt az üzenetet, amit továbbítani akarsz?
 - Hogyan javítható a kommunikáció? Mit tanultunk ebből a feladatból?
19. Azzal fejezze be a beszélgetést, hogy emlékezteti a résztvevőket arra, mennyire fontos a fiatalokkal folytatott hatékony kommunikáció azért, hogy megfelelően be lehessen vonni őket a döntéshozatalba. Használja a háttéranyagok utolsó részét, és hívja fel a résztvevők figyelmét „A gyermekek jogainak biztosítása” című kiadványnak a részvételről szóló részére. Bátorítsa őket arra, hogy olvassák el ezeket az oldalakat!

Értékelés és az óra lezárása

- 20. Mondjon köszönetet a résztvevőknek az egész napi kemény munkájukért! Mondja, hogy nagyon fontos a tréning első napjával kapcsolatos visszajelzés, hogy a másnapi programba be lehessen építeni az elhangzó ötleteket.
- 21. Tegyen ki a 4 flipchart-ot a terem falára, és olvassa fel az állításokat. Adjon minden résztvevőnek 4 post-it-et, és kérje meg őket arra, hogy mindegyik flipchart-ra ragasszanak fel egyet, attól függően, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással. Menjen ki a teremből pár percre, vagy fordítson hátat: érezzék úgy a résztvevők, hogy senki nem „ellenőrzi” a válaszaikat!
- 22. Azzal fejezze be a napot, hogy megkérdezi a résztvevőket, van-e további hozzászólásuk, vagy javaslatuk a képzés második napjával kapcsolatban.
- 23. Emlékeztesse a résztvevőket arra, hogy a második napra hozzák magukkal a „Fe-dezd fel a jogaidat” könyvecskét.

HÁTTÉRANYAGOK A részvétel joga

Tartalomjegyzék

“Melyik oldalon” elnevezésű feladat - állítások	57
Prezentáció: A részvétel, mint vezérelv	57
Kiosztandó anyagok a kommunikációs feladathoz	60
Kép a kommunikációs gyakorlathoz	61
Értékelési feladat	62

A „Melyik oldalon állsz?” elnevezésű feladat - állítások

- Azokkal a gyerekekkel, akikkel együtt dolgozom, mindig megvitatjuk a fontos dolgokat
- Vannak olyan, fiatalokat érintő döntések, amik esetében a véleményük nem helytálló
- Időnként megváltoztattam a véleményem egy tevékenység során, mivel a gyermek mon-dott valamit
- Az alternatív gondoskodásban élő gyermekeknek sok lehetőségük van arra, hogy befolyá-solják a velük kapcsolatos döntéseket
- A gyermek szempontjai kevésbé fontosak, mint az olyan felnőtt véleménye, aki szakértője a témának

Prezentáció: A részvétel, mint vezérelv

1. A részvételhez való jog

A részvétel, mint vezérelv, azon az elképzelésen alapul, hogy a gyermekeknek joguk van a meghallgatáshoz, és ahhoz, hogy a véleményüket komolyan vegyék.

A többi vezérelvhez hasonlóan ez az ENSZ Gyermekjogi egyezményben specifikus, vagyis különleges jogként szerepel:

12. cikk

- 1. Az egyezményben részes államok az ítélőképessége birtokában lévő gyermek számára bizto-sítják azt a jogot, hogy minden őt érdeklő kérdésben szabadon kinyilváníthassa véleményét, a gyermek véleményét, figyelemmel korára és érettségi fokára, kellően tekintetbe kell venni.
- 2. Ebből a célból nevezetesen lehetőséget kell adni a gyermeknek arra, hogy bármely olyan bírói vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt, közvetlenül vagy képviselője, il-letőleg arra alkalmas szerv útján, a hazai jogszabályokban foglalt eljárási szabályoknak megfelelően meghallgassák.

2. Megjegyzendő dolgok

„Csodálatos érzés, amikor valaki megkérdezi: Mit szeretnél? Mi a jobb? Szerinted mi a jobb neked? Együtt megvalósítjuk, csak mondd el nekünk!”

Idézet: 'A fiatalok hangja'

>>> A gyermekeknek **joguk** van ahhoz, hogy minden, őket érintő kérdésben elmondhassák a véleményüket. Ezt a jogot a nemzetközi jog is tartalmazza.

>>> A gyermekek attól kezdve rendelkeznek ezzel a joggal, hogy képesek véleményt formálni, és azt valamilyen formában kifejezésre juttatni.

>>> Ennek a jognak a megléte azt jelenti, hogy a felnőttek **kötelesek** meghallgatni a gyermeket, és a fiatalokat: figyelembe kell venni a véleményüket.

>>> Nem kell feltétlenül azt tenned, amit a gyerek akar. Ez a gyermek korától és érettségétől, és az adott döntéstől függ. De meg kell magyaráznod a gyermeknek, hogy az adott esetben miért nem követted az ő okfejtését.

3. Miért különösen fontos a részvétel az alternatív gondoskodásban élő gyermekek esetében?

>>> Mert a fiataloknak joguk van a részvételhez!

>>> Mert az egyéni méltóság és autonómia szempontjából fontos a saját életük feletti ellenőrzés.

>>> Mert ez biztosítja a fiatalok számára, hogy magukénak érezzék a döntéseket – és így nagyobb valószínűséggel értenek majd egyet a szükségképpen meghozandó intézkedésekkel.

>>> Mert, ha azt érzik, hogy megvitatják velük a problémákat, és komolyan veszik őket, akkor nő a bizalom, és ez hozzájárul a kapcsolat javításához.

>>> Mert ez segíti őket abban, hogy kifejléssék a kommunikációs képességeiket és a döntéshozatali képességeiket, amik az élet későbbi részében fontosak lesznek.

A fiatalok hangja

„Voltak esetek, amikor elmondtam a véleményemet, vagy ötletemet, de minden magyarázat nélkül nem volt rájuk a válasz.”

„Nagyobb biztonságban éreztem volna magam, ha folyamatosan támogatnak volna, még akkor is, ha nem értettek egyet az életben hozott döntéseimmel. Ne büntessetek, és ne hibáztassatok a döntéseimért! Vigyázzunk a kapcsolatunkra. Továbbra is szükségem van a segítségre.”

„Ha tiszteltek volna, és meghallgattak volna, akkor ezzel arra bátorítottak volna, hogy jól viselkedjek, és jobban tiszteljem a felnőtteket.”

„Elmondtam, hogy szeretnék dolgozni, és olyan munkát javasoltam, amit meg tudok csinálni. Nem vették figyelembe a javaslatomat, és olyan munkát találtak, aminek az elvégzéséhez nem volt jártasságom; nem vették figyelembe a javaslatomat és a véleményemet.”

A gyermekvédelmi szakemberek hangja

„Ha azt akarjuk, hogy a gyermekek a mi oldalunkra álljanak, akkor eszerint kell dolgoznunk: megbízhatónak kell lennünk.”

„Nagyon kevés gyermek nem tud kommunikálni: a jó bánásmódra és a jó kapcsolatra jól reagálnak, valójában alig várják, hogy kommunikálhassanak, és bizalmon alapuló kapcsolatot építhessenek ki.”

„Annak ellenére, hogy már biztos vagy abban, hogy milyen döntést fogsz hozni, fontos, hogy feltedd a kérdést a bizalom megteremtése érdekében.”

„Gyakorlati példák segítségével kell megmagyarázni, hogy miért csinálunk a jogaikkal ellentétes dolgot. Fontos, hogy javasoljunk dolgokat, és találékonyak legyünk – készítsünk el együtt a lehetőségek listáját – miközben szilárdak maradunk.”

4. Részvétel és kommunikáció

A hatékony kommunikáció a részvétel alfája és omegája.

>>> Ha a gyermek **úgy érzi, hogy nem képes kommunikálni** a saját szükségleteiről, igényeiről, akkor nem biztosított számára a részvétel.

>>> Ha a felnőttek **nem hallgatják meg**, hogy mit is mond valójában a gyerek, akkor a gyerek véleményét nem veszik figyelembe.

>>> Ha a gyermek **nem rendelkezik a szükséges információval**, akkor nem tud megfelelő véleményt alkotni.

>>> Ha a felnőttek **nem gondolják, hogy fontos a gyermek véleménye**, akkor a véleménye semmit sem fog érni.

Döntéshozatalkor tisztában kell lenni azzal, hogy mennyi időbe telt a döntés meghozatala. Az idő múlását a gyerekek nem úgy érzékelik, mint a felnőttek: nagyon sokat számít, ha minimálisan is, de informáljuk őket.

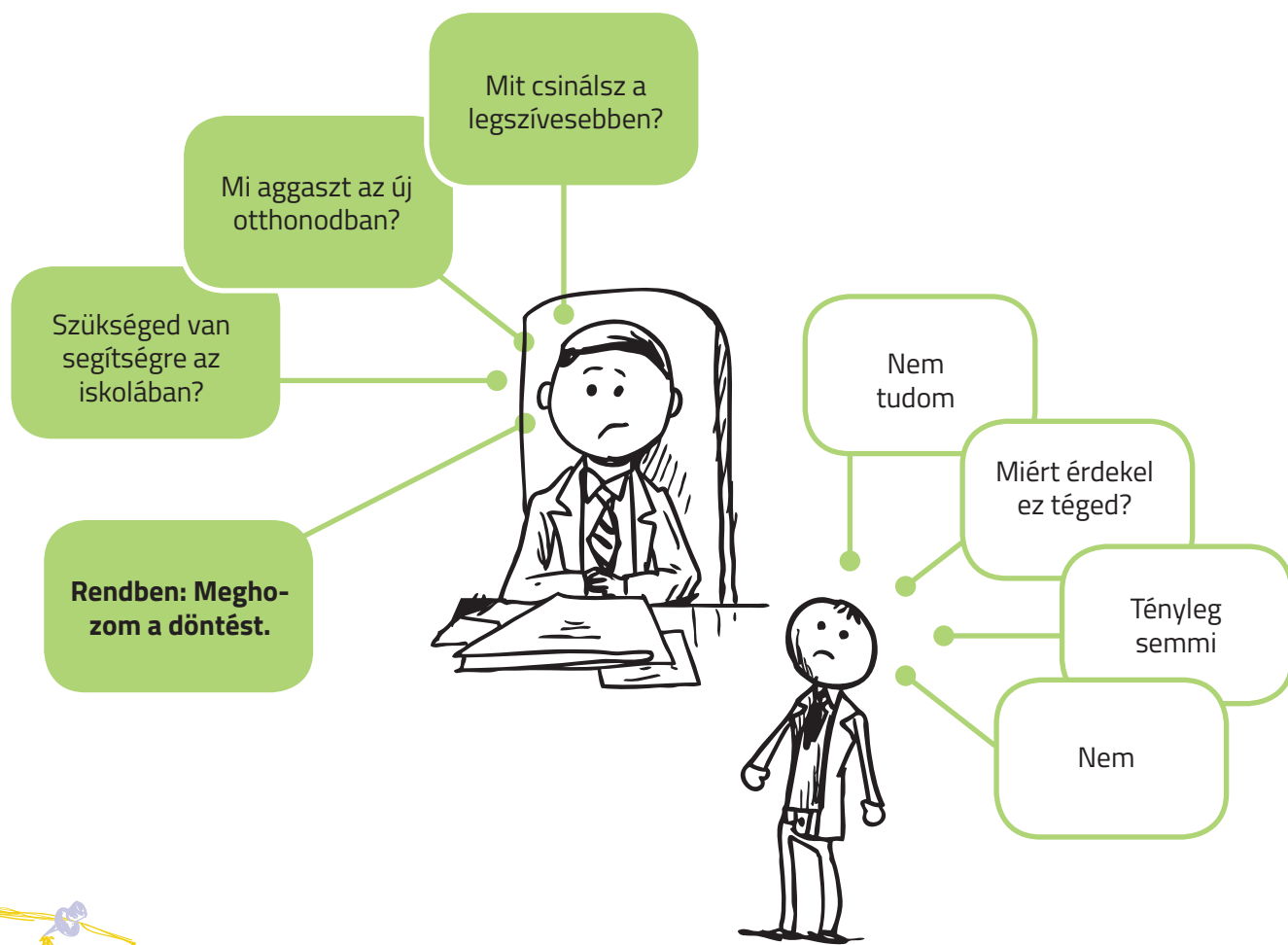
FONTOS

Esettanulmány: az információátadás hiánya

Egy 17 éves gyerek részben önállóságot biztosító gondoskodási formában lakott egy intézményben, ahol az utolsó 4 évet töltötte. Tisztában volt azzal, hogy az ellátása és támogatása véget fog érni, amint 18 éves lesz, és a gondoskodásból kiküldés gondolata nagyon aggasztotta.

Néhány héttel a 18. születésnapja előtt a gyermek találkozott a gyámjával, aki arra figyelmeztette, hogy szinte biztosan el kell majd hagynia az ellátó intézményt. A gyermek elmondta neki az aggodalmait, de aztán semmit nem hallott a dolgról, egészen a születésnapja utáni időszakig. Habár már meghozták a döntést arról, hogy maradhat, őt bizonytalanságban és izgalomban tartották. A nyugtalanságát csökkenteni lehetett volna akkor, ha az egész döntéshozatal során informálták volna a fejleményekről.

5. Ez valaha is megtörténik?

Megjegyzés

- > Kérje meg a résztvevőket, hogy „A gyermekek jogainak biztosítása” című kiadványban lapozzanak a 19-21. oldalakra, ahol a részvétel témáját tárgyalják
- > Felhívhatja a „Beszélgetések a fiatalokkal” című kiadvány 29-33. oldalaira is a figyelmet
- > Mondja el nekik, hogy a holnapi feladatok majd részletesebben megvizsgálják azoknak a témáknak egy részét, amelyek akkor merülhetnek fel, ha bevonjuk a fiatalokat a döntéshozatalba

Kiosztandó anyag a kommunikációs gyakorlathoz

Feladat az önkénteseknek

Mit értünk hatékony kommunikáció alatt?

- Írjon egy gyors listát arról, hogy „Mit kell tenni”, és „Mit nem szabad tenni”

Ellenőrző lista a csoport többi részének:

Az alábbiak valamelyikéről készítsen jegyzeteket, miközben az önkéntesek végzik a dolgukat:

- Kimaradt-e bármilyen fontos információ?
- Az önkéntesek hozzászítottak-e valamit, ami nem szerepelt az eredeti leírásban?
- Megváltoztattak-e bármilyen információt, vagy másképpen értelmezték-e azt?
- Mi az, amire mindig emlékeztek?

Kép a kommunikációs gyakorlathoz

Ellenőrző lista a gyermekeknek a döntéshozatalba való bevonásához

TÁJÉKOZTASD

A gyermek rendelkezik azokkal az információkkal, amikre szüksége van ahhoz, hogy elgondolkozhasson a döntésről?

BESZÉLD MEG

Átbeszélte a dolgot a gyermekkel a félreértések tisztázása érdekében?

HALLGASD MEG

Meghallottad, amit a gyermek valójában mond – beleértve a ki nem mondott dolgokat is?

VEDD FONTOLÓRA

Reagáltál a gyermek álláspontjára, és megpróbáltad megszüntetni a nézetkülönbségeket?

VISSZAJELZÉS

Beszéltél a gyermekkel, és megindokoltad a végső döntést?

Értékelési feladat

Állítások

- Élveztem a mai napot
- Hasznosnak találtam
- Úgy érzem, jobban megértettem a gyermekjogokat
- Vannak elképzeléseim arról, hogyan tudom mindezt hasznosítani a munkám során

Megjegyzés

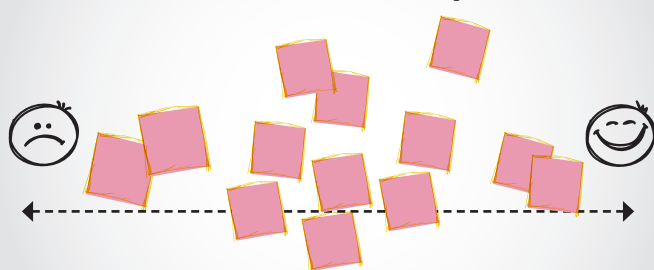
Modell a flipchart-okhoz

- > Használja a fenti állításokat és készítsen 4 flipchart-ot a baloldali kép modellezéséhez
- > A jobboldali kép egy „befejezett” képet mutat, vagyis olyat, amire a résztvevők már kirakták a post-it-eket

Élveztem a mai napot

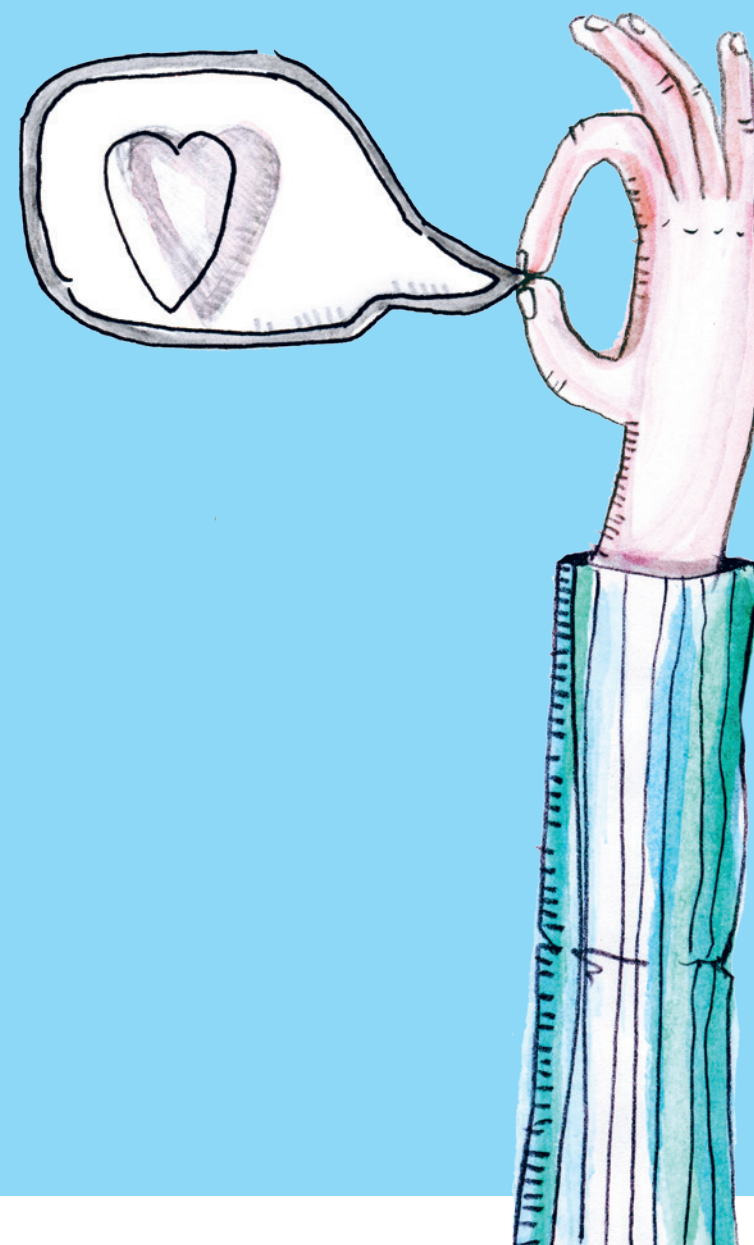
Élveztem a mai napot

ÓRA

A gyermek legfőbb (Mindenek felett álló) érdekei

5

5. ÓRA:

A GYERMEK LEGFŐBB (MINDENK FELETT ÁLLÓ) ÉRDEKEI

Összefoglaló

Ezen az órán áttekintik az előző napot, és részletesebben megvizsgálják a 3. vezérelvet: a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekeit. A résztvevők megvitatják azokat a tényezőket, amelyeket a „legfőbb érdekek” értékelésekor figyelembe kell venni és beszámolnak erről a témáról az egyik, gondoskodásukban élő gyermekkel kapcsolatban.

Az óra vázlata

1	Az első nap áttekintése, és a második nap bevezetése	30 perc
2	Ötletelés és prezentáció: Bevezetés a „legfőbb érdek” fogalmába	20 perc
3	Feladat (reflexiók): Szükségletek, prioritások, és nehézségek	10 perc
4	Csoportmunka: Az előző feladat eredményeinek megosztása	20 perc
5	Kérdések	10 perc

Az óra célja

- A „legfőbb érdek”, mint vezérelv jelentésének a vizsgálata
- A vezérelv fontosságának, és annak a megértése, hogy miben segíthet a munka során
- A résztvevők gyakorlatából vett olyan példák átbeszélése, amikor a gyermek értelmezése a legfőbb érdekeiről eltért a résztvevőkétől

Felkészülés és a szükséges anyagok

Anyagok

- Post-it – mindegyik résztvevőnek 2 darab kell. Lehetőleg legyenek eltérő színűek.

Felkészülés

- Készítsen 2 feliratot, vagy tegyen 2 flipchart papírt a falra. Mindegyiknek adjon címet:

- Magammal viszem, és használom a munkám során
- Kérdéseim, és aggályaim vannak ezzel kapcsolatban
- Az 74. és 75. oldalon található 1., 2. és 4. számú képeket vetítse ki (vagy rajzolja fel a flipchart-ra).
- Készítsen másolatot a 3. képről („Kiosztandó anyag”). Minden résztvevőnek 1 példány kell.
- Készítsen diákat az előadáshoz.

Amire figyelni kell az órával kapcsolatban

1. Az első nap áttekintése, és a második nap bevezetése

1. Üdvözlje a résztvevőket, és röviden tekintse át az első nap legfontosabb témáit, és a második nap programját. Mondja el, hogy a mai óra az első napon elhangzott információkra és beszélgetésre épít. A délutánt a gyakorlati stratégiák kidolgozásának szentelik.
2. Kezdenek egy rövid „hangulat-tesztelő” feladattal, hogy kiderüljön, mit éreznek a résztvevők a mai nappal kapcsolatban:

Kérje meg őket arra, hogy kézfelemeléssel jelezzék, hogy érzik magukat ma reggel:

- Ha mind a két kezüket felemelik, és mozgatják az ujjukat, akkor ez azt jelenti, hogy „izgagtottak és tele vannak energiával”
- Ha csak az egyik kezüket emelik fel, és mozgatják az ujjukat, akkor „óvatosak, de optimisták” a mai nappal kapcsolatban
- Ha mind a két felemelt kezük össze van kulcsolva a levegőben, ez azt jelenti, hogy „túlterheltek és kicsit összezavarodtak”

3. A kézfelemelést követően kérje meg őket, hogy mondjanak még néhány dolgot: lehet, hogy a résztvevők érzelmei és hangulatai különbözőek. Ezután ossza ki közöttük a post-it-eket: mindenkinek adjon kettőt. Kérje meg a résztvevőket, hogy mindegyik post-it-re írjanak legalább egy állítást az alábbi séma szerint. Mondja el, hogy a válaszaik névtelenek, hogy szabadon írják le az érzéseiket.

- **1. szín:** A tegnapi napból van, amit magammal viszek, és használok majd a munkám során. Ez lehet egy ötlet, vagy egy stratégia.
- **2. szín:** Aggályaim, illetve kérdéseim vannak a tegnap hallottakkal kapcsolatban. *Bármí, ami aggasztja őket – például, azért, mert nem értenek vele egyet, vagy nem értik, vagy nem tudják, hogyan lehetne hasznosítani.*

4. Adjon néhány percet, hogy leírassák a gondolataikat, majd kérje meg őket, hogy rakják ki a post-it-eket a táblára / falra, a megfelelő helyre. Adjon pár percet a résztvevőknek, hogy elolvassák a táblára már kirakott post-it-eket.

5. Kérdezze meg, hogy van-e valaki, aki el akarja mondani a gondolatait. Röviden vitassák meg a post-it-eket. Ha van rá idő, próbáljon meg közvetlenül válaszolni a „2. szín” alatt feltüntetett aggályokra és kérdésekre.

Tippek:

- Mondja el, hogy a képzés végére megpróbálja megválaszolni a fennmaradó kérdéseket.
- Bátorítsa őket arra, hogy nézzék meg a többiek által az „1. szín” alá írt ötleteket, például a szünetekben.

Ötletelés és prezentáció: Bevezetés a „legfőbb érdek” fogalmába

6. Most pedig vezesse fel a mostani óra témáját: az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 3. cikkét és fontos vezérelvét, a gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekeit. Kezdje azzal, hogy megkéri a résztvevőket arra, hogy ötleteljenek arról, hogyan értelmezik az elvet. A válaszokat írják fel a flipchart-ra.

Tippek:

- A résztvevők bármit mondhatnak, ami szerintük kapcsolódik az elképzeléshez – függetlenül attól, hogy az negatív, vagy pozitív.
- Lehetőleg ne értékelje, és ne fűzzön megjegyzéseket a válaszokhoz: mondja el, hogy a feladat esetében nincs „helyes” megoldás!
- Ha lehetséges, csoportosítsa a válaszokat úgy, hogy a hasonlók egymáshoz közel legyenek: ne a flipchart-ra írjon, hanem inkább post-it-ekre, amiket lehet mozgatni.

7. Körülbelül 5 percet adjon az ötletelésre, majd használja a 69. oldalon kezdődő pontokat a prezentációból arra, hogy a résztvevőknek megadja az alapvető információkat a „legfőbb érdekekkel” kapcsolatban. Ha az idő engedi, vesse fel a prezentáció 5., 6. és 7. pontjai alatt található kérdéseket („kiegyensúlyozó feladat”).

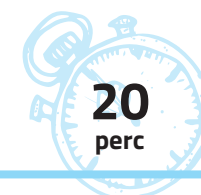
Reflexiós feladat: Szükségletek, prioritások, és nehézségek

8. A prezentáció végén kérje meg a résztvevőket, hogy gondoljanak az egyik gondoskodásukban levő gyermekre, és egy olyan, vele kapcsolatos esetre, amikor a gyermek akarata ellenére döntöttek. Vetítse ki a 74. oldalon található első ábrát (1. kép), és mondja el, hogy a feladat első részében lesz egy rövid reflexiós időszak.
9. Beszéljék át a feladatot (2. kép), és mondja el, hogy saját példákat kell használni, egy olyan, valós eset alapján, amivel tényleg találkoztak.
10. Ezután adja oda mindenkinek a 3. kép másolatát (kiosztott anyag). Mondja el nekik, hogy egyelőre ne vegyék figyelembe az alul található két szürke részt.

- Kérje meg őket, hogy az ábrára úgy gondoljanak, mintha ők lennének az a gyermek, aki részt vett a döntéshozatalban.
- Kérje meg őket, hogy próbálják megérteni a gyermek kívánságai, vágyai mögött rejlő okokat (az ábra alja).

Tippek:

11. Adjon néhány percet a résztvevőknek az ábrájuk kitöltésére. Aztán mutassa meg a 4. képet. Mondja el, hogy most a saját indokaikra kell gondolniuk azzal kapcsolatban, hogy miért támogatták a gyermek óhajától eltérő döntést. Most kell kitölteniük a két alsó részt: mi volt nekik fontos és mi aggasztotta őket a gyermek részéről.

Csoportmunka: Az előző feladat eredményeinek megbeszélése

12. Amikor mindenki készen van, kérje meg őket arra, hogy a korábbi csoporttagoktól eltérő, 2-3 fős csoportokba fejlődve osszák meg az ábrájukat a csoporttagokkal. Amikor ezzel készen vannak, kérje meg őket arra, hogy vitassák meg a “Feladat a csoportoknak” lapon található kérdéseket.

Kérdések

Kérje meg a résztvevőket arra, az idő rövidségére való tekintettel, ne mondják el az egész csoportnak részletesen a példáikat. De ha úgy gondolják, hogy ki szeretné rakni az ábrákat, akkor felajánlhatja, hogy a szünetben kirakja őket a falra, hogy mindenki láthassa.

13. Vezetőkérdések:
- > „Egy ilyen feladat hasznos lehet a gondoskodásodban levő gyermekek legfőbb érdekeinek a megismeréséhez?”
 - > „Mennyire vagy igazán tisztában a gyermekek által megfogalmazott óhajok okaival? Ezt milyen mértékben használod ki azoknak a gyermekeknek az esetében, akikkel együtt dolgozol?”
14. Azzal fejezzék be, hogy emlékeztesse a résztvevőket arra, hogy a cselekedeteinket, vagy vágyainkat olyan mélyebb értékek alakítják, amiket fontosnak tartunk az életben. Gyakran ezek az értékek magyarázzák a vágyainkat, és ezeknek a mélyebb motivációknak a megismerése hozzásegít ahhoz, hogy a gyakorlattal, a valósággal összhangba hozzuk a vágyainkat.

HÁTTÉRANYAGOK

A gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei

Tartalomjegyzék

Prezentáció: Az első nap áttekintése, és a második nap bevezetése	68
Prezentáció: Bevezetés a „legfőbb érdek” fogalmába	69
Képek a feladathoz	74
Feladat a csoportoknak	75

Prezentáció: Az első nap áttekintése, és a második nap bevezetése

1. Az első nap áttekintése

Az alábbiakat néztük meg:

- >>> **Mik az emberi jogok,** és miért fontosak?
- >>> **Mik a gyermekjogok?** Milyen jogaik vannak a gyermekeknek?
- >>> **Miért fontosak a gyermekek jogai** az alternatív gondoskodásban élő gyerekeknek? Mit jelentenek nekünk?
- >>> **Mi az ENSZ Gyermekjogi egyezmény?** Milyen jogokat tartalmaz?
- >>> **Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 4 vezérével:**
 - > Az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jog
 - > A részvételhez való jog
 - > A gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei
 - > A diszkrimináció tilalma

Részletesebben megnéztünk már kettőt a vezérelvekből: az élethez, a túléléshez, és a fejlődéshez való jogot, valamint a részvételhez való jogot.

2. A második nap bevezetése

A következőket nézzük meg:

A másik két vezérével:

- **A gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei** – és hogyan lehet meghatározni, hogy mi szolgálja legjobban a gyermek érdekeit
- **A diszkrimináció tilalma** - és hogyan lehet a diszkrimináció eseteit meghatározni

Mit jelent ez a gyakorlati munkájuk során?

A délután folyamán megpróbáljuk mindegyik részt összerakni. Ehhez szimulált beszélgetést fogunk folytatni a fiatalokkal, és a döntéshozókkal, hogy ...

- Áttekintsük a tartalmat
- Felbecsüljük a kihívásokat
- Érveket és stratégiákat találjunk ki

Prezentáció: Bevezetés a „legfőbb érdekekbe”

1. Áttekintés

A gyermekek „legfőbb (mindenek felett álló) érdekei” részben vezérelv – így az egyezmény alapvető fontosságú üzenete – részben önálló cikk. Több cikk is megemlíti, és a 3. cikk első része foglalja össze elsősorban.

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 3. cikke

3.1. „A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.”

Az ENSZ az alábbiakat mondja a vezérelvről (az „alapvető üzenet”):

“Amikor egy állam hatóságai gyermekeket érintő döntéseket hoznak, a legalapvetőbb szempontnak a gyermek legfőbb érdekeinek kell lenni. Mindez elsősorban a bíróságok, a közigazgatási hatóságok, a törvényhozó testületek, és az állami és magán gyermekjóléti intézmények által hozott döntésekre vonatkozik. Természetesen ez az egyik alapvető üzenete az Egyezménynek....”

2. Mit jelent mindez a napi munka szempontjából?

Amikor a gyermeket érintő döntéseket meghozzuk...

- >>> Figyelembe kell vennünk az adott döntésnek a gyermekre gyakorolt **hatását**, és olyan döntést kell hoznunk, ami a **legjobb a gyermeknek**.
- >>> Mindezt csak akkor tudjuk megtenni, ha **információval** rendelkezünk a gyerekről: a gyerektől, abból, amit Ön tud, és amit másoktól, akik szerepet játszanak a gyermek életében, megtudott.
- >>> Figyelembe kell venni a **fizikai szükségleteket**, továbbá az **érzelmi** fejlődési szükségleteket: más szóval, a döntésnek a gyermek **hosszú távú szükségletein**, továbbá a **biztonságát** közvetlenül érintő problémákon kell alapulnia.

A gyermek legfőbb érdekeinek az értékelése a különböző forrásokból összegyűjtött információkon és véleményeken múlik. A gyermek véleménye fontos, mint ahogy az Ön véleménye is – de fontos a vér szerinti szülők, a nevelőszülők, a tanárok, az iskolaigazgató, a kortárs segítők, és más olyan ember véleménye is, aki ismeri a gyereket.

FONTOS

Esettanulmány: A testvérek együtt tartása

“Két évvel ezelőtt néhány roma származású gyermek alternatív gondoskodásba került. Összesen 8 testvér volt – lehetetlen volt mindegyiküket egy intézményben elhelyezni. Négy családban helyezték el őket, ami kezdetben nehézségeket okozott, de az idő múltával, két év elteltével, nagy előrehaladás volt tapasztalható: a gyermekek az ellátó intézmény mindennapi életében aktív szerepet játszottak. De a szülők elvesztették a szülői felügyeleti jogait, és ez azt jelentette, hogy ezeket a gyerekeket fel kellett készíteni arra, hogy nevelőszülőkhöz kerüljenek. A nevelőszülőkkal és a szülőkkel közvetlenül beszéltünk, hogy felkészítsük őket az esetleges eseményre, és a beszélgetések során találkoztunk a gyámhatósággal is. Időközben a gyámhatóság megpróbált olyan nevelőszülőket találni, akik 4 gyermeket be tudtak volna fogadni, de ez lehetetlennek bizonyult: néhány gyermeket nevelőszülőkhöz lehetett volna adni, de a többieknek az továbbra is a jelenlegi ellátó intézményben kellett volna maradni. Ezt követően úgy döntöttünk, hogy megpróbálunk létrehozni egy speciális helyet, ahol a testvérek együtt maradhatnak: melyik a fontosabb, egy családot találni, vagy az, hogy a gyermekek családként együtt maradhassanak? Megállapodtunk abban, hogy a gyerekeket nem választjuk el egymástól, és támogatjuk ezt a hosszú távú gondozási tervet.”

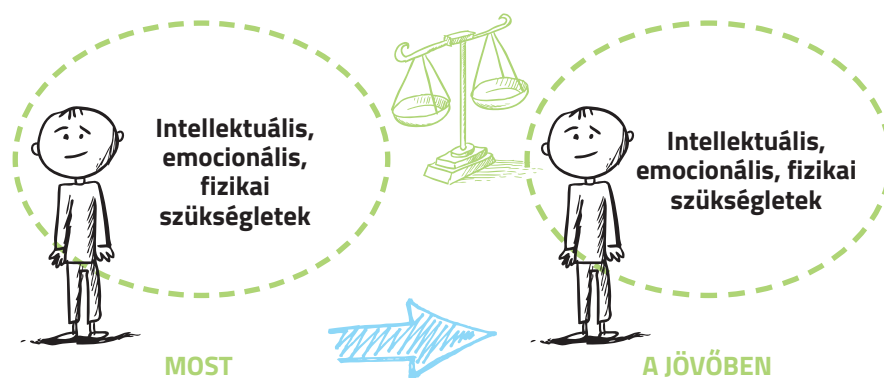
3. A kiegyensúlyozó tevékenység: fizikai és érzelmi szükségletek

Ha egy gyerek kapcsolatban akar maradni a bántalmazó szülővel, egyensúlyba tudod hozni az erős érzelmi szükségleteket és az esetleges fizikai veszélyt?

A válasz „igen”, vagy „nem”?

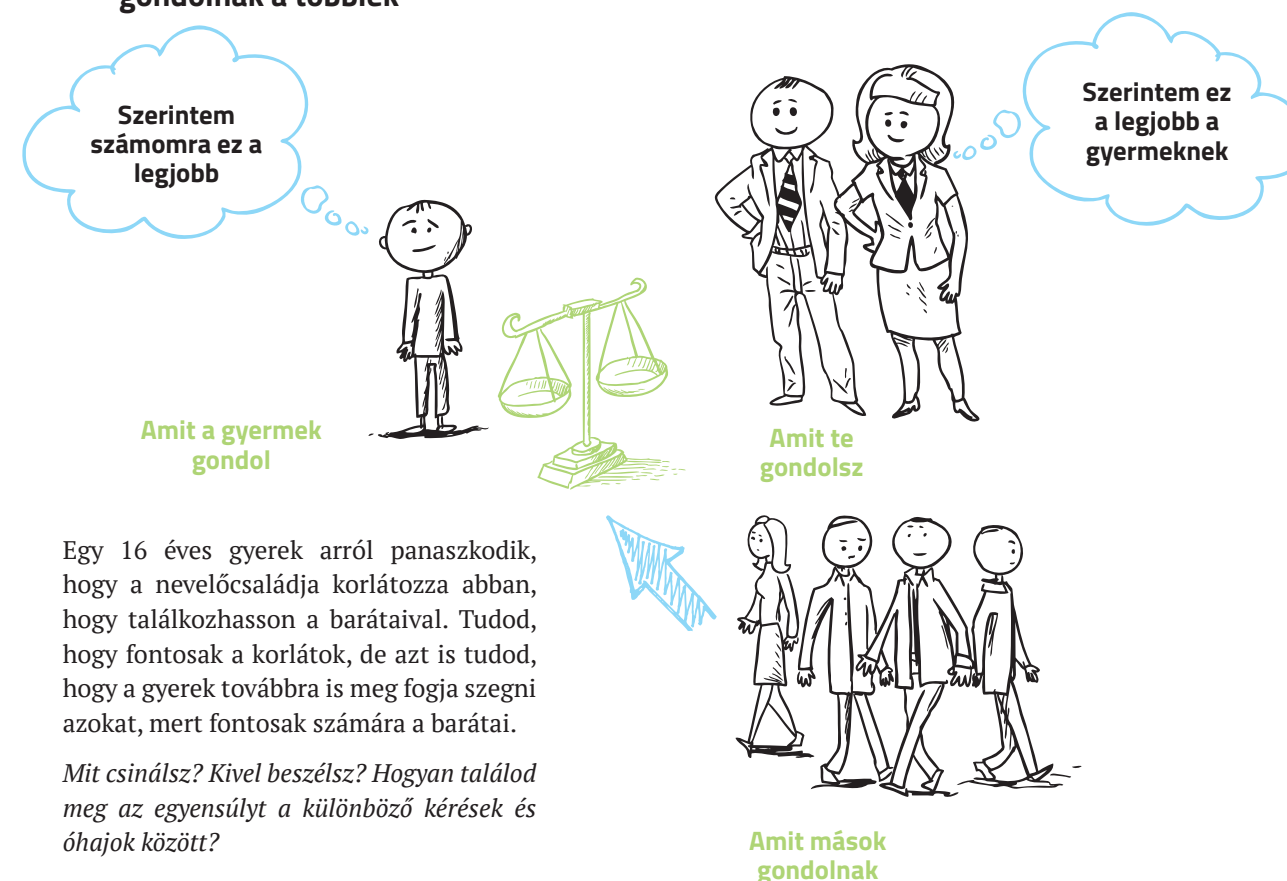
4. Kiegyensúlyozó tevékenység: most és holnap

Ha úgy döntesz, hogy aláásod a gyermek bizalmát azért, hogy megvéd a biztonságát, hogyan fogja mindez befolyásolni a kapcsolatokat?

Milyen hatással lesz ez arra, hogy a gyermek képes lesz-e a jövőben bárkiben megbízni?

5. Egy kiegyensúlyozó tevékenység: mit gondol a gyermek, és mit gondolnak a többiek

Egy 16 éves gyerek arról panaszkodik, hogy a nevelőcsaládja korlátozza abban, hogy találkozgasson a barátaival. Tudod, hogy fontosak a korlátok, de azt is tudod, hogy a gyerek továbbra is meg fogja szegni azokat, mert fontosak számára a barátai.

Mit csinálsz? Kivel beszélsz? Hogyan találsz meg az egyensúlyt a különböző kérések és óhajok között?

6. A gyermek óhajainak a tiszteleben tartása

A gyermek óhaja minden esetben releváns akkor, ha a legfőbb érdekeit akarjuk értékelni, és a részvételhez való jog alapján a gyermek óhaját **minden esetben figyelembe kell venni**.

Ez nem jelenti azt, hogy minden esetben azt kell tenni, amit a gyerek kér, de ...

>>> Ne feledjük el, hogy **a gyermek túlzott rendszabályozása** minden esetben (negatív) pszichológiai következményekkel jár: ezt minden döntésbe be kell kalkulálni.

>>> Ne feledjük el, hogy **időnként a gyerek valóban jobban tudja**, mint mi, hogy mi a fontos neki, mivel tud együtt élni, és mit nem tud elviselni.

7. Az autonómiához való jog

A gyermek autonómiához való joga (a saját döntései feletti ellenőrzés) fontos: ha csak lehet, tartsuk tiszteleben.

>>> Emocionális értelemben: a gyermek óhajai esetleg mély érzelmi szükségleteket tükröznek. Ezek megtagadása hosszú távú károkat okozhat.

>>> Fejlődési értelemben: minden gyereknek egyszer el kell kezdeni az önálló döntések meghozatalát, és higgyük el, hogy ezt meg is tudja tenni. Amikor a gyermekekkel kapcsolatban

“Ha nem hallgatsz meg, és helyette (rossz) döntést hozol, amivel én nem vagyok elégedett, akkor ez problémát okoz nekem is, és neked is. Így aztán egy másik döntést kell hoznod, ami több időbe és pénzbe kerül.”

Alternatív gondoskodásban élő fiatal

döntéseket hozunk, megfosztjuk őket attól a lehetőségtől, hogy megtanulják és kifejlesszék a saját döntéshozatali képességüket.

>>> Gyakorlati értelemben: a gyermek esetleg nem fogadja el a döntésünket, így a végén nem is érzük el azt, amiről úgy gondoltuk, hogy neki a „legjobb”!

8. A beszélgetés és tárgyalás művészete

A „legfőbb érdek” elve szoros összefüggésben áll a részvétel elvével.

Ne feledjük, hogy a gyermeket érintő döntések esetén ...

A gyermeknek **joga** van arra, hogy meghallgassák és figyelembe vegyék a véleményét

Amikor a legfőbb érdekeinek az értékelésére kerül sor, az ő véleménye fontos tényező:

>>> Meg kell **hallgatni**!

>>> Képesnek kell lenni arra, hogy **meghalljuk**, amit mond!

>>> Képesnek kell lenni arra, hogy **kommunikáljuk** és **elmagyarázzuk** a saját elképzeléseinket a legfőbb érdekekről, ha ezek eltérnek a gyermek elképzeléseitől.

Megjegyzés

- > Hangsúlyozza, hogy a legfőbb érdekek felismerése nem egyszerű feladat – és ismerje el a gyermekvédelmi szakemberek által végzett munka fontosságát
- > Emlékeztessen arra, hogy bár sokszor úgy tűnik, hogy nekik kell dönteni, a legfőbb érdekek értékelése multidiszciplináris döntés: sok érdekelt felet be kell vonni
- > Hívja fel a résztvevők figyelmét a „Gyermekek jogainak biztosítása” című kiadvány 23. oldalára, ahol összefoglalót találnak a legfőbb érdekekről. A 26. oldalon található ábrára is felhívhatja a figyelmüket.

9. Eljárási garanciák: a legfőbb (mindenek felett álló) érdekek meghatározása

Amikor megpróbálják meghatározni a gyermek legfőbb érdekeit, mindenképpen gondoskodni kell az alábbiakról:

1. Meg kell hallani, amit **a gyermek el akart mondani** (és az érettsége, és képességei alapján értékelni kell a lehetséges következményeket)
2. Számításba kell venni a **gyermek családtagjainak** (beleértve a szülőket, testvéreket, felnőtt rokonokat, más, közel álló személyeket) a véleményét, hozzáállását, kapacitásait, és óhajait, szem előtt tartva a gyermekkel való kapcsolatuk jellegét.
3. Figyelembe kell venni a gyermek mindennapi **környezetét** – most, korábban, és a jövőben.
4. Fontolóra kell venni a **szétválasztás vagy hazagondozás** valószínűsíthető következményeit – ott és akkor, ahol kellet.
5. Figyelembe kell venni a gyermek fejlődési szükségleteit.
6. Figyelembe kell venni **minden egyéb, releváns kérdést** – például, vallási, vagy kulturális szükségletek.

>>> Ezt követően vizsgálja meg az egyes ellátási lehetőségek megfelelőségét.

10. Eljárási garanciák: az „elsődleges szempont”

Abban az esetben, ha egy döntés valószínűleg érinteni fogja a gyermeket, akkor az **elsődleges szempontnak** a gyermek legfőbb érdekeinek kell lenni.

Ne feledjük ...

>>> Amikor egy gyermekkel kapcsolatban döntést hozunk, akkor meg kell határoznunk, hogy melyek a legfőbb érdekei. Ez azt jelenti, hogy különböző forrásokból kell információt gyűjteni, és azokat értékelni.

>>> Habár a gyermek legfőbb érdekei élvezik az elsőbbséget, más emberek jogait és legitim érdekeit is figyelembe kell venni – így például a szülőkéét, a testvérekét, a tanárokét, vagy a gondoskodást nyújtókéét.

>>> A gyermek számára a legjobb megoldást kell előnyben részesíteni. Ebbe beletartoznak a rövid és hosszú távú megfontolások.

Ne feledjék, hogy a gyermek legfontosabb érdekeinek az értékelését nem lehet egy adott recept szerint elvégezni: mindig egyedi megoldást kell alkalmazni, és azok mindig az adott körülményektől, és az adott gyermektől függenek.

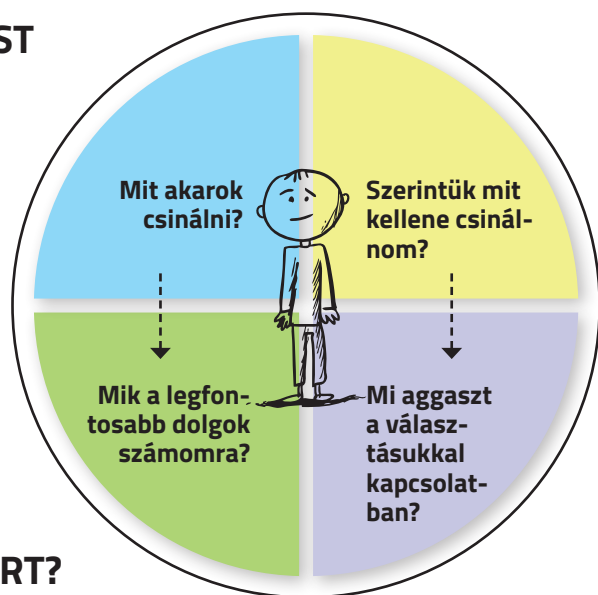
Mindig hagyjuk nyitva a felülvizsgálat, és szükség esetén a döntés módosításának a lehetőségét. A dolgok ugyanis megváltozhatnak!

FONTOS

Képek a feladathoz: A gyermek szemével

1. kép (kivetítendő)

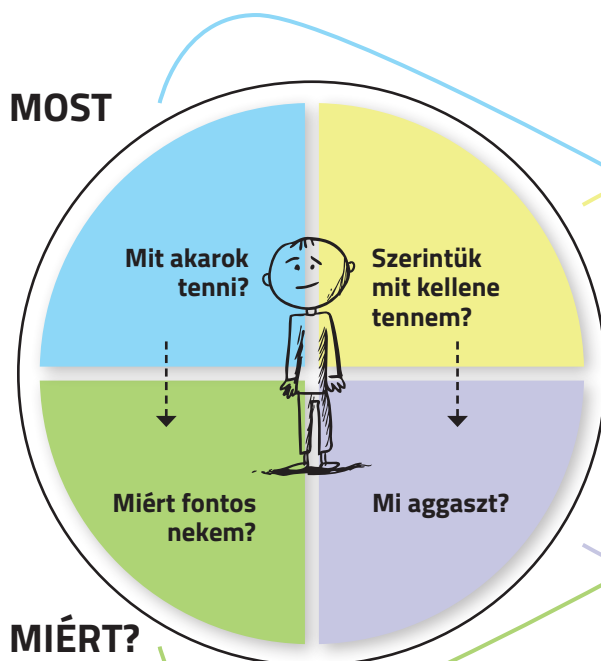
MOST

MIÉRT?

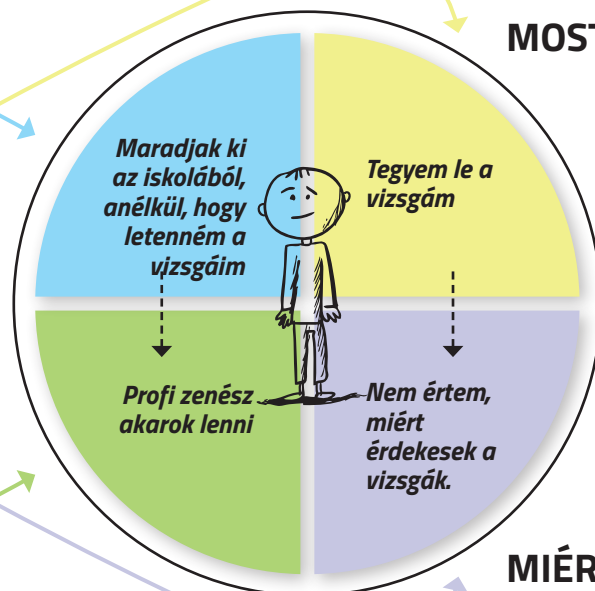
2. kép: Példa (kivetítendő)

MOST

MIÉRT?

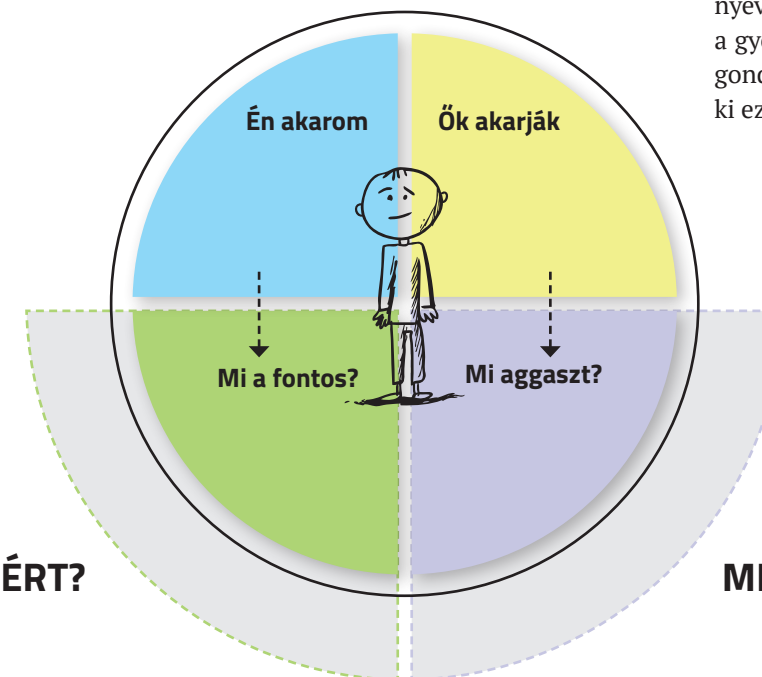
MOST

MIÉRT?

3. kép: Ossza ki a résztvevők között!

A gyermek szemével

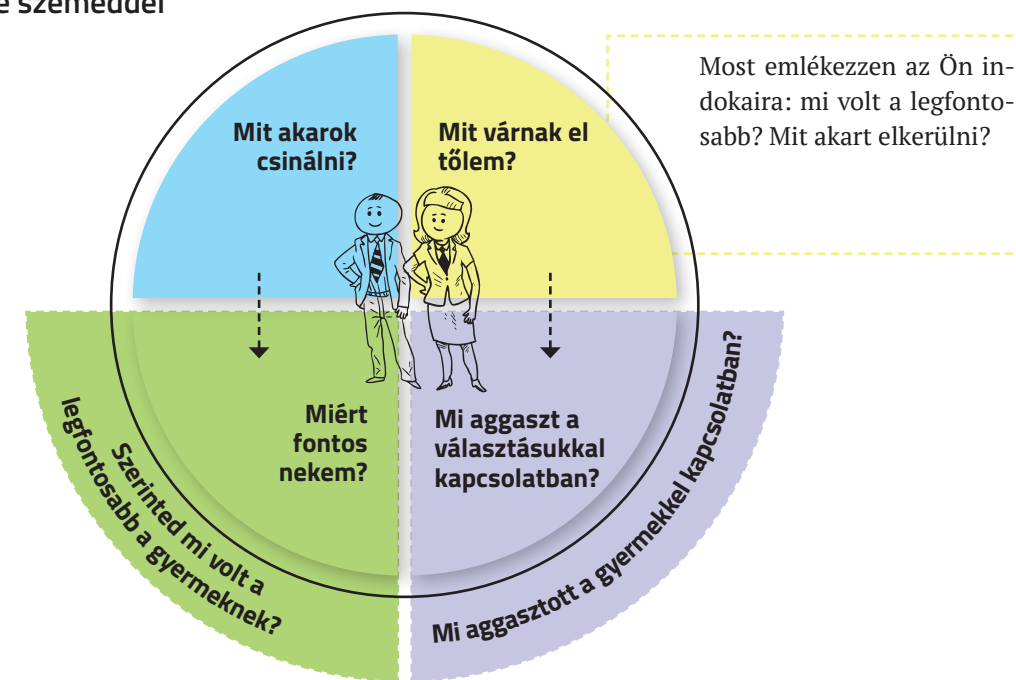
MIÉRT?

MIÉRT?

Gondoljon egy olyan döntésre ahol nem értett egyet a gyermek véleményével. Helyezkedjen bele a gyermek helyzetébe. Mit gondol, ő hogyan töltené ki ezt a diagramot?

4. kép: Kivetítendő kép

A te szemeddel

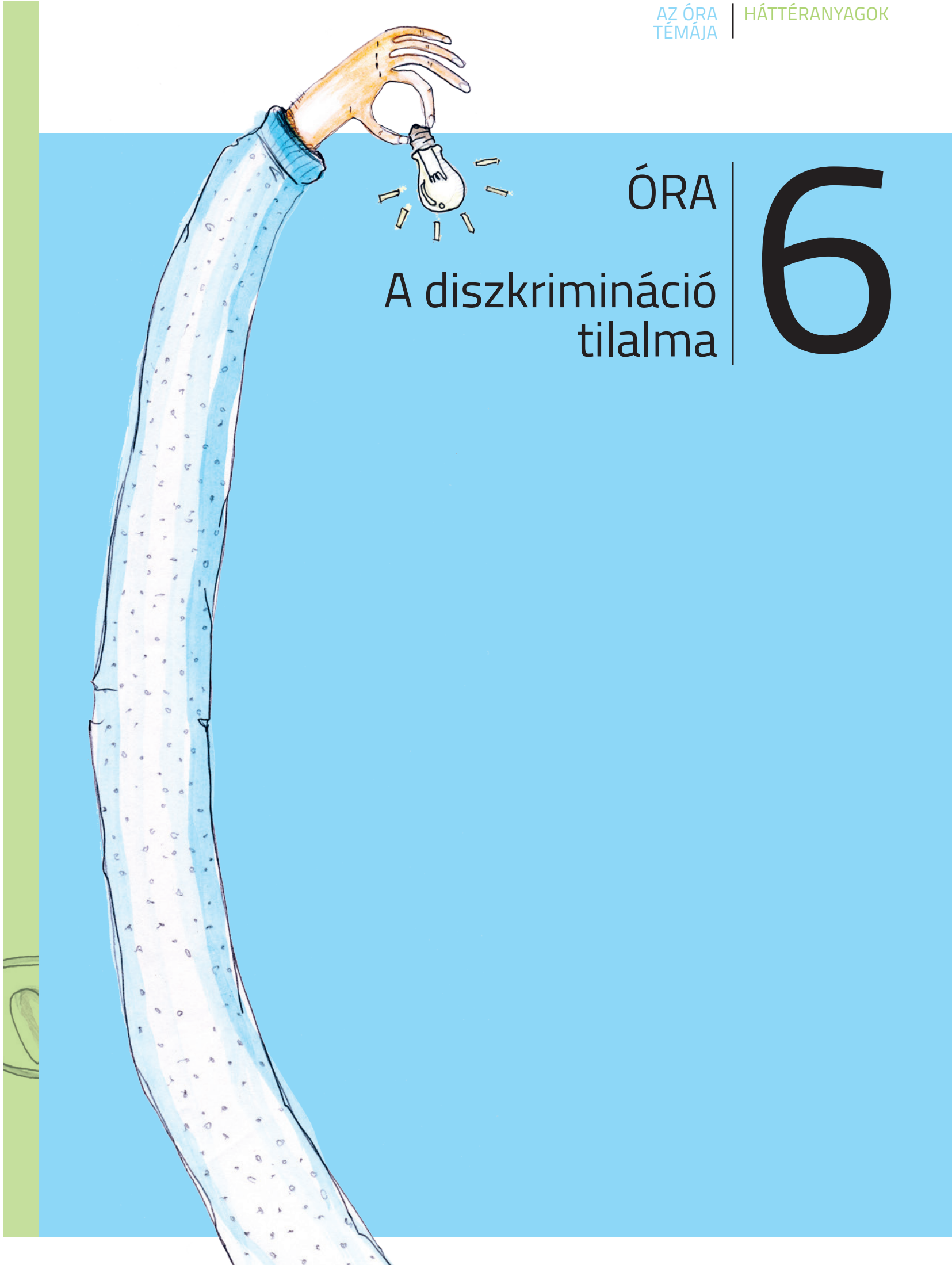
Feladat a csoportoknak:

- >>> Beszéljék meg, hogy az aggodalmaik, és a gyermek aggályai azonosak voltak-e, és ugyanazok a dolgok voltak-e fontosak, mint szerinte.
- >>> Gondolkozzanak el azon, hogyan lehetne ezeket az eltérő prioritásokat összhangba hozni.

ÓRA

6

A diszkrimináció
tilalma

A DISZKRIMINÁCIÓ TILALMA

6. ÓRA:

A DISZKRIMINÁCIÓ TILALMA

Összefoglaló

Ezen az órán át fogják tekinteni a korábbi órákon már megvitatott szempontok javát és áttekintik a pozitív és negatív diszkrimináció fogalmát. Megvizsgálják azoknak a feltevéseknek egy részét, amelyekkel a fiatalokkal való munka során találkozhatunk.

Az óra vázlata

1	Feladat: Hátra és előre	30 perc
2	Kérdések	25 perc
3	Energizálás	5 perc
4	Prezentáció a diszkrimináció jelenségéről	10 perc
5	Megbeszélés: A gondoskodásukban levő gyermekek között van olyan, aki megtapasztalhatja a diszkriminációt?	20 perc

Az óra célja

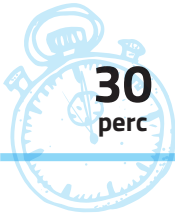
- Az egyenlőség és a diszkrimináció tilalma fontosságának megértése
- A diszkrimináció különböző formáinak bemutatása: közvetlen, közvetett, és rendszerszintű
- Néhány olyan sérülékeny csoport meghatározása, akik gyakran szenvednek a diszkriminációtól, és néhány olyan módszernek a vizsgálata, amelyek segítségével a diszkrimináció megelőzhető

Felkészülés és a szükséges anyagok

- Az első gyakorlathoz nagyon sok helyre van szükség: a résztvevőknek sorba kell állni (és előre, illetve hátra kell lépniük). Egy zsinórral kijelölheti a kiinduló helyzetet (lásd a 79. oldalon található ábrát)
- A oldalon található szerepkártyákról készítsen másolatot
- Készítsen diákat az előadáshoz

Amire figyelni kell az órával kapcsolatban

Feladat: Hátra és előre

1. Mondja el a résztvevőknek, hogy az óra szerepjátékkal kezdődik. Adjon mindenkinek egy kártyát, amire rá van írva egy szerep, és kérje meg őket, hogy csendben olvassák el, és ne mutassák meg másnak.

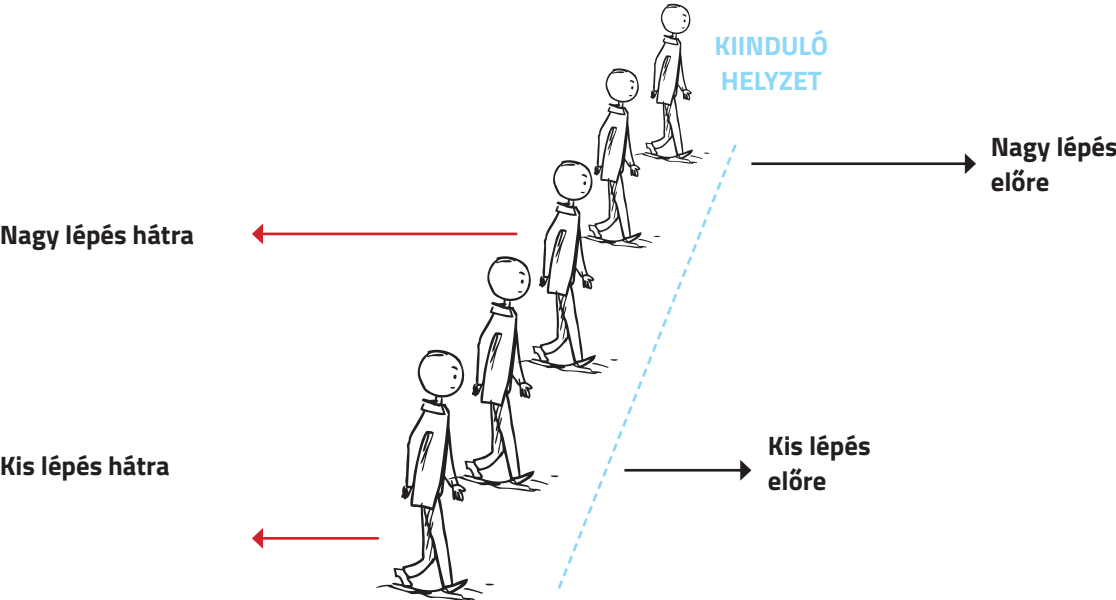
- Ha a terem nem elég nagy, akkor esetleg máshol – vagy a szabadban – kell elvégezni a gyakorlatot. Ha a szabadban csinálják, akkor az előző óra végén figyelmeztetni kell a résztvevőket, hogy ne vesztessenek túl sok időt. Lehet, hogy 5 perccel le kell rövidíteni a feladatot, hogy az embereknek legyen idejük arra, hogy visszamenjenek a terembe.

Tippek

2. Kérje meg a résztvevőket, hogy éljék bele magukat a szerepükbe. Néhány ösztönző kérdést feltehet ennek elősegítésére – például, kérje meg őket arra, hogy képzeljék el a szerep szerint,
 - > azt a helyet, ahol a legtöbb időt tölthetik
 - > azokat az embereket, akikkel a legtöbb időt töltik
 - > azokat a dolgokat, amiket szívesen csinálnak – és amiket nem szeretnek csinálni

Mondja el, hogy nyugodtan hozzátehetnek személyes dolgokat, a kártyán található kevés információ mellé. El kell képzelni egy ahhoz hasonló gyermek életének a részleteit.

3. Kérje meg a résztvevőket, hogy álljanak egymás mellé a teremben, a kiinduló helyzetet jelző zsinórhoz (lásd az ábrát). Mondja el, hogy több állítást fog felolvasni, és el kell gondolkozniuk azon, hogyan érintik az egyes események a szerep szerinti életüket. Az alábbi utasítások szerint vagy előre, vagy hátra kell lépniük a kiinduló helyzetet jelző zsinóron keresztül:

A feladat:

- Ha az állításban szereplő információ jó hír, akkor előre kell lépni. Ha nagyon jó hír, akkor nagyot, ha csak közepesen jó hír, akkor kicsit kell lépni.
- Ha az állításban szereplő információ olyan rossz hír, ami megnehezíti az életet, akkor hátra kell lépni: nagyot, ha nagy kihívásról van szó, és kicsit, ha csak közepesen rossz hírről van szó.
- Ha az állítás nem vonatkoztatható a szerephez, vagy nincs semmilyen hatással, egyhelyben kell maradni.

Tippek:

- Ha az, aki a siket gyermeket mutató kártyát kapta, nem tudja, mit kell tennie, amikor felolvassuk az állításokat, ne válaszoljunk neki közvetlenül: emlékeztessük arra, hogy most egy olyan gyermeket alakít, aki alig hall. Mondja el neki, hogy úgy vegyen részt a feladatban, ahogy ő jónak látja.

4. Olvassa fel az állításokat, és mindegyik között adjon mindenkinek elég időt arra, hogy léphessen.
5. Miután már az összes állítást felolvasta, kérje meg őket, hogy nézzenek körül, hogy lássák, hol állnak a többiek. Néhány résztvevőnek adjon lehetőséget arra, hogy egy kicsit beszélhessen a „gyermek hangján”, és elmondhassa, hogy miért állt oda – előre, vagy hátra – ahova állt. Aztán mindenkit tereljen vissza egy körbe.

A feladat megbeszélése, kérdések

6. Kezdje azzal, hogy „adják fel” a szerepüket. Kérje meg őket, hogy mire hármat számol, mindenki mondja ki hangosan a saját (valódi) nevét. Emlékeztesse őket arra, hogy ettől fogva a beszélgetés a saját nevükben folytatódik.
7. Használja az alábbi vezetőkérdéseket, hogy megtudja a résztvevők érzéseit és benyomásait:
 - > Hogy érezted magad a feladat alatt? Milyen érzés volt a többieknél gyorsabban, vagy lassabban mozogni?
 - > Megjegyzés: Esetleg megkérdezheti a hallás problémákkal küzdő gyermeket alakító résztvevőtől, hogyan érezte magát azáltal, hogy egyáltalán nem tudott részt venni a feladatban.
 - > Tudtál azonosulni a szereppel? Mennyire volt egyszerű más helyébe képzelni magad?
 - > A szerepjáték során melyik kijelentés okozta a legnagyobb nehézséget? Miért?
 - > Az állítások bármelyike diszkriminatív volt? Miért?
 - > A gondoskodásban levő gyerekek között van olyan, aki megtapasztalja a diszkriminációt az élete során? Magyarázd meg, hogy miért gondolod úgy, hogy igen, illetve nem!”

Energizálás

8. A feladat megbeszélését követően a résztvevők fáradtak lehetnek, ezért a diszkriminációval kapcsolatos információk előtt bevethet egy kis energizálást. Ez lehet egy kis mozgás, de más is, attól függően, hogy mi a legjobb az adott helyzetben és csoportnak.

„Mindenki, aki ...”

9. Legyen minden szék körbe rakva, és ne legyenek üres helyek (Ön ne legyen része a körnek). Álljon a kör közepébe, és mondja el, hogy aki a kör közepén áll, annak egy olyan állítást kell mondania, ami azzal kezdődik, hogy „mindenki, aki...”. Ha a kijelentés olyanokra vonatkozik, akik a körben ülnek, azoknak olyan gyorsan kell helyet változtatni, amilyen gyorsan csak tudnak. A kör közepén állónak, amikor az emberek elkezdnek mozogni, helyet kell találnia magának.
10. Mondjon néhány példát:
 - > Mindenki, akin szoknya van ...
 - > Mindenki, aki beszél valamilyen idegen nyelven ...
 - > Mindenki, aki szereti a csokit ...
 - > Mindenki, aki gyerekekkel dolgozik ... (ekkor ugye mindenkinek helyet kell változtatni!)

- > Mondja el nekik, hogy ha a kijelentés érvényes rájuk, akkor helyet kell változtatniuk!
- > Lökődösödni nem szabad!

Prezentáció és beszélgetés: bevezetés a diszkriminációba

11. A 85. oldalon található pontok segítségével adjon elegendő háttérrel a diszkriminációról.
12. A prezentáció végén mutassa meg a 88. oldalon található listát (Elgondolkoztató feladat). Kérje meg őket, hogy gondoljanak a gondoskodásukban levő gyerekekre: más gyerekekhez viszonyítva állnak előttük akadályok?
13. Adjon nekik néhány percet a gondolkodásra, és engedje, hogy megvitassák a gondolataikat a szomszédjukkal.
14. Az utolsó 10 percben kérjen meg mindenkit arra, hogy gondolkozzon el az alábbi kérdéseken:
 - > A gondoskodásukban levő gyerekek esetében találtak-e példát az esetleges diszkriminációra?
 - > Van-e olyan dolog, amivel egyenlő lehetőségeket tudna biztosítani ezeknek a gyermekeknek?

HÁTTÉRANYAGOK

A diszkrimináció tilalma

Tartalomjegyzék

Szerepkártya a gyakorlathoz: Hátra és előre	83
Állítások a feladathoz	84
Prezentáció: Bevezetés a diszkrimináció jelenségébe	85
Elgondolkoztató feladatok	88

Szerepkártyák a gyakorlathoz: Hátra és előre

Megjegyzés

- > Összesen 24 kártya van: elegendő kártyának kell lennie a csoport részére. Legyen egy plusz mindegyik készletből.
- > Használhatja a 84. oldalon található listát, de ki is egészítheti más állításokkal, ha a csoport esetében más, megfelelőbb esetek merülnek fel.

1. készlet: Az alternatív gondoskodásban élő gyermekek

14 éves vagy, és 3 éves korod óta kerekesszékhez kötötten élsz. Emiatt, és azért is, mert nem élsz a vér szerinti családdal, az iskolában néhány gyerek megnehezíti az életed, sok gondot okozva neked. Sokszor előfordul, hogy a hátrányos helyzeted miatt nem tudsz elmenni az iskolai kirándulásokra, vagy nem tudsz részt venni a feladatokban, a játékokban.

15 éves vagy. Imádsz focizni, és amikor még fiatalabb voltál, azt mondták neked, hogy profi focista válhat belőled. De az utóbbi időben meggyűlt a bajod a rendőrséggel. Egy gyermekotthonban laksz, és nem jössz ki ott senkivel.

10 éves vagy, és édesanyáddal akkor költöztetek egy másik országba, amikor édesapád meghalt. Röviddel a megérkezésetek után, édesanyádat lopásért elítélték, és most börtönben van. Te alternatív gondoskodásba kerültél, és nagyon nehéz neked a szüleid nélkül, egy teljesen új környezetben élni.

16 éves vagy. A szüleid eredetileg Szomáliából származnak, de te már ebben az országban születted. Az iskolában te vagy az egyetlen sötét bőrű gyerek. Néhány gyerek „piszkosnak” és „hülyének” nevez, és a Facebook oldaladon rasszista fenyegetéseket kaptál. Nevelőszülőkkel élsz, és állandóan úgy érzed, hogy a nevelőszüleid nem szeretnek úgy, mint a saját gyerekeiket.

14 éves vagy. Egy évvel ezelőtt téged, és a többi testvéredet nem ugyanabban az intézményben helyezték el. Ők együtt maradtak, de nagyon messze vannak ahhoz, hogy találkozhass velük. Az új lakóhelyeden nincsenek barátaid.

17 éves vagy, és hamarosan kikerülsz az iskolából – és elkerülsz a nevelőszüleidtől. Mivel a legtöbb témazáródon megbuktál, nagyon aggaszt a jövőd. Nem tudod, hol fogsz lakni, és hogy fogod magad eltartani. Azt mondták, hogy neked kell megállni a helyed a világban, és a nevelőszüleid a jövőben nem tudnak neked segíteni.

16 éves vagy, és az elmúlt 6 év alatt 4 különböző intézményben laktál. Amikor más helyre kerültél, új iskolába kellett menned. Senkiben sem bízol. Hamarosan kikerülsz a gondoskodásból, és nincs hová menned.

11 éves vagy, és roma származású. Azért kerültél gondoskodásba, mert a gyermekvédelmi szakemberek úgy gondolták, hogy otthon nem gondoskodnak rólad megfelelően. Te ezt nem akartad, és a családtagjaid közül senki sem akarta. Az iskolában a többi gyerek csúfol, és a tanárok is pikkelnek rád.

13 éves vagy, és azalatt kerültél gondoskodásba, ami alatt a szüleid menedékkérelmét elbírálják. Nem beszélsz jól magyarul, és a gyámoddal még soha nem találkoztál. Nem tudod, hogy fogsz jól tanulni, pedig a régi iskoládban mindig a te jegyeid voltak a legjobbak.

13 éves vagy. Tanulási nehézséggel küzdesz, és gondot okoznak az iskolai feladatok. A gyerekek csúfolnak, és a tanárok nem veszik figyelembe a szükségleteidet. Imádsz festeni, de nincs pénzed arra, hogy anyagokat vegyél a festéshez. A gondozóid nem adnak neked túl nagy szabadságot: az iskola vége után nem mehetsz ki, és hétféteken is csak felügyelet mellett.

14 éves vagy. A vér szerinti apád megerőszakolt, és már 3 éve gyermekvédelmi gondoskodásban élsz. Az iskolában állandó problémáid vannak, és már az öngyilkosságra is gondoltál. A gyámoddal nem akarsz beszélni, mert néhány hónappal ezelőtt, a megkérdezésed nélkül, elolvasta a naplódát.

Édesapád erőszakosan viselkedett az édesanyáddal, ezért 6 hónappal ezelőtt gondoskodásba kerültél. Szeretnél az édesanyáddal találkozni, de a gyámod nem engedi. 13 éves vagy, és azt gondold, hogy homoszexuális hajlamaid vannak. Nem tudod, kivel beszélhetnél.

15 éves vagy, és 6 éves korod óta gondoskodásban élsz. A gyámoddal nagyon jó a kapcsolatod. Rendszeresen találkoztok, és bármikor felhívhatod, amikor meg szeretnél beszélni valamit. Szeretsz iskolába járni, és sok barátod van, de az iskolán kívüli dolgokban nem mindig tudsz hozzájuk csatlakozni, mivel nincs pénzed.

12 éves vagy, és 4 éve élsz a nevelőszüleiddel. Nagyon jól érzed magad, van külön szobád, számítógéppel és tévével, és a nevelőszüleid kedvesek, és szeretnek. Mindig melletted állnak, ha valami nincs rendben.

12 éves vagy, és már 5 éve ugyanazoknál a nevelőszülőknél laksz. Születésed óta szinte teljesen siket vagy. Szereted a nevelőcsaládot, és majdnem boldog vagy, de gyakran gondolsz a „rég” édesanyádra, akit soha nem láttál. Senki sem mondta el neked, hogy mi történt, és miért kellett tőle elválnod.

15 éves vagy, és profi zenész szeretnél lenni. Néhány iskolatársaddal egy zenekarban zenélsz, de a nevelőszüleid erőltetik, hogy többet tördőj az iskolai feladataiddal. Nem kapsz tőlük zsebpénzt, és csak akkor mehetsz el otthonról, ha „van rá pénzed”.

2. készlet: A vér szerinti családjukkal élő gyerekek

17 éves vagy, és hamarosan befejezed az iskolát. Otthon külön szobád van, és a szüleid jó anyagi körülmények között élnek. Az iskolai eredményeid nagyon jók, és egyetemre akarsz menni.

14 éves vagy, és amikor nagyon fiatal voltál, volt egy baleseted, ezért kerekesszékekben vagy. Nehezen tudod megoldani, hogy iskola után találkozz a barátaiddal, és úgy érzed, hogy nekik sok olyan közös dolguk van, amikben te nem tudsz osztozni.

A családotd pár évvel ezelőtt költözött ebbe az országba. Nagyon fontosak számodra, és a húgoddal nagyon szoros a kapcsolatod. A szüleid mindketten munkanélküliek, és az iskolában azzal csúfolnak, hogy „koszos” vagy, és bevándorló.

16 éves vagy, és homoszexuális kapcsolatod van. Nem tudod, hogy ezt elmondhatod-e a szüleidnek. Nagyon büszkéek rád, mert jók az iskolai eredményeid. Nem tudod, mi lesz veled, ha a partnered főiskolára megy, az ország másik részébe.

Nagyon nehéz a helyzeted otthon. Édesanyád alkoholist, és édesapád rokkant nyugdíjas. Elsősorban te gondoskods róla. Elvileg segítséget kellene kapnod az önkormányzattól, de a családsegítő szinte soha nem veszi fel veled a kapcsolatot. 14 éves vagy.

Roma vagy és az iskolában sokat csúfolnak. A családotd megpróbált beszélni a tanárokkal, de ők nem hallgattak rájuk. Rendszeresen lógsz az iskolából, és olyan idősebb gyerekek társaságában, akik közül néhánynak már volt dolga a rendőrséggel.

17 éves vagy, és az édesapád már elintéztet neked egy munkát az egyik helyi cégnél. Nem szeretsz iskolába járni, és már alig várod, hogy kikerülj onnan, és éld a „valódi életet”. Azt reméled, hogy összeköltözhetsz a barátnőddel.

17 éves vagy. Még nem tudod, hogy mit fogsz csinálni az iskola elvégzése után: a környéken nincs munkalehetőség, és a családotdnak anyagi gondjai vannak. Főiskolára szeretnél menni, de a szüleid azt mondták, hogy ideje neked is hozzájárulni a család jövedelméhez.

Állítások a feladathoz

- Az osztálytársaid ezen a hétvégén étterembe mennek.
- A gyámod lemondja a mai találkozótokat (ha nincs, maradj a helyeden).
- Új matek könyvet kell vened: a tanár szerint erre mindenkinek szüksége van a vizsgához.
- Az iskolában minden tanulóat arra kértek, hogy írjon “A családom”-ról. A legjobb írásokat közlik az iskolai újságban.
- Az osztályod a hegyekbe megy üdülni. Kaptál egy listát arról, hogy mit kell magaddal vinni.
- Hivatalos panaszt akarsz tenni egy felnőtt ellen az iskolából, aki szexuális célzattal megkörnyékezett.
- A hétvégeken egy újfasiszta csoport tüntetéseket szervez.
- Az iskolaigazgató beszédet mond az egyetemi oktatás fontosságáról. Aki egyetemet végez, sikeres lesz az életben!
- Aggaszt, hogy testi kapcsolatot létesíts valakivel. Tanácsra lenne szükséged.

- Az iskolában az egyik, HIV/AIDS témában tartott előadásban felhívták a figyelmet a homoszexuális kapcsolatok veszélyeire.
- Ma délután sportolnak a diákok az iskolában.
- Izgalmas, új számítástechnikai szakkör indul ma délután az iskolában. Minden fiúval küldtek egy levelet a szülőknek, és megkérdezték, hogy érdekl-e őket.
- A helyi polgármester beszédeket tart, amikben a roma közösséget és a bevándorlókat okolja a bűncselekmények számának növekedéséért.
- Ma disznóhús volt ebédre.
- Az egyik tanárról kiderült, hogy lesbikus. A facebook oldalára rengeteg gyűlölködő levél érkezik, és a gyerekek az iskolában nyíltan gúnyolják.
- Az iskolát meglátogatja egy helyi híresség. Két fiút választottak ki az üdvözlésére, és arra, hogy körbevigye őt az iskolában.
- Véletlenül meghalod, hogy a tanárod azt mondja: „a fehér emberek sokkal intelligensebbek a többi fajnál”.

Prezentáció a diszkriminációról

1. A diszkrimináció tilalma

A diszkrimináció tilalma különálló jog, és egyben olyan elv is, amit minden, a gyermekekkel kapcsolatos döntés esetén alkalmazni kell.

Az ENSZ Gyermekjogi egyezményének 2. cikke fekteti le a diszkrimináció tilalmának alapjait.

“Ha varázsló lennék, akkor a világ összes elméjét összeszedném, és olyanná varázsolnám, hogy ne láthassák a bőrszínt, a nemet, és a vallási hovatartozást, és minden olyan dolgot, amit az emberek megítélnek, láthatatlanná tennék.”

Alternatív gondoskodásban élő fiatal (Videó hangok)

A cikk 2 részből áll:

- >>> Az első rész szerint biztosítani kell, hogy minden gyermek jogát tiszteletben tartsák és biztosítsák, függetlenül az etnikai hovatartozástól, bőrszíntől, nemtől, anyanyelvtől, stb.
- >>> A második rész szerint abban az esetben, ha egy gyermek a fenti tényezők bármelyike miatt hátrányos helyzetben kerül, akkor aktívan tenni kell azért, hogy megszűnjön a hátrányos megkülönböztetés.

2. A diszkrimináció tilalmának megértése

- >>> A diszkrimináció tilalmának tulajdonképpen az egyenlőség egy másik értelmezése. A diszkrimináció tilalma azt jelenti, hogy az alapvető jogok és az emberi méltóság vonatkozásában mindenki egyenlő.
- >>> A diszkrimináció a tisztességtelen bánásmódot, illetve gyakorlatot jelenti.

A diszkrimináció tilalmáról szóló cikk eltér a többitől: ez a többi gyermekkel való összehasonlításról szól. Egy gyermek, aki megtagasztalja a diszkriminációt, hátrányos helyzetben van a többiekhez képest.

FONTOS

3. A gyermekjogok az alapvető és minimális védelmet biztosítják

A többi cikk:

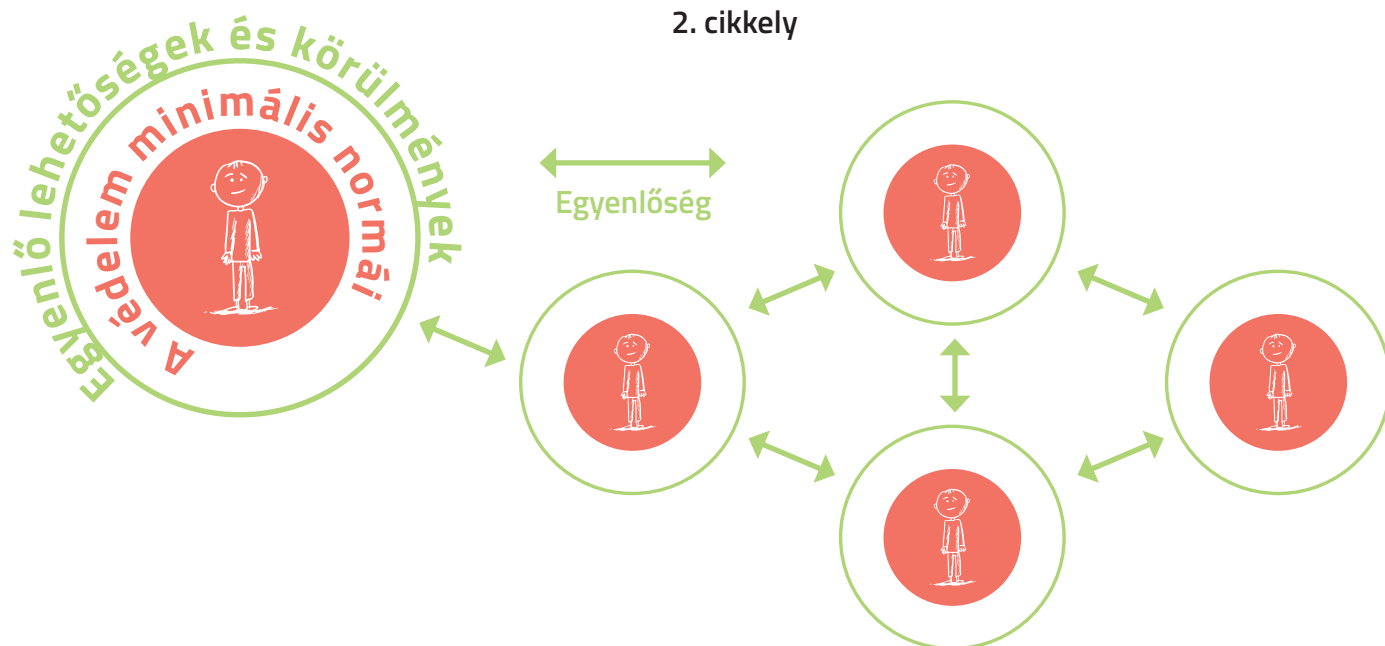
Biztosítják az olyan emberséges, és méltó bánásmódot, amelyik tiszteletben tartja a gyermekek emberi méltóságát és személyiségét.

Például:

- Ne sodord veszélybe a gyermek életét!
- Ne okozz neki fizikai fájdalmat!
- Ne alázd meg!
- Biztosítsd számára a tanulási lehetőséget!

4. A 2. cikk biztosítja az egyenlő lehetőségeket és körülményeket

2. cikkely

5. A diszkrimináció formái: közvetlen

Közvetlen diszkriminációra akkor kerül sor, amikor kiválasztunk egy embert, vagy egy csoportot, és annak alapján, amilyennek gondoljuk, vagy képzeljük őket, másképpen bánunk velük, mint a többiekkel. Például:

- „A fiúk fémmunkás dolgokat tanulnak, a lányok főzést”
- „Ez a gyerek menedékkérő, és valószínűleg nem fog sokáig ebbe az iskolába járni. Nem engedélyezzük a meghallgatását az iskolai színdarabhoz.”
- „A roma gyerekeknek más osztályba kell járni.”
- „Nem hagyjuk, hogy azonos neművel létesíts kapcsolatot.”

Ezeket a **gyermeket megfosztjuk** a lehetőségeiktől, mert **tisztességtelen feltételezéssel élünk** azzal kapcsolatban, hogy képesek valamit megtenni, vagy hogy mit szeretnének tenni.

6. A diszkrimináció formái: közvetett

A közvetett diszkrimináció esetében figyelmen kívül hagyjuk, vagy megfelelkezünk azokról a különbségekről, amik fontosak, és mindenki esetében ugyanazokat a szabályokat, vagy elveket alkalmazzuk – még akkor is, ha néhány gyermek azokat nem tudja igénybe venni, vagy ténylegesen hátrányos helyzetben van.

Például:

- „Felolvasom az állításokat” – még akkor is, ha van egy siket gyermek az osztályomban
- „Mindannyian kempingezni megyünk!” – még akkor is, ha az egyik gyermek tolószékes, és nem tud jönni
- „Ezt a cikket, házi feladatként, mindenkinek el kell olvasni” – még akkor is, ha az egyik gyereknek más az anyanyelve, és nem tud magyarul olvasni

Ezek a gyerekek nem tudnak részt venni, és megfosztjuk őket a lehetőségtől, mivel **nem tétünk engedményeket** az eltérő képességeik, vagy az előttük álló akadályok miatt.

7. A diszkrimináció formái: rendszerszintű vagy általános

A **rendszerszintű vagy általános diszkriminációt** a társadalomban, vagy egy intézményben létező azon **szabályoknak, viselkedési formáknak, vagy normáknak** a jellemzésére használjuk, amik adott csoportok számára szisztematikus akadályokat jelentenek.

Például:

- Az általános előítélet, miszerint a „romák bűnözők”, befolyásolja azt, amilyennek tartjuk őket, és ahogy a rendőrség, a tanárok, a többi gyerek, és a társadalom egésze bánik velük.
- Amikor a szülői gondoskodás nélkül élő gyermekek 18 évesek lesznek, már nem számíthatnak többé az állam, vagy a szüleik támogatására.
- Az általános nézet, miszerint a homoszexuális kapcsolatok nem „normálisak”, vagy „egészségtelenek” azt jelenti, hogy a gyermekek nem minden esetben érzik úgy, hogy beszélhetnek az ilyen jellegű kapcsolataikról, vagy nem létesíthetnek azonos neműekkel kapcsolatot.

„A fiatalok tényleg félnek, mert el kell menniük, amikor 18 évesek lesznek. Hallottam, hogy némelyikük még az iskolából is kimarad azért, hogy még egy évig az otthonban lakhasson.”

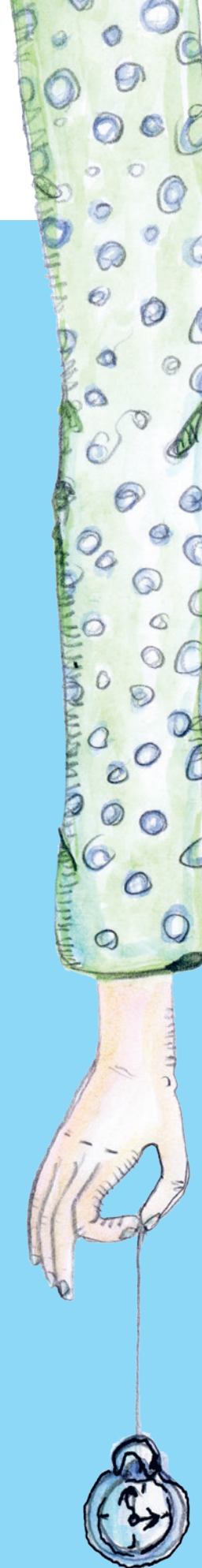
Alternatív gondoskodásban levő fiatal (Videó hangok)

8. Mit jelent mindez a napi munkában?

- Mindig gondoljunk azokra a feltételezésekre, amikkel a hátrányos helyzetű gyermekek esetében élünk.
- Ne feledjük, hogy a gondoskodásban élő gyermekek sok szempontból hátrányos helyzetűek: gondoljunk a nehézségeikre, problémáikra.
- Minden esetben próbáljuk meg elképzelni azt, ami akadályozhatja a gyermekeket a jogaik teljes gyakorlásában és élvezetében.
- Bánjunk a gyermekekkel egyénként, és minden döntésünket egyedi alapon hozzuk meg.

ÓRA

7

A kihívásokkal való
szembenézés

- Két gyermekkel nem bánhatunk különbözően csak azért – például – mert az egyiknek más az etnikai hovatartozása, mert fogyatékossgal él, más a szexuális orientációja, vagy a neme...
...akkor, ha a fenti szempontok egyike sem érdekes az adott döntés, vagy bánásmód szempontjából.
- Aktívan kell támogatnunk a gyermeket, amikor – például – az etnikai hovatartozása, fogyatékossga, szexuális orientációja, vagy neme miatt hátrányos helyzetben van, és nem tud a többiekhez hasonlóan élni a jogaival.
- Ismernünk kell azokat a lehetőségeket, amikkel a gondoskodásban élő gyermekek – mivel gondoskodásban élnek – nem tudnak élni, és azokat a viselkedési formákat, amiktől szenvednek.
- Meg kell kérdőjeleznünk és dacolnunk kell azokkal az általános feltételezésekkel, előítéletekkel, amik egyes gyermekeket hátrányos helyzetbe hoznak.

Megjegyzés

- > Hívja fel a résztvevők figyelmét „A gyermekek jogainak biztosítása” című kiadvány 22. és 43-45. oldalára, ahol a diszkrimináció tilalmáról van szó.

Elgondolkoztató feladatok

Dolgozol olyan gyerekekkel, akik...

- >>> Lányok?
- >>> Fogyatékossgal élnek?
- >>> Nem anyanyelvi szinten beszélnek a magyar nyelvet?
- >>> Romák?
- >>> Bevándorlók?
- >>> Homoszexuálisak?
- >>> Transzneműiek?
- >>> Afrikai, vagy ázsiai származásúak?
- >>> Egy etnikai, vagy vallási csoport tagjai?
- >>> Más olyan csoport tagjai, amit általában diszkriminálnak?

Tudunk mondani olyan akadályokat, amikkel nekik meg kellett küzdeniük, míg más gyerekeknek nem?

7. ÓRA:

A KIHÍVÁSOKKAL VALÓ SZEMBENÉZÉS

Összefoglaló

Eddig már nagyon sok témáról beszéltünk, ezért a mostani, és a következő óra lehetőséget biztosít a résztvevőknek, hogy elgondolkodjanak mindezeknek a gyakorlati alkalmazásáról. A mostani óra alatt a résztvevők felkészülnek egy szerepjátékra, amiben szimulálnak néhány olyan párbeszédet, amire a munkába való visszatérésük után sor kerülhet.

Az óra vázlata

1	Bevezetés az utolsó két órához	5 perc
2	Prezentáció és beszélgetések: a fiatalok tájékoztatása a jogaikról	25 perc
3	A szerepjáték bemutatása	10 perc
4	Feladat: A szerepjátékra való felkészülés a kiscsoportokban	30 perc
5	Szerepjáték: Beszélgetés	20 perc

Az óra célja

- A korábbi órákon tanultak megszilárdítása
- A fiatalok bevonása fontosságának a megértése, és ennek felvétele a gyermekek jogainak hatékony alkalmazási módszerei közé
- Azoknak a kihívásoknak a felmérése, amikkel a gyermekjogok alkalmazása során szembe kell nézni, és a kihívások kezelésére szolgáló néhány stratégia vizsgálata

Felkészülés, és a szükséges anyagok

- Ha lehetséges, még a nap elején írja össze azokat a kérdéseket, amiket a résztvevők a post-it-ekre írtak. Ha nem tudja megcsinálni, akkor legyenek kéznél ezek a post-it-ek
- Gondoskodjon arról, hogy a résztvevőknél ott legyen a „Fedezd fel a jogaidat” című kiadvány egy példánya
- Nyomtassa ki a 97. oldalon található szerepkártyákat. Legyen elég példány minden kártyából a csoport negyede számára: ha 20 résztvevő van, nyomtasson 5 példányt az egyes szerepkártyákból
- A csoportoknak flipchart papírra, és markerekre lesz szükségük
- A prezentációhoz fűzött megjegyzésekről készítsen diákat

Amire figyelni kell az órák kapcsán

Bevezetés az utolsó két órához

- Már az óra elején mondja el, hogy milyen sok új elképzelés és ötlet hangzott el a tréningen. Ezek, minden valószínűség szerint, sok kérdést vetettek fel a résztvevőkben. Mondja el, hogy ezen az órán, és a következőn négy fontos kérdéssel fognak foglalkozni:
 - Mit jelent mindez a munkánkban, és hogyan tudjuk a gyakorlatban alkalmazni?
 - Milyen nehézségekkel és kihívásokkal kell majd szembenéznünk?
 - Milyen segítségre lehet szükségünk, vagy mi segíthet nekünk?
 - Ki támogathat és segíthet bennünket – és hogyan?
- Magyarázza el, hogy a (fenti) kérdéseket elsősorban egy szerepjáték során teszik majd fel, amiben a résztvevők elképzelik azokat a beszélgetéseket, amikre a munkába való visszatérésük után kerülhet sor – először a fiatalokkal, majd a főnökükkel, és akár szakpolitikai döntéshozókkal is. Erre a tevékenységre, feladatra a mostani óra egy részében, és a következő óra egy részében kerül sor.

Prezentáció és beszélgetések, viták: a fiatalok tájékoztatása a jogaikról

- Kérdezze meg, mit gondolnak arról, hogy egy mostani munkaértekezletük tartalmát megosszák azokkal a fiatalokkal, akikkel együtt dolgoznak. Szívesen megtennék?
- Hallgasson meg néhány hozzászólást: egy flipchart papírra készíthet két különböző listát:
 - Érvek mellett, hogy mindent megosszanak a gyerekekkel
 - Aggályok amiatt, hogy mindent elmondjanak a gyerekeknek
- A 94. oldalon található prezentáció pontjait használja fel a résztvevők által adott válaszok kiegészítéséhez. Emlékeztesse őket arra, hogy valójában ez nem választás kérdése! A fiatalokért felelős felnőtteknek a feladatai közé tartozik a fiatalok informálása a jogaikról.
 - Kérje meg a résztvevőket arra, 10 perc alatt nézzék át a „Fedezd fel a jogaidat!” című kiadványt a szomszédjukkal együtt. Kérje meg őket arra, hogy elsősorban a „jegyzetfüzet” jelzésű oldalakat nézzék (lásd: 12, 18, 22, 24, 26, 30).
 - Kérdés: ezek a feladatok hasznosak lennének azoknak a fiataloknak az esetében, akikkel együtt dolgoznak?
- Kb. 10 perc elteltével kérje meg, hogy röviden mondják el a véleményüket erről. Aztán beszéljen a következő szerepjátékról.

A szerepjáték bemutatása

7. Mondja el, hogy ennek a feladatnak az alábbiak a céljai:
- > Képessé tenni a résztvevőket, hogy feldolgozzák a munkaértekezlet tartalmát
 - > Felkészíteni őket azokra a beszélgetésekre, amikre a munkába való visszatérésük után kerülhet sor
 - > Képessé tenni őket arra, hogy végiggondolják az előttük álló kihívások egy részét – és stratégiákat dolgozzanak ki a kezelésükre
8. Mondja el nekik, hogy a szerepjáték során két „beszélgetést” fognak eljátszani. Az elsőben egy fiattal beszélgetnek, míg a másodikban a főnökeikkel, és különböző szinteken dolgozó szakpolitikáért felelős tisztségviselőkkel. A folyamat bemutatásához megmutathatja nekik a 96. oldalon látható képeket.
9. A résztvevőket ossza 4 csoportra – 2 csoport jusson mindegyik „beszélgetésre”.
- 1. beszélgetés:**
- **A csoport:** Gyermekvédelmi szakemberek (1)
 - **B csoport:** Fiatalok
- 2. beszélgetés:**
- **C csoport:** Gyermekvédelmi szakemberek (2)
 - **D csoport:** Szakpolitikai döntéshozók
10. Ossza ki a szerepkártyákat, és kérje meg a résztvevőket, hogy olvassák el azokat. Ellenőrizze, hogy értik-e a feladatot, és mondja el a csoportoknak, hogy 30 percük van a beszélgetésre való felkészülésre. Mondja el, hogy az első beszélgetésre a szünet előtt kerül sor, míg a másodikra az utolsó órán.
11. Mielőtt csoportokba szerveződnének, a nap elején a post-it-ekre írt kérdéseket rakja ki jól látható helyre. Kérje meg a résztvevőket, hogy írják le maguknak azt, vagy azokat, ami(k) szerintük egyértelműen vonatkozik a munkájukra.

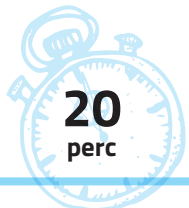
Feladat: Felkészülés a szerepjátékra kiscsoportokban

12. Amikor ezzel készen vannak, mondja el nekik, hogy a csoportjukban hozzá láthatnak a felkészüléshez.

Tippek

- Esetleg érdemes emlékeztetni elsősorban a B és a D csoportot arra, hogy ennek a feladatnak a célja a munkájuk segítése! Ezért lehetőleg ne karikatúra jellegű fiatalok, vagy szakpolitikai képviselők szerepeljenek a játékban. Ehelyett inkább próbálják meg elképzelni ezeknek az embereknek az indokolt, és valós aggályait.

Szerepjáték: Beszélgetés

13. 30 perc elteltével az összes résztvevő gyűljön össze ismét az első beszélgetésre. Úgy rendezze el a székeket, hogy az A csoport gyermekvédelmi szakemberei szemben üljenek a „fiatalokkal”.
14. Emlékeztesse őket arra, hogy a beszélgetés a 2 csoport rövid prezentációjával kezdődik – és azt is, hogy 4 perc elteltével mindegyik prezentációt félbeszakítja majd, hogy maradjon elég idő a kérdésekre, és a beszélgetésre.
15. Kérje meg először a gyermekvédelmi szakembereket, majd a fiatalokat, hogy tartsák meg az előadásukat. Ezután jöhetnek a kérdések.
- Megengedheti, hogy a másik 2 csoport tagjai is feltehessenek kérdéseket, ha van rá idő. De biztosítson elsőbbséget a most folyó „beszélgetésnek”, és emlékeztesse a többieket arra, hogy a szünet után lesz lehetőségük a kérdések felvetésére. Lejegyzetelhetik mindazt, ami szerintük fontos lehet a beszélgetésük során.

- A kérdéses során kérje meg őket arra, hogy röviden szóljanak hozzá, illetve rövid kérdéseket tegyenek fel.

- Gondoskodjon róla, hogy a mostani két csoport minden tagja lehetőséget kapjon a hozzá szólásra: részesítse előnyben azokat, akik még nem beszéltek.
16. 20 perc elteltével zárják le a beszélgetést, és mondja el, hogy a következő óra a C és a D csoport előadásával kezdődik.

Tippek

HÁTTÉRANYAGOK

A kihívásokkal való szembenézés

Tartalomjegyzék

Prezentáció: A fiatalok tájékoztatása a jogaikról	94
Feladat: A folyamat bemutatása (képek)	96
Feladat: Szerep-kártyák	97

Prezentáció: A fiatalok tájékoztatása a jogaikról

„Jó eredményeket érünk el, amikor együttműködve csináljuk a dolgokat – látjuk őket az egyetemeken, a munkahelyükön, a családjukkal: megtapasztaljuk a munkánk eredményét”

Egy családgondozó

1. Három különböző ok:

Különböző okok miatt kell biztosítanunk, hogy a gyermekek valóban értsék és ismerjék a jogaikat:

1. **Etikai okok** – ez a helyes dolog
2. **Pragmatikus okok** – segít a gyermeknek, és nekünk is a munkánk során
3. **Jogi okok** – Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye, és más jogszabályok alapján kötelességünk ezt tenni

2. A fiataloknak joguk van ahhoz, hogy ismerjék a jogaikat!

- Az egyezmény **29. cikke** biztosítja a gyermekek számára a tanuláshoz való jogot, ami elvezet „az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok kifejlődéséhez”.
- Az egyezmény **13. cikke** biztosítja a gyermekek számára az **információ megszerzéséhez és megosztásához**, továbbá minden elképzelés velük és általuk való megosztásához való jogot.

3. Számos erkölcsi érték

Az emberi jogok és a gyermekek jogainak a megértése révén a fiatalok számos olyan **erkölcsi értéket ismernek meg**, amiket a saját viselkedésükre, és a velük kapcsolatba kerülő felnőttek viselkedésére egyaránt hatással van.

A fiataloknak például tisztában kell lenni azzal, hogy a bántalmazás, rossz bánásmód helytelen – függetlenül attól, hogy az erőszakot a szülő, a tanár, vagy a gondozó követi el, vagy saját maguk pl. egy másik gyermekkel szemben.

Tudniuk kell, hogy **joguk van** olyan bánásmódhoz, ami tiszteletben tarja a jogaikat; és tudniuk kell azt is, hogy tiszteletben kell tartaniuk mások jogait.

4. Bizalom és megerősítő képessé tétel (empowerment)

A világos és egyértelmű erkölcsi normák segítenek abban, hogy a fiatalokat megerősítsük és **képessé tegyünk** a dolgok véghezvitelére. Magabiztosságot ad nekik ahhoz, hogy **megkérdőjelezzék a jogsértő viselkedést**.

- Ez a **fejlődésük**, és az **érzelmi jól-létük** miatt fontos
- Fontos kifejleszteni a gyermekjogok **tiszteletének a kultúráját**
- A **számonkérhetőség** miatt is fontos

„Alternatív gondoskodásban felnövő fiatal vagyok. A tapasztalataim azt bizonyítják, hogy ha támogatást kapunk, akkor meg tudjuk változtatni az életünket; el tudjuk érni a céljainkat, és a társadalom aktív tagjaivá tudunk válni.”

Alternatív gondoskodásban élő fiatal

5. Számonkérhetőség

Ha nem tárjuk fel a jogsértéseket, és nem oldjuk meg azokat, vagy nem teszünk ellenük panaszt, akkor nem beszélhetünk számonkérhetőségről.

A fiataloknak érezniük kell, hogy a **jogaik védelmet élveznek** és tudniuk kell, hogy a **panaszukat komolyan veszik**.

A számonkérhetőség az alábbiakat jelenti ...

- Annak biztosítását, hogy megfelelő intézmények és eljárások működnek a **jogsértések monitorozásához** és a **panasztételhez**
- Annak garantálását, hogy ismerik, és tudják használni ezeket a mechanizmusokat (szükség esetén titokban)
- A bántalmazással kapcsolatos bejelentések nyomon követését és a megfelelő intézkedések megtételét

6. A bizalom kiépítése

Ha a fiatalok úgy érzik, hogy tiszteletben tartják a jogaikat, és úgy érzik, hogy a döntéseket az ő legfőbb érdekeik szem előtt tartásával hozzák meg, ez segít az **őszintébb és bizalmon alapuló kapcsolat** kiépítésében.

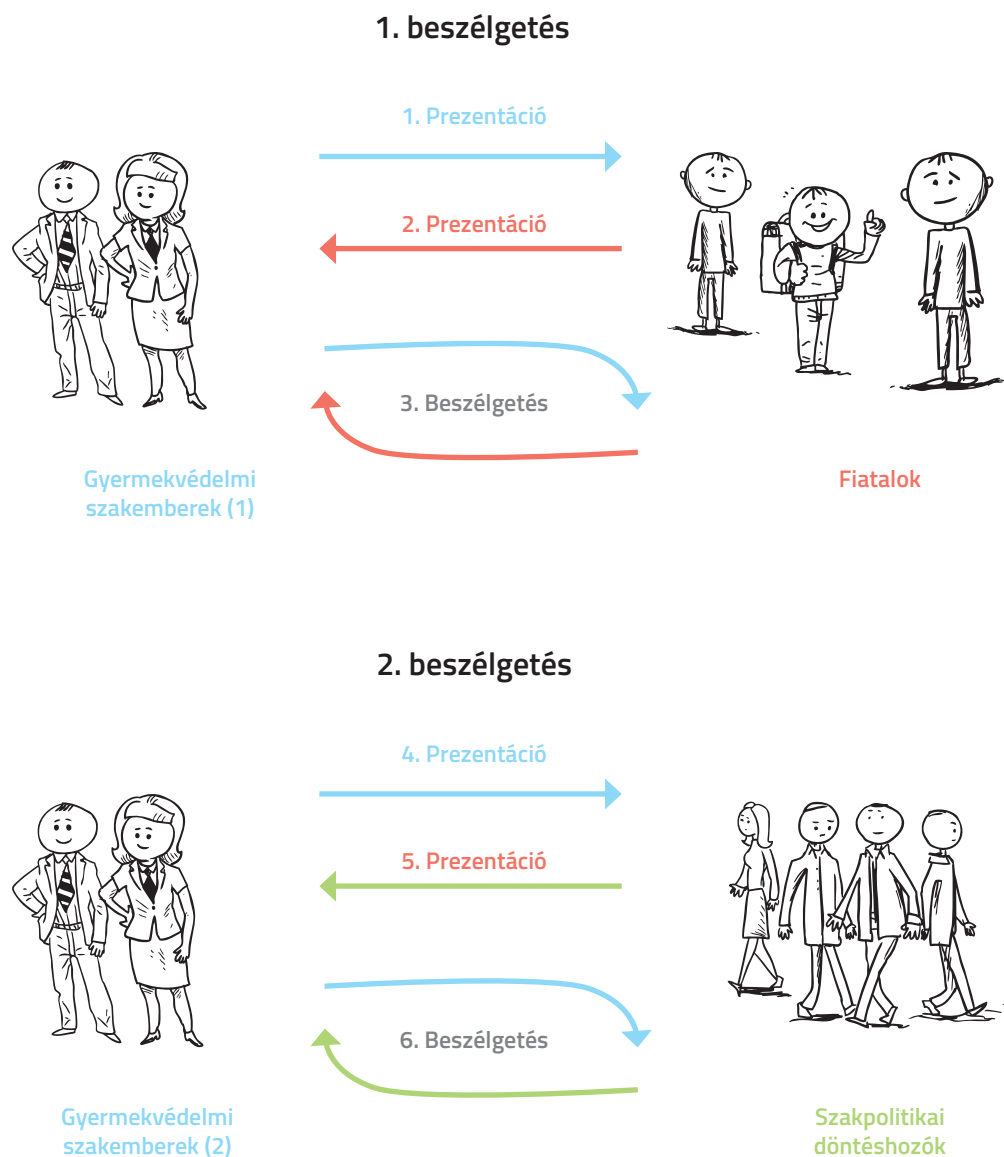
- Nagyobb valószínűséggel beszélnek a gondjaikról
- Nagyobb valószínűséggel bánnak tisztelettel
- Megtanulják, hogy bízhatnak, és azt, hogy másokért is felelősek

„A gyermekek szívesen ismerkednek meg a jogaikkal, és érzik, értik a rájuk háruló felelősséget”

Gyermekjóléti szakember

A gondoskodásban levő gyermekekkel fenntartott nyílt és bizalommal teli kapcsolat jobb a gyermekkel, és nagyobb megelégedettséget, jobb eredményeket jelent!

Feladat: A folyamat leírása (képek)

Feladat: szerepkártyák

Gyermekvédelmi szakemberek (1. csoport)

Prezentáció a fiataloknak

14 és 16 év közötti fiataloknak tartasz előadást a gyermekek jogairól. A prezentációban foglalkozni kell azzal, hogy mit kell mindenképpen tudni a témáról és miért – mind nekik, mind neked ahhoz, hogy jobban lehessen alkalmazni a gyermekjogokat a munkád során.

- A prezentációd ne tartson tovább 4 percnél, majd a fiatalok válaszolnak. Ezt követően kb. 10 perc lesz arra, hogy megvitasd velük az esetleges nézeteltéréseket. Fontos, hogy a jövőt illetően közösen megtaláljátok a legjobb megközelítést, és hogy egyetértsetek egymással.
- Ne feledkezz meg a hallgatóságodról! A prezentációd legyen érthető, és foglalkozzon a szükségleteik szempontjából számukra érdekes és fontos témákkal. Hogyan tudod elnyerni a bizalmukat, és rávenni őket arra, hogy támogassanak az erőfeszítéseidben?

Az alábbi kérdésekre koncentrálj:

- Mit kell tudniuk (a fiataloknak) a gyermekjogokról, és miért?
- Hogyan hat mindez arra, ahogy együtt dolgoztok?
- Mit tehettek (fiatalok) azért, hogy támogassatok bennünket abban, hogy bevonjuk azokat, akik a gyermekvédelmi szakpolitikákért felelősek?

Gyermekvédelmi szakemberek (2. csoport)

Prezentáció vezetők és szakpolitikusok részére

Fiatal vezetők, és más, szakpolitikusok számára tartasz előadást. A prezentációdban foglalkozni kell azzal, hogy **szerinted mit kell tudniuk** (és tenniük) **ezeknek a tisztségviselőknek** ahhoz, hogy te jobban tud alkalmazni a gyermekjogokat a munkádban.

- Az előadásod ne tartson tovább 4 percnél. Azt követően a tisztségviselők válaszolnak. Majd kb. 10 perc marad arra, hogy megvitassátok a nézeteltéréseket. Fontos, hogy a jövőt illetően közösen megtaláljátok a legjobb megközelítést, és hogy egyetértsetek egymással.
- Ne feledkezz meg a hallgatóságodról! Hogyan tudod őket meggyőzni a gyermekjogok fontosságáról – és arról, hogy szükséged van a segítségükre?

Az alábbi kérdésekre koncentrálj:

- Miért fontosak a gyermekjogok az alternatív gondoskodásban?
- Hogyan befolyásolják ezek a jogok a fiatalokkal végzett munkát?
- Mit tehettek (vezetők és szakpolitikusok) azért, hogy segítsetek bennünket a gyermekjogok alkalmazásában?

Fiatalok

Prezentáció a gyermekvédelmi szakembereknek

14 és 16 év közötti fiatalok vagytok. Nemsokára a veletek foglalkozó gyermekvédelmi szakemberek egy csoportjával találkoztok, akik arról fognak beszélni, hogy ők hogyan értelmezik a gyermekjogokat, és mit akarnak tenni a jogaitok tiszteletben tartása érdekében. Azt követően nektek kell válaszolni a hallottakra.

- Egy 4 perces előadást kell tartanotok, amiben hangsúlyozzátok, hogy **szerintetek mit kell tudni** (és tenni) a rólatok **gondoskodóknak** ahhoz, hogy tiszteletben tartsák a jogaitokat. Ezt követően kb. 10 perc lesz arra, hogy megvitassátok a nézeteltéréseket. Fontos, hogy a jövőt illetően közösen megtaláljátok a legjobb megközelítést, és hogy egyetérsetek egymással.
- Ne feledkezzetek meg a hallgatóságodról! Hogyan tudjátok meggyőzni a veletek foglalkozó gyermekvédelmi szakembereket arról, hogy ez fontos, és hogy felelősségteljesen fogtok élni a jogaitokkal?

Az alábbi kérdésekre koncentráltok:

- Miért fontosak számotokra (fiatalok) a gyermekjogok?
- Miért fontosak a gyermekjogok a gyermekvédelmi szakemberek számára?
- Milyen változásokat vennél szívesen a gyermekvédelmi szakemberek munkájában? (Azokra a dolgokra gondoljatok, amik miatt a fiatalok a legjobban aggódnak.)

Vezetők és szakpolitikusok

Prezentáció a gyermekvédelmi szakembereknek

Gyermekevédelmi szakpolitikáért felelős tisztségviselők vagytok. Gyermekvédelmi szakemberekkel fogtok találkozni, akik elmondják nektek, hogyan kellene az eddigieknél jobban alkalmazni a gyermekjogokat. Válaszolnotok kell a felvetett kérdésekre.

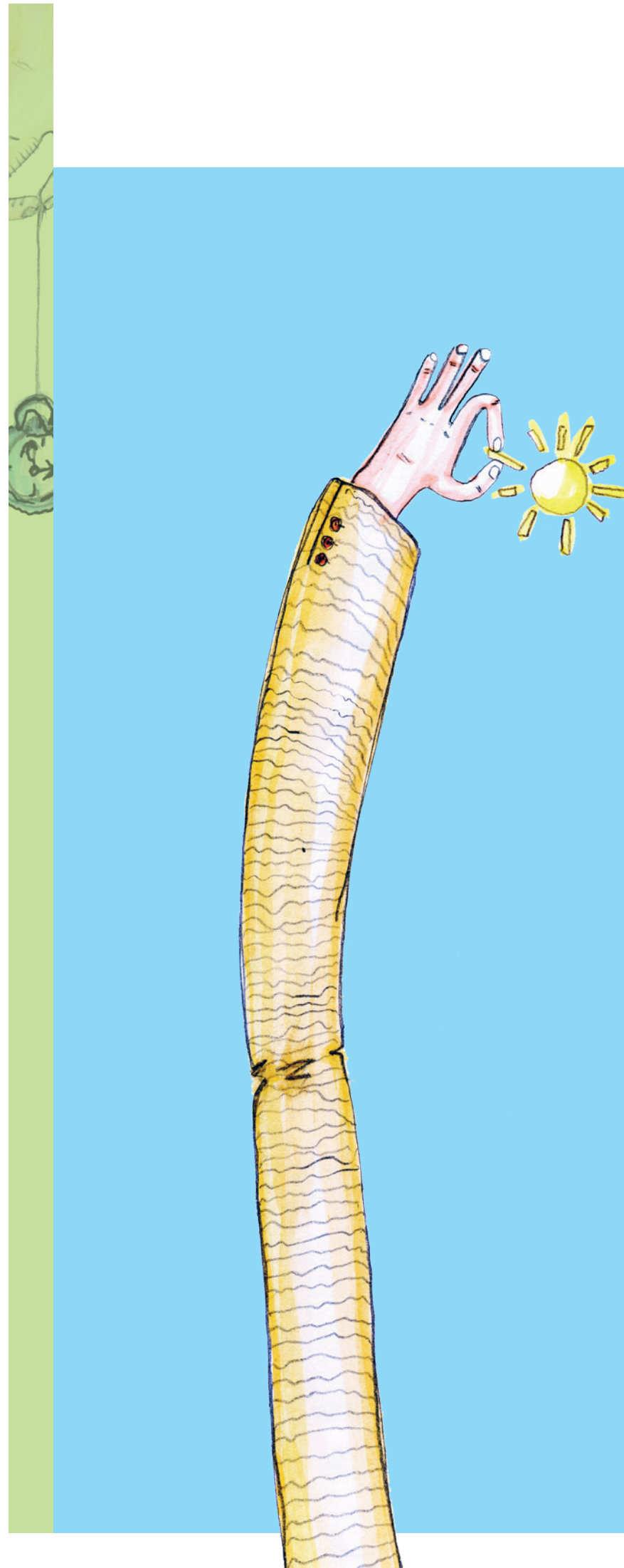
- 4 perces előadást kell készítenetek, amiben azokkal a **szakpolitikai kérdésekkel és területekkel foglalkoztok, amik – szerintetek – a gyermekvédelmi szakemberek számára problémát okoznak a gyermekjogok vonatkozásában.** Az előadást követően kb. 10 perc áll majd rendelkezésetekre ahhoz, hogy megvitassátok a nézeteltéréseket. Fontos, hogy a jövőt illetően közösen megtaláljátok a legjobb megközelítést, és hogy egyetértsetek egymással.
- Ne feledkezzetek meg a hallgatóságodról! Hogyan tudjátok biztosítani a gyermekvédelmi szakembereket arról, hogy támogatni fogjátok őket a gyermekjogok alkalmazásában?

Az alábbi kérdésekre koncentráltok:

- Melyek azok a szakpolitikai kérdések, amelyek kihívást jelentenek a gyermekjogok alkalmazása területén?
- Ezek közül ti (szakpolitikáért felelős emberek) melyekkel tudtok foglalkozni, és hogyan?
- Van, vagy vannak-e olyan szakpolitikai területek, amiket nem vagytok hajlandók, vagy nem tudtok felülvizsgálni?

ÓRA 8

Előrelépés

8. ÓRA:

ELŐRELEPÉS

Összefoglaló

Az utolsó órán befejezzük az előző szerepjátékot, és megnézzük, hogy a tanultak mennyire használhatóak a résztvevők munkájában. Megvizsgáljuk még azoknak az egyéneknek és intézményeknek a hálózatát, akikkel, és amikkel a gyermekvédelmi szakemberek kapcsolatba kerülnek – és megnézzük, hogyan tudnak nekik segíteni. Az óra, és az egész képzés értékelő feladatokkal zárul.

Az óra vázlata

1	Szerepjáték: 2. beszélgetés	20 perc
2	A feladat megbeszélése, kérdések	30 perc
3	Feladat: hálózatok és segítő, támogató rendszerek	20 perc
4	Értékelés és lezárás	
	- A legjobb dolog ... a legrosszabb dolog	
	- Értékelő lap és bezárás	20 perc

Az óra céljai

- A gyermekjogok alkalmazása előtt álló kihívások megvitatása
- A szerepjáték megbeszélése, és annak megvitatása, hogy a különböző csoportok hogyan tudnak támogatást adni
- A képzés értékelése és lezárása

Felkészülés, és a szükséges anyagok

Anyagok

- Diák a prezentációhoz (szükség esetén)
- Post-it
- Értékelő lapok

Amire figyelni kell az óra kapcsán

Szerepjáték: 2. beszélgetés

1. Ismét köszöntse a résztvevőket, és kérje meg a C és D csoport tagjait, hogy folytassák a második beszélgetéssel. Ugyanúgy történjen ez is, mint a korábbiak során, vagyis mindegyik csoport tartson előadást, amit beszélgetés követ.

A feladat megbeszélése, kérdések

2. A szerepjáték végén kérje meg a résztvevőket, hogy menjenek vissza a körbe, és arra, hogy felejtsék el a szerepüket. Megkérheti a csoporttagokat, hogy mondják el a nevüket, és mondjanak valamit magukról – például:
 - > "Elena a nevem, és Brno-ban élek."
 - > "Alhaz-nak hívnak, és focizok."
3. Aztán mondja el, hogy a következő 30 percben megbeszéljük a szerepjátékot, és átgondolják a gyakorlati hasznát.

Kezdje azzal, hogy megkéri a 4 csoport mindegyikét, számoljon be röviden arról, hogy érezték magukat a szerepjáték alatt:

- Egyszerű volt játszani a szerepet? Mi volt könnyű, és mi volt nehéz?

Majd kérdezze meg az egész csoporttól:

- A párbeszédetek valósak voltak-e? Elképzelhető, hogy a valóságban is így zajlanak a dolgok?
- A mindennapi munka szempontjából mennyire voltak hasznosak a párbeszédetek?
 - > Rávilágítottak új kihívásokra?
 - > Segítettek a problémák megoldásában?
- Van-e még valami a feladattal, vagy annak a mindennapi munka területén való fontossága kapcsán?

Feladat: hálózatok és támogató rendszerek

- Utolsó, rövid feladatként kérje meg a résztvevőket, hogy beszéljenek azokról az emberi és intézményi hálózatokról, ami körül veszik a munkájukat. A szerepjátékban két csoport volt, de a valóságban a résztvevők sokkal többel dolgoznak.
- Vegyen 3 post-it-et, és írja fel rájuk azoknak a csoportoknak a nevét, amelyek bemutatásra kerültek a szerepjátékban: gyermekvédelmi szakemberek, fiatalok, és szakpolitikusok. Ragassza ki ezeket a flipchart-ra, úgy, hogy a „gyermekvédelmi szakemberek” feliratú post-it a vízszintes tengely bal oldalán legyen. Lásd a példát a 104. oldalon, ahol más csoportok is szerepelnek.
- Most kérdezze meg a résztvevőket, hogy miként látják ezeket a csoportokat a munkájuk szemszögéből? Vesse fel, hogy amikor nehéz a munka, akkor a mások részéről felmerülő igényeket gyakran tekintjük „plusz tehernek”, és nem vesszük észre, hogy esetleg segítő jellegűek.
- A flipchart-ra rajzoljon két tengelyt, úgy, mint az ábrán, és mondja el, hogy az ábrára további csoportokat fognak felírni – újabb post-it-ekre – az alábbi séma szerint:
 - A függőleges tengely** azt mutatja, hogy egy adott csoport milyen mértékben fogalmaz meg követeléseket a résztvevők felé: a flipchart felső részén feltüntetett csoportot sok követelést, elvárást megfogalmazónak tartjuk; az alsó részen feltüntetett csoportot támogatónak, vagy potenciálisan támogatónak tartjuk.
 - A vízszintes tengely** a kapcsolat erősségét mutatja: a közelebbi csoporttal szorosabb a kapcsolat, mint a flipchart jobb oldalán elhelyezkedővel.
- Osszon szét post-it-eket, és kérje meg a résztvevőket, hogy írják fel rájuk azoknak a csoportoknak, vagy személyeknek a nevét, akikhez segítségért fordulhatnak – ezeket a flipchart alá kell kirakni.

Tippek

- Mondja el, hogy ez nagyon egyéni dolog! Felírhatják a családtagjaikat, a közeli barátait, vagy a szakmájukban dolgozók nevét.
- Bátorítsa őket arra, hogy nyugodtan írják fel mindazoknak a csoportoknak, vagy személyeknek a nevét, akik esetleg tanácsot, vagy segítséget tudnak adni nekik egyes kérdésekben: nem kell, hogy minden esetben, és minden ügyben segítőkészek legyenek!
- Mondja el azt is, hogy egy adott csoport szerepelhet a vonal alatt és fölött is: előfordulhat ugyanis, hogy egyes ügyekben segítőkészek, másokban meg „terhet” jelentenek.

- A feladat végén mutasson rá a potenciálisan segítőkészként felsorolt csoportokra, és a 105. oldalon található pontok segítségével záró megjegyzéseket tehet.
- Mondja el a résztvevőknek, hogy mivel a képzés a vége felé közeledik, azt szeretné, ha elmondanák a véleményüket a két napról. Mondja el azt is, hogy a visszajelzéseknek őszintének kell lenni, mert ezzel segítik a jövőbeni képzések színvonalának emelését.

Értékelő feladat: A legjobb dolgok, a legrosszabb dolgok ...

- Kérje meg a résztvevőket, hogy menjenek vissza a körbe! Mondja el nekik, hogy az elmúlt két napot intenzív munkával töltötték, és hogy hamarosan mindenki megy a maga útjára! Mondja el, hogy azt szeretné, ha mindenki, röviden, befejezne az alábbi két mondatot, és azt is, hogy a mondatokat nem fogják megvitatni.

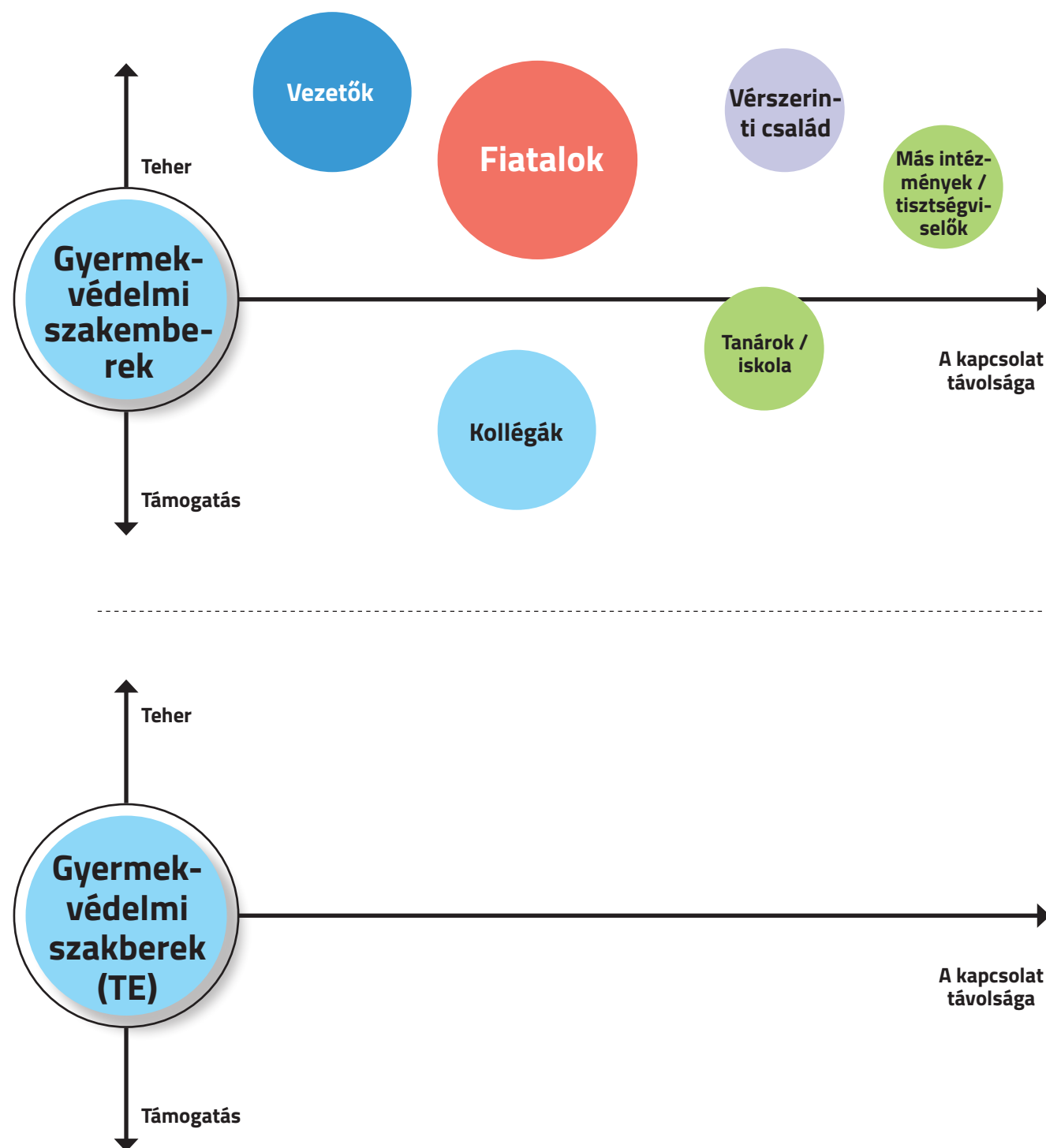
Állítás: 'A képzésen a legrosszabb az volt ... A legjobb az volt ...'

- Kezdje Ön azzal, hogy elmondja, mi volt a „legrosszabb”, és a „legjobb” dolog a képzés során. Ha két tréner van, kezdje el az egyik, és fejezze be a másik.
- Kérjen meg egy önként jelentkezőt, hogy folytassa a sort, és most ő egészítse ki a két mondatot. Aztán következzen a mellette ülő.
- Amikor mindenki kiegészítette a mondatokat, mondjon köszönetet a résztvevőknek. Mondja el, hogy vannak-e tervek a képzés folytatására, vagy van-e lehetőség arra, hogy további támogatást kapjanak.
- Emlékeztesse őket arra, hogy mielőtt elmennek, töltsék ki az értékelő lapot – és kívánjon nekik sok sikert!

HÁTTÉRANYAGOK

Előrelépés

Hálózatok és támogató rendszerek – példa

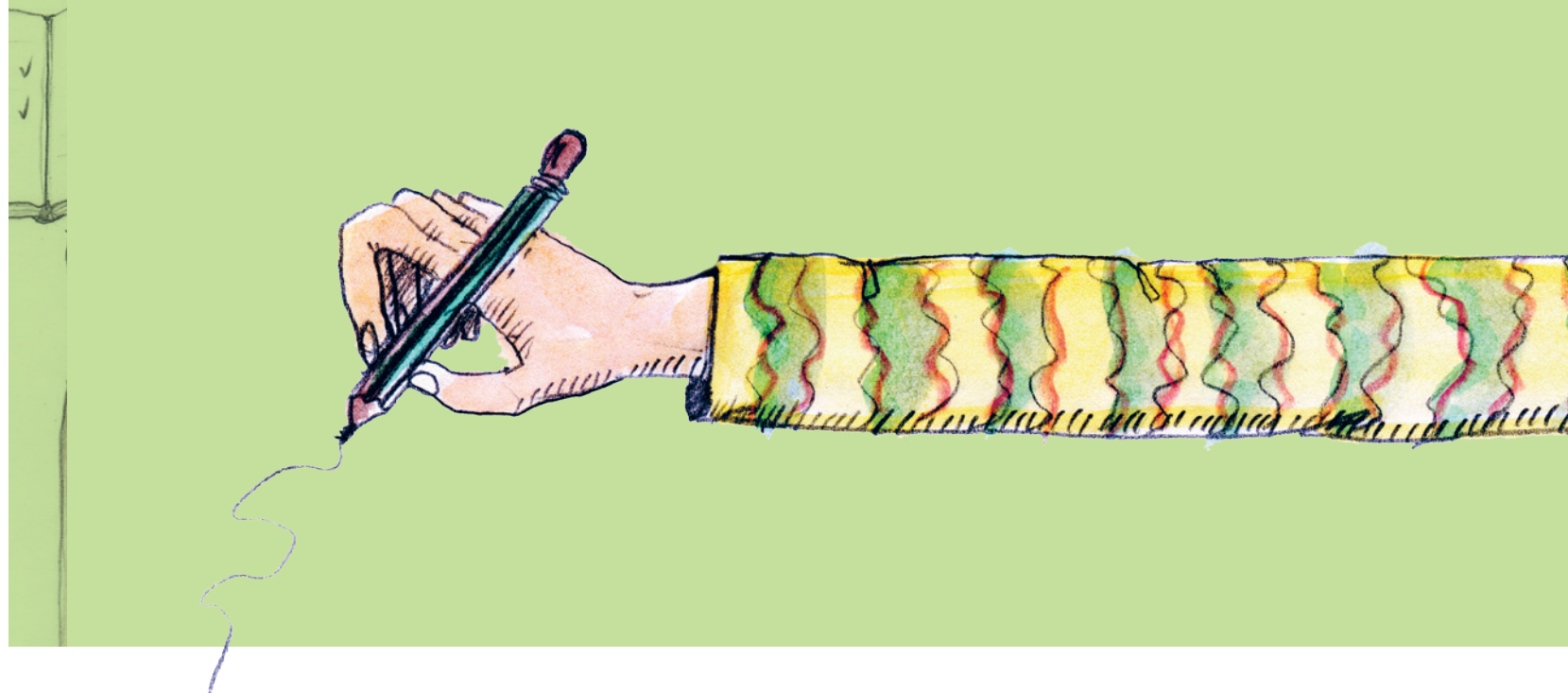

Záró megjegyzések

A képzés egésze során próbáljon bátorító és támogató megjegyzéseket, üzeneteket megfogalmazni és átadni:

- A résztvevőknek **nem szabad azt érezni, hogy egyedül vannak** a gyermekjogok alkalmazása során, és azt sem, hogy ezért csak ők a felelősök!
 - Emlékeztetni kell őket arra, hogy a **támogató rendszereket** sokszor váratlan helyen találják meg, és ha segítséget kérünk, létre is lehet hozni azokat: az emberek szeretik, ha bevonják őket a feladatokba!
 - Különösképpen fontos hangsúlyozni, hogy gyakran a legjobb megoldás az, ha az adott kihívásokról magukkal az érintettekkel: a **fiatalokkal beszélnek**. Bátorítsa őket arra, hogy gondolkozzanak el azon a lehetőségen, hogy esetleg éppen a gondoskodásukban élő fiatalokkal osztják meg az észrevételeiket és gondolataikat. Azon túlmenően, hogy így eleget tesznek a fiatalok bevonására vonatkozó kötelezettségnek, ez hozzájárul a fontos képességek kifejlesztéséhez, és a bizalom és felelősségérzet kialakulásához.
 - Bátorítsa őket arra, hogy ha lehetséges, akkor a **tréningen szerzett ötleteket** osszák meg a kollégáikkal, a vezetőikkel. Ha az ötleteket lassanként elültetik az emberek fejébe, akkor azokat idővel elfogadják, és rendjén valónak tekintik; és mind a gyerekek, mind a felnőttek számára jobb az olyan légkör, ahol mindenki a gyermekek jogai érdekében dolgozik.
 - Ha lehetőség van a képzés utánkövetésére (személyesen, vagy online formában), tegyen erre javaslatot a résztvevőknek is. Kérdezzen rá, hogy szerintük ez hasznos lenne-e. Arra is bátoríthatja őket, hogy visszatérve hozzanak létre **támogató, segítő csoportokat**: például, havonta üljenek le a kollégákkal, és vitassák meg a gyermekek jogaival kapcsolatos kérdéseket.
 - Emlékeztesse őket, hogy nem szabad elkeseredniük a gyermekjogokkal kapcsolatos technikai és jogi nehézségek miatt, és azt sem kell gondolniuk, hogy mindezekről alapos ismeretekkel kell rendelkezniük: a gyermekjogok középpontjában álló értékek **intuitívek és univerzálisak**, és nagymértékben azonosak azokkal az értékekkel, amik már most is vezérlik a résztvevők munkáját.
 - Mondja el nekik, hogy az olyan szervezetek, mint az SOS Gyermekfalvak, országos szinten működnek, és együtt dolgoznak számos intézménnyel azért, hogy a gyermekjogokat beépítsék a **szakpolitikákba és a gyakorlatba** – és főként azért, hogy ismertté tegyék az ENSZ útmutatót.
- A résztvevőknek azt kell érezniük, hogy egy nagyszabású akció részei!**
- Mondjon nekik köszönetet azért a **rendkívül értékes** munkáért, amit végeztek. Beszéljen a **számtalan kihívásról**, amivel szembe kell nézniük. Biztosítsa őket arról, hogy a képzésen megvitatott elképzeléseknek a beágyazódása elősegíti majd a munkájukat, és komoly **eredményekkel jár** – nem csak a fiatalok számára, de saját maguk számára is.

MELLÉKLETEK

1. melléklet

Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye (gyerekbarát változat)

“VANNAK JOGAIM!”

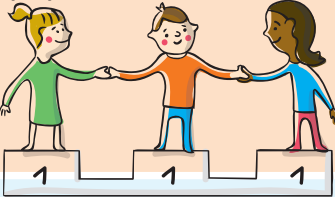

SOS
GYERMEKFALVAK
MAGYARORSZAG

ENSZ Gyermekjogi egyezménye gyermeknyelven

1 Minden 18 éven alulit megilletnek a felsorolt gyermekjogok.

2 MINDEN GYERMEKET megilletnek ezek a jogok, függetlenül attól kik ők, hol élnek, mivel foglalkoznak a szüleik, milyen nyelven beszélnek, milyen vallásúak, fiúk vagy lányok, milyen a kultúrájuk, fogyatékkal élnek-e vagy sem, szegénynek vagy gazdagoknak születtek.

3 Amikor a felnőttek döntéseket hoznak, végig kell gondolniuk azok hatását a gyerekek életére.

4 Az államnak az a dolga, hogy mindent megtegyen a jogaid érvényesüléséért. Ennek érdekében támogatnia kell a családot és egy olyan biztonságos környezet kialakítását, ahol képességeidet kibontakoztathatod.

5 A családod feladata, hogy megtanítsák, milyen jogaid vannak, és hogyan érvényesítheted azokat.

6 Jogod van az élethez.

7 Jogod van ahhoz, hogy nevet kapj és azt az állam hivatalosan elismerje. Jogod van állampolgárságot kapni.

8 Jogod van a személyazonosságod. Ezt senki nem veheti el tőled.

9 Jogod van a szüleiddel élni kivéve, ha ez neked nem jó. Jogod van egy olyan családban élni, aki gondoskodik rólad.

10 Ha a szüleiddel különböző országokban éltek, jogod van ahhoz, hogy újra összerúgjátok és együtt éljétek.

11 Tilos elrabolni téged.

12 Jogod van ahhoz, hogy kifejezd a véleményedet és azt a felnőtteknek figyelembe kell venniük.

13 Jogod van ahhoz, hogy kitalálj dolgokat, megoszd másokkal, amit gondolsz. Erről beszélhetsz, írhat, vagy rajzolhat. Kifejezheted a gondolataidat kivéve, ha azok sértik mások jogait.

14 Jogod van ahhoz, hogy azt gondold, amit akarsz. Jogod van megválasztani a vallásodat. Szüleidnek segítenie kell abban, hogy megtanulj, mi a különbség jó és rossz között, mi a legjobb számodra.

15 Jogod van ahhoz, hogy megválaszd a saját barátaidat, hogy klubot alapíts, vagy ahhoz csatlakozz kivéve, ha ez sérti mások jogait.

16 Jogod van a magánélethez.

17 Jogod van ahhoz, hogy a rádióból, sajtóból, könyvekből, internetről információt szerezz. A felnőtteknek segítenük kell abban, hogy olyan információkat kapj, amiket megértesz és nem károsak számodra.

18 Jogod van ahhoz, hogy amennyiben ez lehetséges, a szüleid neveljenek fel.

19 Senkinek nem szabad fizikailag vagy lelkiileg bántania téged.

20 Ha nem élhetsz a szüleidnél, különleges védelemhez és segítséghez van jogod.

21 Ha örökbefogadnak, vagy nevelőszülőknél élsz, jogod van a gondoskodáshoz és a védelemhez.

22 Ha menekült vagy (el kellett hagynod saját hazádat, és egy másik országban élsz), jogod van speciális védelemre és segítségre.

23 Ha fogyatékkal élsz, különleges gondoskodáshoz és oktatáshoz van jogod, és a Gyermekjogi egyezmény összes joga megillet azért, hogy teljes életet élhess.

24 Jogod van a lehető legjobb egészségügyi ellátáshoz. Ahhoz, hogy ne legyél beteg, jogod van a tiszta ivóvízhez, tápláló ételekhez, tiszta és biztonságos környezethez, valamint jogod van az információhoz.

25 Ha nem a saját családotban nevelkedsz, hanem gyermekotthonban vagy nevelőszülőknél, rendszeresen ellenőrizni kell, hogy a legmegfelelőbb helyen vagy-e.

26 Ha szegény családban élsz, az államnak támogatnia kell titeket.

27 Jogod van ahhoz, hogy legyen ételed, ruháid, biztonságos lakhelyed és ahhoz, hogy az alapvető szükségleteid ki legyenek elégítve. Nem érhet hátrány azért, mert nem tudsz mindent megcsinálni, amit más gyerekek igen.

28 Jogod van a jó minőségű oktatáshoz. A felnőtteknek támogatniuk kell abban, hogy a lehető legmagasabb iskolai végzettséget szerezd meg.

29 Az oktatásodnak olyannak kell lennie, hogy segítse kihasználni és fejleszteni a képességeidet.

30 Jogod van a saját, vagy az általad választott kultúrád, nyelved és vallásod gyakorlásához. A kisebbségi csoportoknak ezen jog különleges védelméhez van joguk.

31 Jogod van játékhöz és a pihenéshez.

32 Az államnak meg kell védenie téged az olyan munkától, ami ártalmas, vagy veszélyezteti az egészségedet, tanulmányaidat. Ha dolgozol, jogod van ahhoz, hogy ezt biztonságos körülmények között tedd, és igazságos fizetést kapj.

33 Jogod van ahhoz, hogy megvédjenek a veszélyes drogoktól és a drokkereskedelemtől.

34 Védelem illet meg a szexuális bántalmazástól és zaklatástól.

35 Az államnak meg kell védenie attól, hogy elraboljanak vagy eladjanak.

36 Védelem illet attól, hogy kihasználjanak téged.

37 Senkinek nincs joga ahhoz, hogy úgy büntessen meg, hogy azzal fájdalmat okozzon vagy megalázzon.

38 Jogod van ahhoz, hogy ne háborúban élj. Háború idején meg kell téged védeni. 15 éves kor alatt nem sorozhatnak be katonának, nem küldhetnek harcolni.

39 Ha bántottak vagy elhanyagoltak, jogod van segítséget kérni és kapni.

40 Jogod van a jogi segítséghez, valamint a tisztességes eljáráshoz. Jogod van egy olyan igazságszolgáltatáshoz, amely tiszteletben tartja a jogaidat.

41 Ha abban az országban ahol élsz, a törvények jobban védik a jogaidat, mint ezen egyezmény, akkor azokat a törvényeket kell figyelembe venni.

42 Jogod van ismerni a jogaidat! A felnőtteknek is ismernie kell ezeket és támogatni téged abban, hogy a gyermekjogokról minél több ismeretet szerezz.

43–54 Ezen cikkek arról szólnak, hogyan kell az államoknak és a nemzetközi szervezeteknek, mint például az SOS Gyermekfalvak vagy az UNICEF működniük annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermekjogok érvényesülését.

Az SOS Gyermekfalvak ezúton szeretné megköszönni az UNICEF-nek, hogy oktatási céllal engedélyezte az egyezmény gyermekbarát szövegeinek felhasználását.

További információt itt találhatsz:
www.sos-childrensvillages.org

SOS
GYERMEKFALVAK
MAGYARORSZAG

2. melléklet

Alternatív gondoskodás a gyermekekről – ENSZ útmutató (UN Guidelines for the Alternative Care of Children)

A gondoskodásban élő, vagy a szüleiktől való elválasztás veszélyétől fenyegetett gyermekek jogainak a megértéséhez az elsődleges alapot az ENSZ Gyermekjogi egyezménye jelenti. Ugyanakkor az a sok jogsértés és erőszakos cselekmény, amit ezeknek a gyermekeknek általában el kell szenvedni, elvezetett az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről – ENSZ útmutató” (UN Guidelines for the Alternative Care of Children) megszövegezéséhez. A fenti útmutatásokat az ENSZ Közgyűlése 2009-ben – egyhangúlag – fogadta el. Kötelező érvényű útmutatásokat adnak a gyermekjogoknak az egyezmény alapján történő alkalmazásáról.

Az ENSZ Útmutató elsősorban a szakpolitikusok számára készült, és konkrét útmutatásokat tartalmaz a szakpolitika és a gyakorlat javítása érdekében: hangsúlyozza a kormányok minden átívelő felelősségét azért, hogy létrehozzák a gondozási, ellátási és jóléti rendszerek bejegyzéséhez, felhatalmazásához, és monitorozásához szükséges jogszabályi kereteket.

De az Útmutató hasznos a gyakorlati szakemberek számára is. Egyértelművé teszi ugyanis, hogy a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek számára biztosítani kell a képzést és a támogatást annak érdekében, hogy rendelkezzenek a lehető legszínvonalasabb ellátás biztosításához szükséges tudással és képességekkel. Például: a gyermekvédelmi szakembereknek képesnek kell lenni arra, hogy bátorítsák az aktív részvételt, meg kell érteniük azt az igényt, hogy a gyermekek véleményét az ő életüket érintő döntések során tiszteletben kell tartani, és azt, hogy meg kell ismertetni a gyermekeket a jogaikkal, és segíteni kell őket a teljes fejlődésük kibontakoztatásában.

Az Útmutatót, és annak a szakpolitikára és a gyakorlatra való hatását néhány alapvető elvre és megközelítésre való utalással lehet összefoglalni:

A szükségesség elve

- Egyetlen gyermek sem kerülhet alternatív gondoskodásba, ha a szülei, támogatás révén, el tudnák látni a gyermeket.
- A családtól való elválasztása a legvégső megoldás lehet.
- A családok megerősítése a szétválasztás elkerülése, és a reintegráció elősegítése érdekében kulcsfontosságú!

A megfelelőség elve

- Ha a „szükségesség” megállapításra kerül, akkor a gyermek bármilyen gondoskodást nyújtó intézményben történő elhelyezésének összhangban kell állnia az adott gyermek, vagy testvérek esetében az adott gyermekek speciális szükségleteivel.
- Az alternatív gondoskodás minden formájának meg kell felelnie a minőségi követelményeknek, tiszteletben kell tartania a gyermekek jogait, és elő kell segítenie azok megvalósulását, továbbá megfelelő, egyéni gondozást és figyelmet kell biztosítani a gyermek számára.

A gyermek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei

- A „szükségességgel” és a „megfelelőséggel” kapcsolatos minden döntést konstruktív részvétel útján kell meghozni, és egyedi alapon kell meghatározni, hogy mik az adott gyermek, illetve testvérek esetében a gyermekek legfőbb (mindenek felett álló) érdekei.

Választási lehetőségek

- Nincs egyetlen üdvözítő megoldás! A családtámogatás és az alternatív gondoskodás lehetőségei egész skálájának kell rendelkezésre állni annak biztosítása érdekében, hogy a válaszok megfelelőek legyenek, és egyedi alapon kerüljenek meghatározásra.

A diszkrimináció tilalma

Az Útmutató a diszkriminációnak azokkal az eseteivel foglalkozik, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek gondoskodásba kerüléséhez, és amik az alternatív gondoskodás ideje alatt is kihathatnak rájuk:

- Az Útmutató megjegyzi, hogy a családtól való elválasztás sok, egyedi, és összefonódó tényező eredménye, amelyek sok esetben az etnikai hovatartozás, a vallás, a nem, vagy a fogyatékoság alapján megvalósuló diszkrimináció eredményei. Azt is világossá teszi az Útmutató, hogy a gondoskodásba vétellel kapcsolatos döntés során a szegénység soha nem lehet az elsődleges kiváltó ok.
- Az Útmutató elkötelezett a diszkriminációmentesség megvalósulásának elősegítése mellett, a gyermek és a család, valamint a gyermekjóléti és védelmi rendszer közötti kapcsolat minden szakasza és formája során. Ha segítségre, támogatásra van szükség, akkor minden gyermeknek és minden családnak, a helyzetüktől és a körülményeiktől függetlenül, azonos hozzáférést kell biztosítani a szolgáltatásokhoz.

Megjegyzés

Az „Előrelépés: a gyermekek alternatív gondoskodásról szóló útmutató alkalmazása” című kiadvány hasznos útmutatásokat tartalmaz az ENSZ útmutató alkalmazásához. Az alábbi címen található meg: <http://www.alternativecareguidelines.org/>

3. melléklet

Az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata (rövidített változat) (Az ENSZ Közgyűlése 1948. december 10. napján fogadta el és hirdette ki)

1. cikkely: Az egyenlőséghez való jog
2. cikkely: A diszkrimináció tilalma
3. cikkely: Az élethez, a szabadsághoz, és a személyes biztonsághoz való jog
4. cikkely: A rabszolgaság tilalma
5. cikkely: A kínzás és más embertelen és megalázó bánásmód tilalma
6. cikkely: A jogalanyként való elismerés joga
7. cikkely: A törvény előtti egyenlőség
8. cikkely: Az illetékes hatóságok általi jogorvoslathoz való jog
9. cikkely: Az önkényes letartóztatás és száműzetés tilalma
10. cikkely: A tisztességes nyilvános meghallgatáshoz való jog
11. cikkely: Az ártatlanság vélelme
12. cikkely: A magánélethez és a családi élethez való jog
13. cikkely: A szabad mozgáshoz való jog
14. cikkely: Az üldöztetés elől más országokban való menedék-kereséshez való jog
15. cikkely: A nemzetiséghez való jog
16. cikkely: A házasságkötéshez és a családdhoz való jog
17. cikkely: A magántulajdonhoz való jog
18. cikkely: Hit és vallásszabadság
19. cikkely: A vélemény és az információ szabadsága
20. cikkely: A békés gyülekezéshez és egyesüléshez való jog
21. cikkely: Választójog
22. cikkely: A társadalombiztosításhoz való jog
23. cikkely: A megfelelő munkához, és a szakszervezeti tagsághoz való jog
24. cikkely: A pihenéshez és a szabadidőhöz való jog
25. cikkely: A megfelelő életszínvonalhoz való jog
26. cikkely: Az oktatáshoz való jog
27. cikkely: A közösség kulturális életében való részvételhez való jog
28. cikkely: A jelen dokumentumot megjelenítő társadalmi rendhez való jog
29. cikkely: A szabad, és teljes fejlődéshez szükséges közösségi teendők
30. cikkely: A fenti jogokba az állam, vagy más személyek általi beavatkozástól való mentességhez való jog

4. melléklet

Értékelő adatlapok

Ha lehetőség van rá, akkor az első nyomtatványt a képzés előtt kell kitölteni.

Előzetes értékelő lap

Legyenek szívesek őszintén, és a legjobb tudásuk szerint kitölteni ezt az értékelő lapot: Az értékelő lap kitöltésének a célja, hogy a trénerek képet kapjanak a csoport egészéről, és értékelni tudják a képzés hatékonyságát.

Név: _____

Intézmény: _____

1. . Hogy értékeli a gyermekjogokkal kapcsolatos ismereteit? Jelölje be a megfelelő négyzetet.

Kiváló	Nagyon jó	Átlagos	Elég jó	Alapszintű, vagy nincsenek ismereteim
☐	☐	☐	☐	☐

2. . Milyen gyakran hivatkozik a gyermekjogokra munkája során? Jelölje be a megfelelő négyzetet.

Állandóan / napi rendszerességgel	Elég gyakran	Időnként	Nem túl gyakran	Soha/szinte soha
☐	☐	☐	☐	☐

3. Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Jelölje be a megfelelő választ.

“A gyermekjogokat alkalmazom a napi munkámban.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

“A gyermekjogok megértése hasznos az alternatív gondoskodásban dolgozó felnőttek számára.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát!

“A fiatalokkal végzett munkámban vannak olyan területek, ahol nem fontosak a gyermekek jogai.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát!

“Az alternatív gondoskodásban élő gyermekeknek alapos ismeretekkel kell rendelkeznie a gyermekek jogairól.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát!

Egyéb megjegyzés, amit fontosnak tart:

Ezt az értékelő lapot a képzés végén kell kitölteni a résztvevőknek.

Értékelő adatlap

Legyenek szívesek őszintén, és a legjobb tudásuk szerint kitölteni ezt az értékelő lapot: **Az értékelő lap kitöltésének a célja, hogy értékelni tudjuk a képzés hatékonyságát, és ezzel segítsenek a jövőbeni csoportoknak.**

Név: _____

Intézmény: _____

Az első kérdések szerepeltek már az előzetes értékelő lapon. Válaszoljon azokra most, a képzés elvégzése után.

1. **Hogy értékeli a gyermekjogokkal kapcsolatos ismereteit? Jelölje be a megfelelő választ.**

Kiváló	Nagyon jó	Átlagos	Elég jó	Alapszintű, vagy nincsenek ismereteim
☐	☐	☐	☐	☐

2. **Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Jelölje be a megfelelő választ.**

“A gyermekjogokat alkalmazom a napi munkámban.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

“A gyermekjogok megértése hasznos a gyermekvédelmi szakemberek számára.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát!

“A fiatalokkal végzett munkámban vannak olyan területek, ahol nem fontosak a gyermekek jogai.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát!

“Az alternatív gondoskodásban élő gyermekeknek alapos ismeretekkel kell rendelkezniük a gyermekek jogairól.”

Teljesen egyet értek	Lényegében egyet értek	Nagyjából egyet értek	Egyáltalán nem értek egyet	Nem tudom
☐	☐	☐	☐	☐

Röviden indokolja meg választát! (Ha időközben megváltozott a véleménye):

A képzéssel kapcsolatos kérdések:

1. **Értékelje az alábbiakat az 1 (legrosszabb) – 5 (legjobb) közötti skálán**

1	2	3	4	5
Egyáltalán nem jó	Nem túl jó	Jó / átlagos	Nagyon jó	Kiváló

Az egész képzés

A prezentációk minősége/a kapott ismeretek

A képzés hasznossága a munkája során

A résztvevők lehetősége az interakcióra és a vélemények megosztására

Gyakorlati szervezés

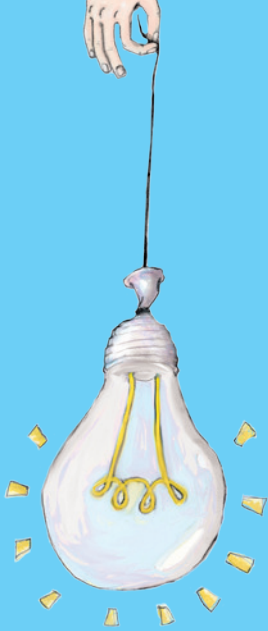
1. Egyéb megjegyzés, észrevétel, javaslat:

2. Amennyiben van olyan, kérjük, írja le a képzés során szerzett egyik olyan ötletet, amit a munkába visszatérve meg szeretne osztani a kollégáival!

3. Írja le azt a dolgot, amit a képzés eredményeként megpróbál megvalósítani, vagy másképpen csinálni:

4. Van-e esetleg valamilyen további javaslata a jövőbeni képzéssel kapcsolatban, amit meg szeretne velünk osztani?

Más megjegyzések:

TRAINING CARE
PROFESSIONALS

SOS CHILDREN'S
VILLAGES

